

Uluslararası
Çalışma
Örgütü

unicef
her çocuk için

ÇOCUK İŞÇİLİĞİ

2020 KÜRESEL TAHMİNLER, EĞİLİMLER VE ÖNÜMÜZDEKİ YOL

Bu belge Creative Commons Attribution 4.0 Uluslararası Lisansı (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>) altında dağıtılan açık erişimli bir eserdir. Kullanıcılar, Lisans kapsamında açıklandığı üzere, özgün eseri yeniden kullanabilir, uyarlayabilir ve eklemeler yapabilir. Özgün eserin sahipleri olarak Uluslararası Çalışma Örgütü'ne (ILO) ve Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu'na (UNICEF) açıkça atıfta bulunulmalıdır. ILO ve UNICEF amblemleri veya logoları kullanıcının eseri ile bağlantılı olarak kullanılamaz.

Önerilen atfı. Uluslararası Çalışma Ofisi ve Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu, Çocuk İşçiliği, 2020 Küresel Tahminler, Eğilimler ve Önümüzdeki Yol, ILO ve UNICEF, New York, 2021. Lisans: CC BY 4.0.

Translations – In case of a translation of this work, the following disclaimer must be added along with the attribution: *Bu yazılı çeviri Uluslararası Çalışma Ofisi (ILO) veya Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) tarafından oluşturulmamış olup ILO'nun veya UNICEF'in resmi çevirisi olarak kabul edilmeyecektir. Yazılı çevirinin içeriğinden veya doğruluğundan ILO veya UNICEF sorumlu olmayacaktır.*

Uyarılama – Bu eserin uyarlanması halinde, atfı ile birlikte şu sorumluluk reddi eklenmelidir: *Bu belge, Uluslararası Çalışma Ofisi (ILO) ve Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) tarafından yayınlanan özgün eserin uyarlamasıdır. Uyarlamada ifade edilen görüş ve fikirlere ilişkin sorumluluk, yalnızca uyarılamanın yazar veya yazarlarına ait olup ILO'nun veya UNICEF'in görüş ve fikirlerini yansıtmamaktadır.*

UNICEF'e ait fotoğraflar – UNICEF'e ait fotoğraflar telif hakkı ile korunmaktadır ve önceden yazılı izin alınmaksızın hiçbir ortamda çoğaltılamaz.

Tarif edilen tüm kişilerin içinde bulunduğu gerçek durumu ve kimliğini doğru biçimde yansıtan bir bağlamda, tek seferlik kullanım amacıyla talep üzerine izin alınabilecektir. UNICEF'e ait fotoğraflar hiçbir ticari bağlamda kullanılamaz; içerik, anlamın veya bağlamın değişeceği biçimde dijital olarak değiştirilemez; varlıklar, UNICEF haricindeki kuruluşlar tarafından arşivlenemez. UNICEF'e ait fotoğrafların çoğaltılmasına yönelik izin talepleri şu adrese gönderilmelidir: UNICEF, Division of Communication, 3 United Nations Plaza, New York 10017, USA (e-posta: nyhqdoc.permit@unicef.org).

ILO ISBN: 978-92-2-034878-9 (print); 978-92-2-034879-6 (web PDF) UNICEF ISBN: 978-92-806-5239-0 (baskı); 978-92-806-5240-6 (web PDF)

ILO ve UNICEF yayınlarında kullanılan ve Birleşmiş Milletler uygulamalarıyla uyumlu adlandırmalar ve görsel malzemeler, herhangi bir devlet, bölge veya ülkenin veya makamlarının hukuki statüsü veya sınırlarına ilişkin olarak hiçbir şekilde ILO'nun veya UNICEF'in görüşünü yansıtmaz.

İmzalı makale, araştırma ve diğer katkılarda ifade edilen fikirlerin sorumluluğu yalnızca yazarlarına aittir ve yayın içinde ifade edilen fikirlerin ILO veya UNICEF tarafından desteklendiğini göstermez. Firma isimlerine ve ticari ürün veya süreçlere yapılan atıflar, onların ILO veya UNICEF tarafından desteklendiğini belirtmez ve belirli bir firma, ticari ürün veya süreçten söz edilmemesi de onaylamama anlamına gelmez.

United Nations Children's Fund (UNICEF)

Data and Analytics Section
Division of Data, Analytics, Planning and Monitoring
3 United Nations Plaza, New York, NY 10017, USA
Telephone: +1 212 326 7000
Email: data@unicef.org

International Labour Office

Fundamental Principles and Rights at Work (FUNDAMENTALS)
Route des Morillons 4, 1211 Geneva, Switzerland
Telephone: + 41 (0) 22 799 6862
Email: childlabour@ilo.org

Teşekkür

Bu rapor ILO ve UNICEF ortaklığında hazırlanmıştır. Çekirdek ekipte Federico Blanco (ILO), Claudia Cappa (UNICEF), Michaëlle De Cock (ILO), Lorenzo Guarcello (ILO) ve Scott Lyon (ILO) yer almıştır. Metodoloji ve tahminlerin oluşturulması da dahil, istatistiksel çalışmalar Roger Gomis (ILO) ve Chinmay Sharma (bağımsız danışman) tarafından, Steven Kapsos (ILO) denetiminde yürütülmüştür. Veri hazırlama ve analiz işlemleri David Bescond (ILO), Federico Blanco (ILO), Evangelia Bourmpoula (bağımsız danışman), Claudia Cappa (UNICEF), William Cole (bağımsız danışman), Lorenzo Guarcello (ILO), Munkhbador Jugder (UNICEF), Donika Limani (bağımsız danışman), Yves Perardel (ILO), Nicole Petrowski (UNICEF) ve Mabelin Villarreal-Fuentes (ILO) tarafından gerçekleştirilmiştir.

Başta Christina Behrendt (ILO), Assefa Bequele (ILO, emekli), Florence Bonnet (ILO), Joanne Bosworth (UNICEF), Caroline Chaigne-Hope (ILO), Sumaira A. Chowdhury (UNICEF), Francesco d'Ovidio (ILO), Monica Darer (UNICEF), Kirsten Di Martino (UNICEF), John Dombkins (ILO), Ruth Graham Goulder (UNICEF), Valeria Gruppo (UNICEF), Melanie Jeanroy (ILO), Josiah Kaplan (UNICEF), Muhammad Rafiq Khan (UNICEF), Aniruddha Kulkarni (UNICEF), Henrik Moller (ILO), Ian Orton (ILO), Brigid Kennedy Pfister (UNICEF), Victor Hugo Ricco (ILO), Dominic Richardson (UNICEF), Eshani Ruwanpura (UNICEF), Ben Smith (ILO), Ramya Subrahmanian (UNICEF), Philippe Vanhuynegem (ILO), Wongani Grace Taulo (UNICEF), Cornelius Williams (UNICEF), Thomas Wissing (ILO) ve Alexandra Yuster (UNICEF) olmak üzere birçok ILO ve UNICEF çalışanı değerli katkılarını ve yorumlarını sunmuştur. İlgili materyalleri bizlerle paylaşan, ILO ve UNICEF ülke ofisi çalışanlarına da teşekkürlerimizi sunarız.

Bu raporun finansmanı kısmen IL-30147-16-75-K-11 (MAP16 projesi) (GLO/18/29/USA) sayılı işbirliği sözleşmesi kapsamında Amerika Birleşik Devletleri Çalışma Bakanlığı; ve Entr'Alliance projesi (GLO/20/60/FRA) kapsamında Fransız Hükümeti tarafından ILO'ya sağlanmıştır.

MAP16 projesinin 22,4 milyon dolar tutarındaki toplam maliyetinin tümü federal fondan karşılanmıştır.

Bu materyal tümüyle ABD Çalışma Bakanlığı'nın veya Fransız Hükümeti'nin görüşlerini veya politikalarını yansıtmamakta ve sözü geçen ticaret unvanları, ticari ürünler veya örgütlerin ABD Çalışma Bakanlığı veya Fransız Hükümeti tarafından desteklendiği anlamına gelmemektedir.

Bu raporun oluşturulma süreci Claudia Cappa (UNICEF) tarafından koordine edilmiş; editörlüğü Gretchen Luchsinger, Lois Jensen ve Tina Johnson (Words for the World) tarafından, bilgi doğrulaması Isabel Jijon tarafından ve tasarımı ise Era Porth (bağımsız danışmanlar) tarafından yapılmıştır.

İÇİNDEKİLER

Yönetici Özeti	6
Giriş	14
Güncel Göstergeler ve Eğilimler	20
Küresel ve bölgesel	21
Çocuk işçilerin profili	28
Çocuk işçiliğinin özellikleri	37
Çocuk işçiliği ve eğitim	47
Çocuk işçiliği, milli gelir ve devletin kırılganlığı	50
COVID-19 Küresel Salgınının Etkisi	54
Önümüzdeki Yol	60
Ek	72
İstatistiksel Veriler	74
Metodoloji	79
Son Notlar	83

Yönetici Özeti

Çocuk İşçiliği: 2020 Küresel Tahminler, Eğilimler ve Önümüzdeki Yol başlıklı rapor, dünya genelinde gerçekleştirilen çocuk işçiliğinin sona erdirilmesine yönelik çalışmalarda ne durumda olduğumuzu değerlendirmektedir. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA'lar) kapsamındaki Hedef 8.7'nin ortak sorumluları olan Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) tarafından, Birleşmiş Milletler Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Uluslararası Yılı'nda yayınlanan rapor, çocuk işçiliğinin günümüzdeki ölçeği, temel özellikleri ve zaman içinde yaşanan değişiklikleri açıklamaktadır.

Çocuk işçiliği hakkında 2000 yılından itibaren ILO tarafından dört yılda bir ortaya konulan tahminler ile uyumlu olarak, 2020 yılı için yapılan hesaplamalar da ulusal hanehalkı araştırmalarından elde edilen dışsal kestirim (ekstrapolasyon) verilerine dayanmaktadır. Son tahminler, dünyadaki 5 ile 17 yaş arasındaki çocuk nüfusunun üçte ikisini kapsayacak biçimde, 100'ü aşkın hanehalkı araştırması kullanılarak oluşturulmuştur.

Rapor ile aktarılan bilgiler endişe vericidir. Yirmi yıl önce küresel tahminler üretmeye başladığımızdan bu yana ilk kez, çocuk işçiliğinin sona erdirilmesine yönelik kaydedilen küresel ilerlemeler durmuştur. Ayrıca, acil önlemler alınmadıkça, COVID-19 krizinin milyonlarca çocuğu daha çocuk işçiliğine sürüklemesi olasıdır.

Bu sonuçlar, 2025 yılına kadar çocuk işçiliğinin sona erdirilmesine yönelik uluslararası taahhüdün yerine getirilmesinde bizi gerçeklerle yüzleştiren çok önemli bulgulardır. Daha önce benzeri görülmemiş bir şekilde derhal harekete geçmek için gereken isteği ve kaynakları bir araya getirmezsek, çocuk işçiliğinin sonlandırılması yıllar sürecektir.

KÜRESEL TAHMİNLER VE EĞİLİMLER

Günümüzde, çocuk işçiliği önemli bir sorun olarak varlığını korumaktadır. En güncel küresel

tahminlere göre, 2020 yılının başlarında dünya genelinde – 63 milyon kız ve 97 milyon erkek çocuk olmak üzere – 160 milyon çocuk, yani neredeyse dünyadaki her on çocuktan biri, işçilik yapmaktadır. Yetmiş dokuz milyon çocuk, yani tüm çocuk işçilerin neredeyse yarısı ise sağlık, güvenlik ve ahlaki gelişimlerini doğrudan tehlikeye atan riskli işlerde çalışmaktadır.

Çocuk işçiliğinin sona erdirilmesine yönelik dünya genelinde kaydedilen ilerlemeler 2016 yılından bu yana durağan seyretmektedir. Dört yıllık süreçte çocuk işçi olarak çalışan çocukların yüzdesi değişmezken, çocuk işçilerin mutlak sayısı 8 milyonun üzerinde artış göstermiştir. Benzer şekilde, tehlikeli işlerde çalışan çocukların yüzdesi neredeyse aynı kalmış ancak mutlak sayısı ise 6,5 milyon kadar artmıştır.

Bu hususta dünya genelindeki tablo, çocuk işçiliğinin sona erdirilmesine yönelik Asya-Pasifik, Latin Amerika ve Karayipler'de kaydedilmekte olan ilerlemeleri gölgelemektedir. Her iki bahsedilen bölgede de çocuk işçiliği, son dört yılda yüzde ve mutlak sayı olarak düşüş eğilimi göstermektedir. Sahraaltı Afrika'da kaydedilen benzer ilerlemelerin ise pek istikrarlı olmadığı anlaşılmıştır. 2012 yılından bu yana, bu bölgede çocuk işçi olarak çalışanlar hem sayı hem de yüzde olarak artmıştır. Şu anda Sahraaltı Afrika'da, dünyanın geri kalanındaki çocukların toplamından daha fazla çocuk çalıştırılmaktadır. Bu bölgede önemli bir atılım gerçekleştirilmediği sürece, çocuk işçiliğine yönelik küresel hedeflere ulaşılamayacaktır.

Son dört yılda, 12 ila 14 ve 15 ila 17 yaşındaki çocuklar arasında ilerlemenin sürdürülmekte olduğu kaydedilmiştir. Her iki yaş grubunda da çocuk işçiliği yüzde ve mutlak sayı olarak azalmış ve geçmiş tahminlerde de görülen istikrarlı düşüş eğilimini sürdürmüştür. Ancak, 2016 küresel tahminlerinde bu yaş grubuna yönelik ilerlemelerde yavaşlama olacağına işaret edilmesinden sonra 5 ila 11 yaşlarındaki çocuklar arasında çocuk işçiliği artış göstermiştir. 2020 yılında, 5 ila 11 yaşlarındaki çocuk işçilerin sayısı 2016 yılına göre 16,8 milyon artmıştır.

Acil önlemler alınmadığı sürece, COVID-19 krizi çocuk işçiliğinin sona erdirilmesine yönelik küresel çalışmaları daha da olumsuz etkileyecektir. Yeni bir analize göre, küresel salgın nedeniyle artan yoksulluğun sonucunda, 2022 yılının sonunda 8,9 milyon çocuk daha çocuk işçiliğine dahil olacaktır.

Ancak çocuk işçiliğinin daha da artacağına yönelik öngörüler, sonucun şimdiden kesinleştiği anlamına gelmemektedir. Sonuç, politika önlemlerine bağlı olacaktır. Oluşturulan iki ilave senaryo, sosyal koruma kapsamının yakın gelecekte çocuk işçiliği üzerinde yaratacağı devasa etkiyi göstermektedir. Sosyal koruma yeterince yaygınlaştırılmazsa, 2022 yılının sonunda çocuk işçiliğinde büyük artış meydana gelecektir. Öte yandan, sosyal koruma teminatının yaygınlaşması ise COVID-19 salgınının çocuk işçiliği üzerindeki etkilerini azaltarak, çocuk işçiliğini sona erdirmeye yönünde ilerlemenin sürmesini sağlayabilecektir.

2020 küresel tahminlerden elde edilen diğer temel sonuçlar şu yöndedir:

- **Çocuk işçiliği, her yaştaki erkek çocukları arasında kız çocuklarından daha yaygın görülmektedir.** Tüm erkek çocukların %11,2'si çocuk işçi olarak çalıştırılırken, bu oran tüm kızlar arasında %7,8'dir. Mutlak sayı olarak, çocuk işçi olarak çalışan erkek çocuklarının sayısı kız çocuklarından 34 milyon daha fazladır. Çocuk işçiliği tanımının kapsamına haftada en az 21 saat yapılan ev işleri de girdiğinde, çocuk işçiliğinin 5 ila 14 yaşlarındaki kız ve erkek çocuklarında görülme sıklığındaki cinsiyete dayalı fark neredeyse yarı yarıya azalmaktadır.
- **Çocuk işçiliği kırsal alanlarda çok daha yaygındır.** Kırsal alanlarda yaşayan çocuk işçilerin sayısı 122,7 milyon iken, bu sayı kentsel alanlardaki çocuklarda 37,3 milyondur. Çocuk işçiliğinin kırsal alanlarda görülme sıklığı (%13,9), kentsel alanlardakinden (%4,7) neredeyse üç kat yüksektir.

- **Hem kız çocukları hem de erkek çocuklarında, çocuk işçilerin büyük bölümü tarım sektöründe çalışmaktadır.** Toplamda 112 milyon çocuk olmak üzere, tüm çocuk işçilerin %70'inden fazlası tarım sektöründe yer almaktadır. Bunların birçoğu, tarım sektörünün çocuk işçiliğine başlangıç noktası olduğunun altını çizen küçük çocuklardır. 5 ile 11 yaşları arasındaki tüm çocuk işçilerin dörtte üçünden fazlası tarımla uğraşmaktadır.
- **Aile içinde çalıştırılan çocuklar, çocuk işçiliğinde en büyük paya sahiptir.** Dünyadaki çocuk işçiliğinin %72'si, 5 ile 11 yaşları arasındaki çocuklarda görülen çocuk işçiliğinin ise %83'ü, öncelikli olarak aile çiftliklerinde veya küçük aile işletmelerinde olmak üzere, aile içinde gerçekleşmektedir. Aile temelli çocuk işçiliği, yaygın olarak görülen, aileler tarafından daha güvenli çalışma ortamlarının sunulduğuna yönelik algıya rağmen çoğu zaman tehlike içermektedir. Aile temelli çocuk işçiliğinde 5 ila 11 yaşlarındaki her dört çocuktan biri ve 12 ila 14 yaşlarındaki çocukların neredeyse yarısı, sağlık, güvenlik veya ahlaklarına zarar verebilecek işlerde çalışmaktadır.
- **Çocuk işçiliği sıklıkla çocukların okuldan uzak kalmasıyla bağlantılıdır.** Çocuk işçi olarak çalışan küçük çocukların büyük bölümü, zorunlu eğitim için belirlenen yaş aralığında bulunmasına rağmen okula gitmemektedir. 5 ila 11 yaşlarındaki çocuk işçilerin çeyreğinden, 12 ila 14 yaşlarındaki çocuk işçilerin ise üçte birinden fazlası okul dışındadır. Bu durum gençlere ve yetişkinlere yönelik insana yakışır iş olanaklarının yanı sıra genel anlamda yaşam potansiyellerini ciddi biçimde sınırlamaktadır. Çocuk işçi olarak çalışan çok daha fazla çocuk, aynı anda hem okulun ve hem de çocuk işçiliğinin gereklerini dengelemek hususunda zorluk çekmektedir. Bu durum, onların eğitim ve dinlenme haklarını tehlikeye atmaktadır.

ÖNÜMÜZDEKİ YOL

ILO ve UNICEF tarafından yayınlanan 2020 küresel tahminleri, dünyada çocuk işçiliğinin sona erdirilmesine yönelik çabalar konusunda kritik bir dönemeçte olduğumuza işaret etmektedir. Sekiz yıl öncesinde önemli düzeyde yavaşlamış olan küresel ilerlemeler, son dört yılda durma noktasına gelmiştir. Sürmekte olan COVID-19 krizi ise şimdiye dek elde edilen kazanımları daha da olumsuz etkileme tehlikesi oluşturmaktadır. Küresel göstergeleri ölçmeye başladığımız 2000 yılından bu yana çocuk işçilerin sayısı yaklaşık 86 milyon kadar azalmış olsa da, güncel eğilimlere göre çocuk işçiliğinin tüm biçimlerini 2025 yılına kadar sona erdirmeye yönelik toplu taahhüdümüzde çok geride kalmaktayız. Birleşmiş Milletler Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Uluslararası Yılı'nda, eskisi gibi ilerleme kaydetmeye yönelik eylemlerimize aciliyet kazandırmalıyız.

Devam eden COVID-19 krizinde, çocuk işçiliğinin sona erdirilmesi çalışmaları hususunda daha da geri kalmamak için derhal harekete geçilmelidir.

Küresel salgın, her şeyden önce yoksullukta görülen keskin artış nedeniyle ailelerin çocuk işçiliğine daha fazla bel bağlaması ve okulların kapanması nedeniyle yoksul ailelerin çocuklarını çalışmaya göndermeyi tek çıkar yol olarak görmeye başlaması çocuk işçiliği riskini açıkça yükseltmiştir. Bu risklerin azaltılması için ise, çocuk yardımları ile ve başka yollarla hassas durumdaki ailelere yönelik daha kapsamlı gelir desteği önlemlerinin alınması son derece önemli olacaktır. Okula dönüş kampanyaları ve koşullar izin verdiğinde çocukların sınıflara geri dönmesini sağlayarak eğitim bakımından eksiklerini gidermek için telafi eğitimleri de bu risklerin azaltılmasını sağlayacaktır.

COVID-19 krizinin keskinleştiği ve toparlandığı aşamalarda, çocuk işçiliğinin sonlandırılmasına yönelik daha kapsamlı stratejik zorunlulukları gözden kaçırmamak gerekmektedir. Uzun zamandır kendini açıkça belli eden bu zorunluluklar şöyledir:

- Çocuk işçiliğine zemin oluşturan yoksulluk ve ekonomik belirsizliklerin azaltılması amacıyla

çocuklara ve ailelerine sosyal koruma sağlanması.

- Çocuk işçiliğine işe yarar bir alternatif sağlamak ve çocuklara daha iyi bir gelecek fırsatı sunmak için, en azından asgari çalışma yaşına kadar ücretsiz ve kaliteli okullaşmanın sağlanması.
- Çocukların yasal olarak kimlik sahibi olabilmesi ve doğumdan itibaren haklarını kullanabilmeleri için her çocuğun doğum kaydının bulunmasının güvence altına alınması.
- Ailelerin yoksulluktan kaynaklanan çocuk işçiliğinden kurtulmasını sağlamak için, özellikle kayıtdışı ekonomide çalışan işçilere odaklanarak, (yasal çalışma yaşındaki) gençlere ve yetişkinlere yönelik adil gelir sağlayacak insana yakışır işlerin teşvik edilmesi.
- Ekonomik çeşitlendirme, temel hizmet altyapılarına yatırım yapma, sosyal koruma sağlama ve mahsullerin çeşitlendirilmesine yönelik tarımsal eğitim politikalarının geliştirilmesi gibi yollarla kırsal kesim için yeterli geçim olanaklarının ve dayanıklılığın teşvik edilmesi. Çocuk emeğine (genellikle ücretsiz olarak) bel bağlayan aile çiftlikleri ve aile işletmeleri, geçim olanaklarını iyileştirerek çocuk emeğine bağımlı kalmamak için daha fazla desteğe ihtiyaç duymaktadır.
- Uygulama mekanizmaları ve çocuk koruma sistemlerinin hizmetler ile desteklenerek, çocukların korunmasına yönelik gerekli yasa ve düzenlemelerin mevcut olmasının sağlanması.
- Özellikle kız çocukları için, ev işçiliğine ve ücretsiz ev işlerine ilişkin çocuk işçiliği risklerini artıran, toplumsal cinsiyete dayalı sosyal normların ve ayrımcılığın ele alınması.

Özellikle, büyüyen kriz, çatışma ve afet durumlarında meydana gelen çocuk işçiliğindeki artış, dikkatle ele alınmalıdır. Çocuk işçiliğine ilişkin kaygılar, kriz hazırlığı ve acil durum planlarından insani yardım müdahalelerine ve kriz sonrası

yeniden yapılanma ve toparlanma çalışmalarına kadar insani yardım faaliyetlerinin her aşamasında dikkate alınmalıdır.

Yurtiçi ve küresel tedarik zincirlerindeki çocuk işçiliği risklerinin ele alınması önemini korumaktadır. Çocuk emeğinin ve insan haklarına yönelik diğer risklerin en belirgin olduğu, tedarik zincirlerinin daha düşük kademelerinde faaliyet gösteren kayıtdışı küçük işletmeler bu konu bakımından özellikle önemlidir. Hükümetler, tedarik zincirlerinde çocuk işçiliği riskleri bakımından caydırıcı olacak kamu alımları yoluyla öncülük edebilirler.

COVID-19 krizi nedeniyle, tüm bu politika alanlarında gerçekleştirilen eylemler, hükümetlerin sınırlı mali olanaklara sahip olması sebebi ile çok daha acil hale gelmiştir. Politika tercihlerinin ve kaynak tahsisinin sağlam olması kritik önem taşıyacaktır. Çocuk işçiliğine ilişkin ülke düzeyindeki bulgu temellerinin güçlendirilmesi, yerel önceliklerin belirlenmesine, politikaların oluşturulmasına ve konuyla ilgili yapılacak harcamalarla ilgili kararlar alınmasına yardım ve rehberlik edecektir. Hükümetler, işveren ve işçi örgütleri arasında sosyal diyalog da, her nerede gerçekleşirse gerçekleşsin, çocuk işçiliğinin ve buna ilişkin zorlukların ele alınmasına yönelik uygun ve duyarlı politikaların geliştirilmesinde son derece önemlidir.

Hükümetlerin, finansal alanlarını genişletmek amacıyla yaratıcı kaynak seferberliği stratejileri oluşturması gerekecektir. Küresel salgın nedeniyle oluşan bütçe açıklarını uluslararası toplumun doldurması gerekecektir. Sanayileşmiş ülkelerin birçoğu, resmi kalkınma yardımı (RKY) ve sürdürülebilir kalkınmaya yönelik finansman bakımından verdikleri uzun süreli taahhütlerini yerine getirememektedir. Bu durum değişmelidir.

Sosyal harcamaların yerini artan borç ödeme hizmeti ödemelerinin almasını engellemek için, halihazırda ağır borç altındaki ülkelerde borçların hafifletilmesi ve yeniden

yapılandırılması sağlanmalıdır. En büyük zararı en muhtaç durumdaki çocuklara ve ailelere veren, aileleri kemer sıkma önlemlerine bağlı olarak kredi akışlarına yönelten acil ihtiyaçların doğduğu ortamların oluşmasından ve geçmişteki hatalardan kaçınılmalıyız.

COVID-19 krizi, küresel zorlukların aşılmasında uluslararası işbirliği ve ortaklığa yönelik ihtiyacın önemli bir hatırlatıcısı olmuştur. Bu durum, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi'nde yer alan diğer kritik kalkınma öncelikleri için olduğu kadar, çocuk işçiliğinin sona erdirilmesi için de geçerlidir. Çocuk işçiliğinin sona erdirilmesi, tek bir tarafın yalnız başına çözemeyeceği kadar büyük bir görevdir. Ülkeler, evrensel olarak kabul görmüş 182 Sayılı ILO Sözleşmesi'nin 8. maddesindeki ruha uygun vaziyette bu konuda işbirliği yapmalıdır.

İttifak 8.7 Küresel Ortaklığı, çocuk işçiliği konusunda hükümet ve hükümet dışı aktörler arasında işbirliğinin kolaylaştırılmasında önemli rol oynamaktadır. 2016 yılında faaliyete geçen İttifak 8.7 adlı küresel ortaklık, Hedef 8.7'ye ilişkin faaliyetlerin hızlandırılmasının yollarını aramak için hükümetler, çok taraflı kuruluşlar, işçi ve işveren örgütleri, hükümet dışı kuruluşlar, akademik kurumlar ve düşünce kuruluşlarını bir araya getirmektedir. İttifak, araştırmaların yapılması ve bilginin paylaşımı, yenilikçiliğe yönlendirme, ve kaynakların artırılması ve harekete geçirilmesi olmak üzere üç stratejiye odaklanmaktadır.

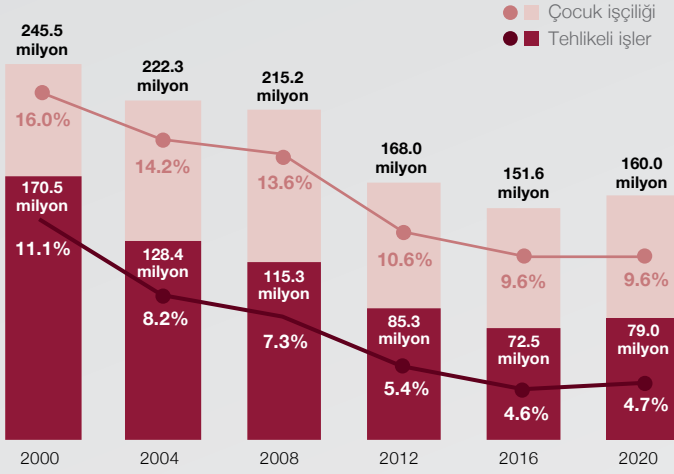
Çocuk işçiliğinin sonlandırılmasına yönelik eylemlerin, küresel taahhütler ve hedeflere uygun olarak yeniden rayına oturtulması acil bir meseledir. Bu raporda yer alan göstergeler ve veriler riskleri özetlemekte ve çözümlere işaret etmektedir. Ciddi önlemler ve yatırımlar gerekse de, COVID-19 küresel salgını, insanlığın iyiliği söz konusu olduğunda bunların yapılabilir olduğunu göstermiştir. Çocuklara, çocuk işçiliğine son vereceğimize dair söz verdik. Kaybedecek zamanımız yok.

Çocuk işçiliğine bakış

Eğilimler

Dünyada çocuk işçiliğinin sona erdirilmesine yönelik kaydedilen ilerlemeler 2016 yılından itibaren hız kaybetmiştir.

Çocuk işçi olarak çalışan ve tehlikeli işlerde çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların yüzdesi ve sayısı

Mevcut durum

Dünya genelinde 160 milyon çocuk işçi vardır; bu çocukların 79 milyonu tehlikeli işlerde çalışmaktadır.

Çocuk işçi olarak çalışan ve tehlikeli işlerde çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların sayısı

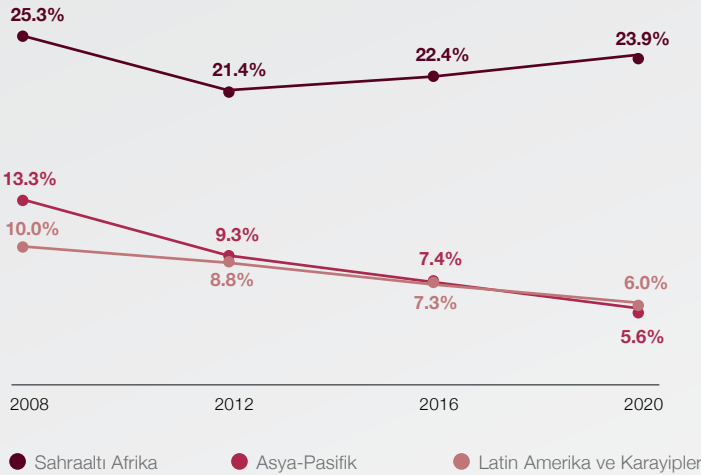

Çocuk işçiliği, her yaştaki erkek çocukları arasında kız çocuklarından daha yaygın görülmektedir.

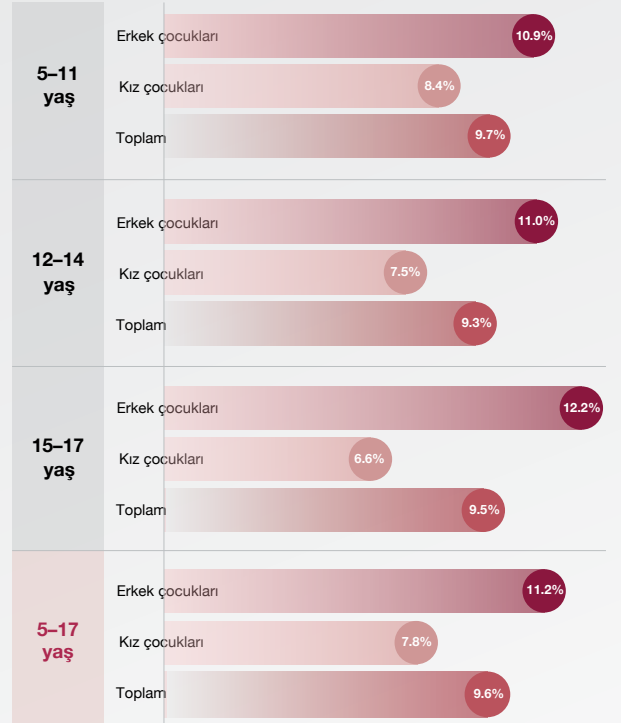
Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların yaş ve cinsiyete göre yüzdesi

Asya-Pasifik ve Latin Amerika ve Karayipler'de 2008 yılından beri istikrarlı ilerlemeler kaydedilmektedir; Sahraaltı Afrika'da aynı istikrar görülmemektedir.

Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların bölgelere göre yüzdesi

Not: Rakamlar, ILO raporlarında kullanılan bölgesel gruplamaları göstermektedir. Diğer bölgeler için 2016 yılından öncesine ait, karşılaştırılabilir geçmiş veriler bulunamamıştır.

Çocuklara, çocuk işçiliğini sona erdireceğimize dair söz verdik.

Sahraaltı Afrika, çocuk işçiliğinin en yaygın ve çocuk işçi sayısının en yüksek olduğu bölge olarak öne çıkmaktadır.

Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların bölgelere göre yüzdesi ve sayısı

Not: Baloncukların büyüklüğü, çocuk işçilerin mutlak sayısı ile orantılıdır. Rakamlar, SKA raporlamalarında kullanılan bölgesel gruplamaları yansıtmaktadır. Veri kapsamının düşük olması nedeniyle Okyanusya bölgesi listeye dahil edilmemiştir. Bu nedenle, bölgeye özel rakamlar dünya genelindeki toplamı vermemektedir.

Sahraaltı Afrika

23.9%
86.6 milyon

Orta ve Güney Asya

5.5%
26.3 milyon

Doğu ve Güney Doğu Asya

6.2%
24.3 milyon

Kuzey Afrika ve Batı Asya

7.8%
10.1 milyon

Latin Amerika ve Karayipler

6.0%
8.2 milyon

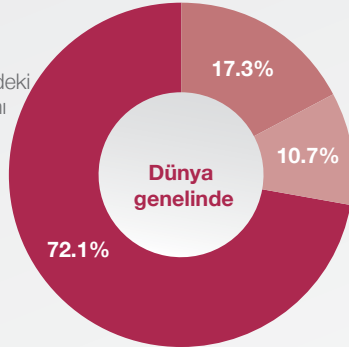
Avrupa ve Kuzey Amerika

2.3%
3.8 milyon

Çocuk işçilerin büyük bölümü kendi aile birimleri dahilinde çalışmaktadır.

Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların işyerindeki statüsüne göre yüzdelik dağılımı

- Katkıda bulunan aile işçileri
- Ücretli çalışanlar
- Kendi hesabına çalışanlar

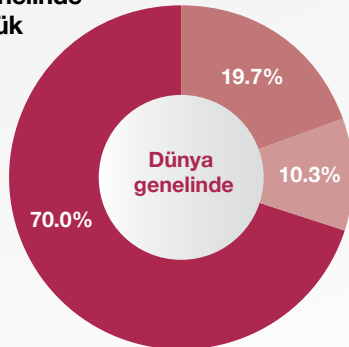

Not: Yuvarlama nedeniyle, yüzdelik rakamların toplamı %100'e varmamaktadır.

Tarım sektörü, dünya genelinde çocuk işçiliğinde en büyük paya sahiptir.

Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların sektörler ve ekonomik faaliyetlere göre yüzdelik dağılımı

- Tarım
- Hizmetler
- Sanayi

COVID-19'un Etkisi

Azaltım önlemleri alınmazsa, 2020 yılında 160 milyon olan çocuk işçilerin sayısı, 2022 yılının sonunda artarak 168,9 milyona ulaşabilir.

Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların 2022 yıl sonunda öngörülen sayısı

206.2 milyon

Kemer sıkma önlemleri veya başka etkenlerin sosyal koruma kapsamında performans düşüklüğüne neden olması durumunda

168.9 milyon

Yoksulluğun artması ve ilave azaltım önlemlerinin olmaması durumunda

144.9 milyon

Sosyal koruma kapsamının artırılması durumunda

© UNICEF/UNI274800/Soumaila

Kaybedecek zamanımız yok.

Giriş

Archie, her sabah 5'te uyanıyor, giyiniyor, kahvaltı ediyor ve yürüyerek işyerine gidiyor. Oraya gittiğinde ise, genellikle sualtında olmak üzere, yeraltındaki maden ocağında altın aramak için, dizel motorlu kompresöre bağlı bir hortum yoluyla nefes alarak dar bir boşluğa sığmaya çalışıyor. 10 veya 12 saat çalıştıktan sonra evine dönüyor, akşam yemeğini yiyor ve uyuyor. Archie 11 yaşında. Maden ocağında çalışan genç arkadaşlarından bazıları, tüm gün boyunca, kendilerinden daha ağır kum ve çakıl torbalarını taşıyor.

12 yaşındaki Rafael, ormanda bir barakada yaşıyor. En sık yediği pirinç ve siyah fasulye dışında yiyecek pek bir şey bulamıyor. Babasının borcunu ödemesine yardımcı olmak için beş yıldır çalıştığı çiftlikte, boğalarla aynı kuyudan su içiyor.

16 yaşındaki Taisha kahvaltısı hazırlıyor, evi temizliyor ve büyükanneleriyle ilgileniyor; gününün büyük bölümünü bu işlerle geçiriyor. COVID-19 salgını nedeniyle okulunun kapanmasıyla, yapması gereken ev işleri de artıyor. Televizyonda eğitim programları izlemeye çalışıyor, ancak bunlara yetişecek yeterli zamanı bulamıyor. Şimdiye kadar ailesinde okula gidebilen tek kişi olan Taisha, bu konuda çok az destek görüyor.

Günümüzde, dünya genelinde Archie, Rafael ve Taisha gibi 160 milyon çocuk işçi var. Bu çocuklar, eğitim, yeterli sağlık ve sosyal koruma hizmetleri, yeterli oyun ve dinlenme zamanları sağlanarak desteklenmeleri gereken yaşta olmalarına rağmen çalışmak zorunda kalıyorlar. Bu durumun yoksulluk, eğitim konusunda az seçeneklerinin olması, çalıştıktan sonra ders çalışmaya fazla enerjilerinin kalmaması veya örnek alabilecekleri bir rol modeline sahip olmamaları gibi çeşitli nedenleri var. Bedenen ve zihnen yorulan bu çocukların öğrenme ve başarılı olma olasılıkları ve daha parlak bir geleceğe yönelik beklentileri de azalıyor.

Bu rapor, çocuk işçilerin neler yaşadığını anlatan rakamları gözler önüne sermektedir. Bunun yanı sıra, çocuk işçiliğinin sonlandırılmasına yönelik ahlaki ve hukuki yükümlülüklerin yerine getirilmesi amacıyla alınacak kararlar bakımından oldukça önemli deliller

sunmaktadır. Birleşmiş Milletler Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Uluslararası Yılı'nda yayınlanan raporda, çocuk işçiliğinin sona erdirilmesine yönelik küresel çabalar ve COVID-19 krizinin etkileri enine boyuna değerlendirilmektedir. Raporda ortaya çıkanlar ise endişe vericidir. Rapora göre, çocuk işçiliğinin sona erdirilmesine yönelik kaydedilen ilerleme, 2000 yılından beri ilk kez durmuştur. Dahası, acil önlemler alınmadıkça, mevcut krizin milyonlarca çocuğu daha çocuk işçiliğine sürüklemesi olasıdır.

Bu sonuçlar, SKA'lar kapsamındaki Hedef 8.7 ile uyumlu olarak, 2025 yılına kadar çocuk işçiliğinin sona erdirilmesine yönelik olanakların değerlendirilmesinde bizi gerçeklerle yüzleştiren önemli bulgulardır. Daha önce benzeri görülmemiş bir şekilde derhal harekete geçmek için gereken isteği ve kaynakları bir araya getiremezsek, çocuk işçiliğinin sonlandırılması yıllar sürecektir.

Hedef 8.7'nin sorumluları olan ILO ve UNICEF ortaklığında ilk kez yayınlanan bu raporda, çocuk işçiliğinin günümüzdeki boyutunu ve özelliklerini ayrıntılı biçimde sunmakta ve zaman içindeki gelişimini izlemektedir. 2000 yılından beri dört yılda bir yapılan tahminler gibi, 2020 yılı için yapılan hesaplamalar da ulusal hanehalkı araştırmalarından elde edilen dış değer (ekstrapolasyon) verilerine dayanmaktadır. Son tahminler, dünyadaki 5 ile 17 yaş arasındaki çocuk nüfusunun üçte ikisini kapsayacak biçimde 100'ü aşkın hanehalkı araştırması kullanılarak oluşturulmuştur.

Raporun geri kalanı ise şöyle yapılandırılmıştır: Sonraki bölümde, 2020 yılına ait küresel ve bölgesel tahminlere bakış ve 2000 yılından itibaren görülen eğilimler yer almaktadır. Üçüncü bölümde çocuk işçilerin yaşı, cinsiyeti ve ikamet ettiği yer, yaptıkları işlerin özellikleri, ve çocuk işçiliğinin eğitim yaşamlarını nasıl engellediği göz önünde bulundurularak çocuk işçiliğinin günümüzdeki profili çıkarılmıştır. Dördüncü bölümde ise COVID-19 krizinin, 2022 yılının sonuna kadar yaratacağı olası etkiler değerlendirilmiştir.

Raporun sonunda, COVID-19 krizini atlatırken ve sonrasındaki toparlanma sürecimizde yeniden ilerleme yoluna dönmek için temel politika öncelikleri tartışılmaktadır.

Daha önce benzeri görülmemiş bir şekilde derhal harekete geçmek için gereken motivasyon ve kaynakları bir araya getiremezsek, çocuk işçiliğinin sonlandırılması yıllar sürecektir.

KÜRESEL KALKINMA GÜNDEMİNDE ÇOCUK İŞÇİLİĞİ

SKA HEDEF 8.7: Zorla çalıştırma, çağdaş kölelik ve insan kaçakçılığına son vermek, çocukların asker olarak kullanılması dahil olmak üzere, çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinin yasaklanması ve ortadan kaldırılmasını sağlamak için etkili acil önlemler almak; ve 2025 yılına kadar, her türlü çocuk işçiliğine son vermek.

İnsana yakışır iş ve ekonomik büyüme konulu SKA 8'in yerine getirilmesinde çocuk işçiliğinin sona erdirilmesi konusunun önemi, uluslararası toplum tarafından bilinmektedir. Bu amaç kapsamındaki 8.7 sayılı hedef ise 2025 yılına kadar her türlü çocuk işçiliğine son vermektir. Çocuk işçiliğinin sona erdirilmesi, özellikle de eğitim ve sağlık konularındaki diğer birçok SKA'ya yönelik kaydedilen ilerlemelere de katkıda bulunacaktır.

İstatistiksel kavramlar ve tanımlar

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, ILO'nun 138 sayılı Asgari Yaş Sözleşmesi ve evrensel olarak kabul gören ILO'nun 182 sayılı En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi çocuk işçiliğine yönelik hukuki sınırları belirleyen üç ana uluslararası standarttır. Bu üç uluslararası standart, çocuk işçiliğinin sona erdirilmesine yönelik ulusal ve uluslararası eylemlere zemin oluşturmuştur. 2008 yılında, 18. Uluslararası Çalışma İstatistikçileri Konferansı'nda, bu hukuki standartların ölçüm amacıyla istatistiksel ifadelerle dönüştürülmesini sağlayan, çocuk işçiliğiyle ilgili istatistiklere ilişkin karar onaylanmıştır.¹ 2020 yılına ait tahminlerin temelini oluşturan istatistiksel kavramlar ve tanımlar da bu kararla tutarlıdır.

Çocuk işçiliği, çocukların yapmak için fazla küçük olduğu ve/veya mahiyeti veya barındırdığı koşullar gereği çocukların sağlığına, güvenliğine veya ahlakına zarar verebilecek işlerden oluşmaktadır. Daha teknik ifadelerle, çocuk işçiliği, hafif işler için belirlenen yaş aralığındaki çocukların yapmasına izin verilen hafif işler ve genel asgari çalışma yaşının üzerindeki çocuklarda, özellikle de tehlikeli

işler olmak üzere en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliği olarak sınıflandırılmayan işler gibi iki önemli istisna bulunmak üzere, tüm istihdam türlerindeki çocuklar tarafından yapılan işleri içermektedir. İstatistiksel anlamda ve daha geniş bir tanımda ise buna, tehlikeli ev işleri olarak da bilinen tehlikeli ücretsiz ev hizmetleri de dahil edilmektedir.

İstihdam, piyasaya yönelik her türlü üretimi ve piyasaya yönelik olmayan bazı üretim türlerini (başta kişisel kullanım amaçlı tarım ürünleri gibi ürünler) kapsamaktadır. İstihdamın içinde hem kayıtlı hem de kayıtdışı ekonomide, aile ortamlarının içinde ve dışında, ücret karşılığı veya kar amaçlı (nakdi veya ayni, kısmi süreli veya tam süreli) yapılan çalışma ve çocuğun kendi hanesinin dışında başka bir işveren için yaptığı ev işçiliği yer almaktadır.

İzin verilen hafif iş kavramı ise 138 sayılı ILO Sözleşmesi Madde 7'den ileri gelmektedir. Bu maddeye göre ulusal kanunlar veya mevzuat, 13 yaşındaki (veya genel asgari çalışma yaşını 14 olarak belirten ülkelerde, 12 yaşındaki) kişilerin sağlıklarına veya gelişmelerine zarar vermesi ihtimali bulunmayan hafif işlerde çalışmalarına

veya istihdamlarına izin verebilmektedir. İstihdam edilmeleri ve çalışmaları, okula devamlarını, mesleki eğitim programlarına katılmalarını veya derslerden yararlanmalarını engellememelidir. İstatistiksel veriler anlamında, bu raporda sözü geçen hafif işler, 12 ila 14 yaşlarındaki çocukların haftada 14 saatten az ve tehlikeli olmayan işlerde çalışmasını kapsamaktadır.

En kötü biçimlerdeki çocuk işçiliği, 182 sayılı ILO Sözleşmesi, Madde 3'te belirtilen kategorilerden oluşmaktadır. Bunların içinde çocuğun ticareti, borç karşılığı veya bağımlı olarak çalıştırılması ve askeri çatışmalarda çocuğun zorla ya da zorunlu tutularak kullanılmasını da içerecek şekilde zorla ya da mecburî çalıştırılmaları gibi kölelik ve kölelik benzeri uygulamaların tüm biçimleri; çocuğun fahişelikte, pornografik yayınların üretiminde veya pornografik gösterilerde kullanılması, bunlar için tedariki ya da sunumu; çocuğun özellikle ilgili uluslararası anlaşmalarda belirtilen uyuşturucu maddelerin üretimi ve ticareti gibi yasal olmayan faaliyetlerde kullanılması, bunlar için tedariki ya da sunumu; doğası veya gerçekleştirildiği koşullar itibariyle çocukların sağlık, güvenlik veya ahlaki gelişimleri açısından zararlı olan işler yer almaktadır.

Tehlikeli işler, doğası veya gerçekleştirildiği koşullar gereği çocukların sağlık, güvenlik veya ahlaki gelişimleri açısından zararlı işler anlamına gelmektedir. Ülkeler, 138 ve 182 sayılı ILO Sözleşmelerini onayladığında, kendine özgü bir tehlikeli işler listesi oluşturmayı taahhüt ederler. Bu listede yer alacak maddeler her ülke tarafından, işveren ve işçi örgütleriyle gerçekleştirilen istişarelerden sonra belirlenmektedir. 182 sayılı ILO Sözleşmesi'ni tamamlayan 1990 tarihli ve 190 sayılı En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliği Tavsiye Kararı, listede çocukların fiziksel, psikolojik veya cinsel istismara maruz bırakan iş; yeraltında, su altında, tehlikeli yüksekliklerde veya dar alanlarda çalışma; tehlikeli veya ağır yük taşıyan makine, ekipman ve araçlarla çalışma; tehlikeli maddeler, gereçler veya

süreçlere veya sağlığa zararlı sıcaklıklar, gürültü düzeyi veya titreşimlere maruz kalma; uzun saatler çalışma, gece vardiyası ve işverenin mülkünde makul olmayan süreler boyunca kısıtlanmasına yer verilmesini teşvik etmektedir.

Çocuklar tarafından yapılan tehlikeli işler iki nedenle, genellikle en kötü biçimdeki çocuk işçiliği kapsamında ikame kategori muamelesi görmektedir. Bunlardan ilki, borçlu-köle işçilik veya çocuklara yönelik ticari cinsel istismar gibi, tehlikeli işlerin dışındaki en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğiyle ilgili güvenilir ulusal verilerin hala zor bulunmasıdır. İkinci neden ise en kötü biçimlerdeki çocuk işçi olarak çalışanlar arasında ezici çoğunluğu, tehlikeli işlerde çalıştırılan çocukların oluşturmasıdır.

Ücretsiz ev hizmetleri veya ev işleri, çocuklar tarafından kendi hanelerinde ücretsiz olarak sunulan hizmetler anlamına gelmektedir. Bunların arasında hanehalkı üyelerinin bakımı, temizlik ve hanedeki ufak tefek onarım işleri, yemek pişirilmesi ve servisi, giysilerin yıkanması ve ütülenmesi ve aile üyelerinin işe veya okula getirilip götürülmesi veya onlara eşlik edilmesi yer almaktadır. Daha teknik bir ifadeyle, bu görevler 'ekonomik olmayan' üretim kapsamına girmekte ve ulusal ekonomik faaliyetlerin ölçülmesine yönelik uluslararası olarak kabul görmüş rehber ilkelerden oluşan Birleşmiş Milletler Uluslararası Hesap Sistemi'nde dikkate alınmamaktadır.

Tehlikeli ücretsiz ev hizmetleri uzun çalışma saatlerini, sağlıksız ortamları, güvenli olmayan ekipmanı veya ağır yükleri ve/veya tehlikeli yerleri kapsamaktadır. İstatistiksel ölçüm bakımından, bu raporda çocuk işçiliğine yönelik hesaplamalarda ev işlerinin de dahil edildiği yerlerde, tehlikeli ev işleri, haftada 21 saat veya daha fazla çalışma için genel asgari çalışma yaşının altındaki çocuklar tarafından yapılan ev işleri ifade edilmektedir.² Bu kapsamlı tanım ise yalnızca, cinsiyete göre çocuk işçiliği farkları tartışılırken kullanılmaktadır.

Güncel veriler ve eğilimler

KÜRESEL VE BÖLGESEL GENEL BAKIŞ

Çocuk işçiliği dünyada hala kabul edilemeyecek bir sıklıkta görülmektedir. 2020 yılının başlarında, COVID-19 küresel salgınından önce, dünya genelinde – 63 milyon kız ve 97 milyon erkek çocuk olmak üzere – 160 milyon çocuk, yani neredeyse dünyadaki her on çocuktan biri, çocuk işçiliği yapmaktaydı. Yetmiş dokuz milyon çocuk, yani tüm çocuk işçilerin neredeyse yarısı ise sağlık, güvenlik ve ahlaki gelişimlerini doğrudan riske atan işlerde çalışmaktaydı.

Bu küresel tahmin, bölgeler arasındaki büyük değişiklikleri de maskelemektedir. Sahraaltı Afrika’da çocuk işçiliğinin görülme sıklığı %24’tür; bu yüzde, çocuk işçiliğinin en yaygın olduğu ikinci bölge olan Kuzey Afrika ve Batı Asya’dakinin üç katıdır. Mutlak verilere göre, Sahraaltı Afrika’daki yaklaşık 87 milyon çocuk işçi, dünyanın geri kalanındaki çocuk işçilerin toplamından fazla sayıdadır.

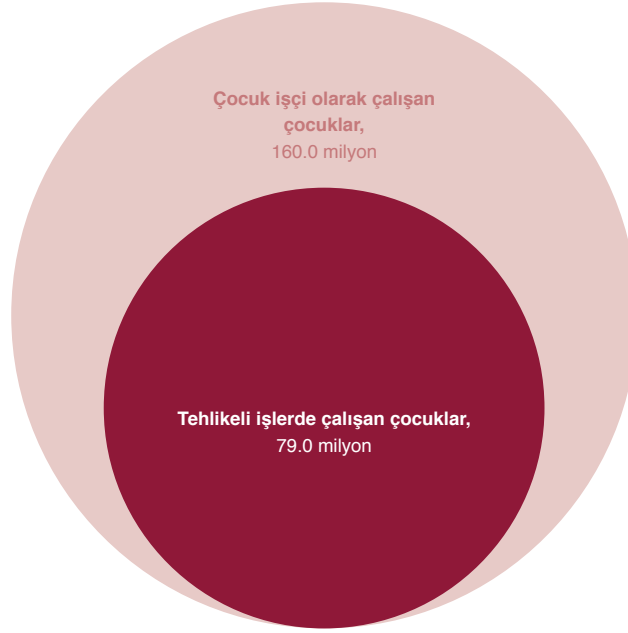
Yakın geçmiş, endişeye neden olmaktadır. Son dört yılda, dünyada 2000 yılından beri ilk kez çocuk işçiliğinin azaltılmasına yönelik hiç ilerleme kaydedilmemiştir. Çocuk işçilerin mutlak sayısı yaklaşık 8 milyon artarak 160 milyona yükselirken, oranı ise aynı kalmıştır. Tehlikeli işlerde çalışan çocuk işçilerde de şu durum görülmüştür: Çocuk işçiliğindeki payları neredeyse hiç değişmezken, sayıları 6,5 milyon artarak 79 milyona ulaşmıştır.

İlerlemenin hızı, bölgeler arasında çarpıcı biçimde değişiklik göstermiştir. Asya-Pasifik ve Latin Amerika ve Karayipler’de çocuk işçilerin oranı ve sayısı, 2008³ yılından beri tutarlı biçimde azalmaktadır. Sahraaltı Afrika’da kaydedilen benzer ilerlemelerin ise pek istikrarlı olmadığı anlaşılmıştır. Burada 2012 yılından beri çocuk işçiliği artmıştır. Bu artış eğilimi, özellikle de bölgenin küresel artışın büyük bölümünü oluşturduğu son dört yılda oldukça belirginleşmiştir.

Şu anda dünya, çocuk işçiliğinin 2025 yılına kadar sona erdirilmesi konusunda yanlış yoldadır. Bu hedefe ulaşılması için küresel çapta kaydedilen ilerlemelerin, son yirmi yılda gözlemlenen orandan 18 kat daha hızlı olması gerekmektedir. 2008 ve 2016 yılları arasındaki değişimin hızına dayanarak yapılan COVID-19 öncesi tahminlere göre, bu konudaki eylemler hızlandırılmadıkça 2025 yılında yaklaşık 140 milyon çocuk daha çocuk işçiliğine sürüklenecektir. COVID-19 krizi ise, çok daha fazla sayıda çocuğu çocuk işçiliğine sürüklenme riskiyle karşı karşıya bırakarak bu senaryoları daha da kaygı verici hale getirmektedir.

Dünya genelinde 160 milyon çocuk işçi vardır; bunların 79 milyonu ise tehlikeli işlerde çalışmaktadır

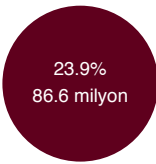
Şekil 1. Çocuk işçi olarak çalışan ve tehlikeli işlerde çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların sayısı

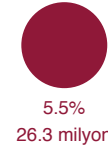
Sahraaltı Afrika, çocuk işçiliğinin en yaygın ve çocuk işçi sayısının en yüksek olduğu bölge olarak öne çıkmaktadır

Şekil 2. Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların bölgelere göre yüzdesi ve sayısı

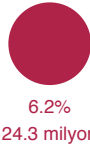
Sahraaltı Afrika

Orta ve Güney Asya

Doğu ve Güney Doğu Asya

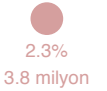
Kuzey Afrika ve Batı Asya

Latin Amerika ve Karayipler

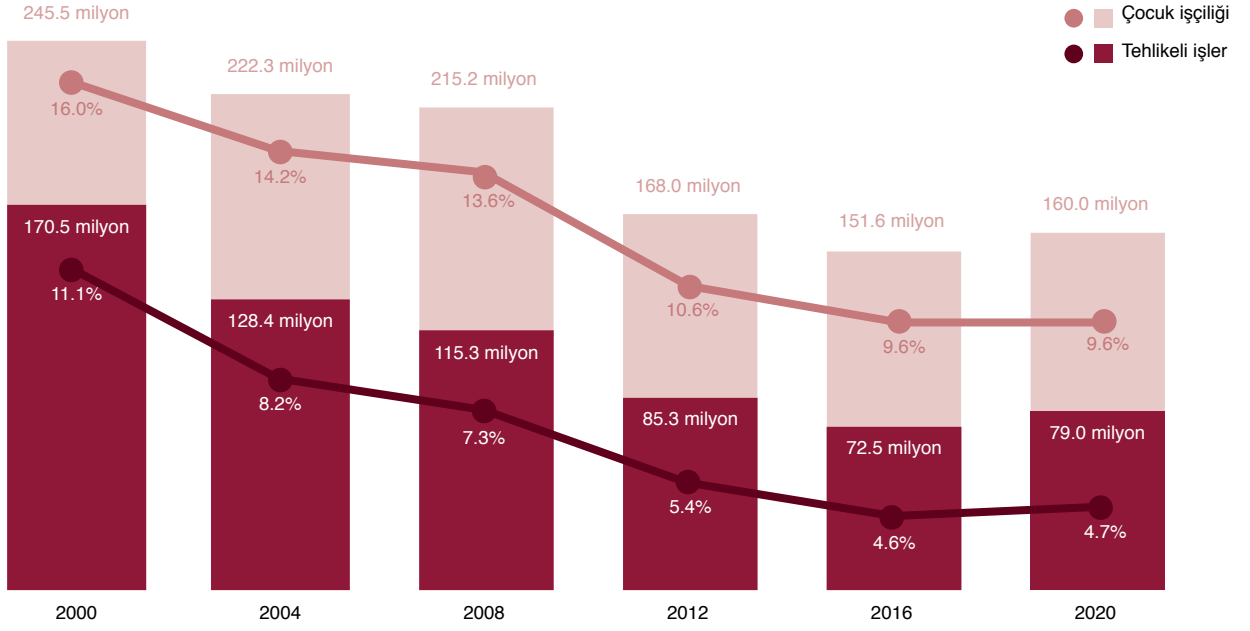
Avrupa ve Kuzey Amerika

Not: Baloncukların büyüklüğü, çocuk işçilerin mutlak sayısı ile orantılıdır. Rakamlar, SKA raporlamalarında kullanılan bölgesel gruplamaları yansıtmaktadır. Veri kapsamının düşük olması nedeniyle Okyanusya bölgesi listeye dahil edilmemiştir. Bu nedenle, bölgeye özel rakamlar dünya genelindeki toplamı vermemektedir.

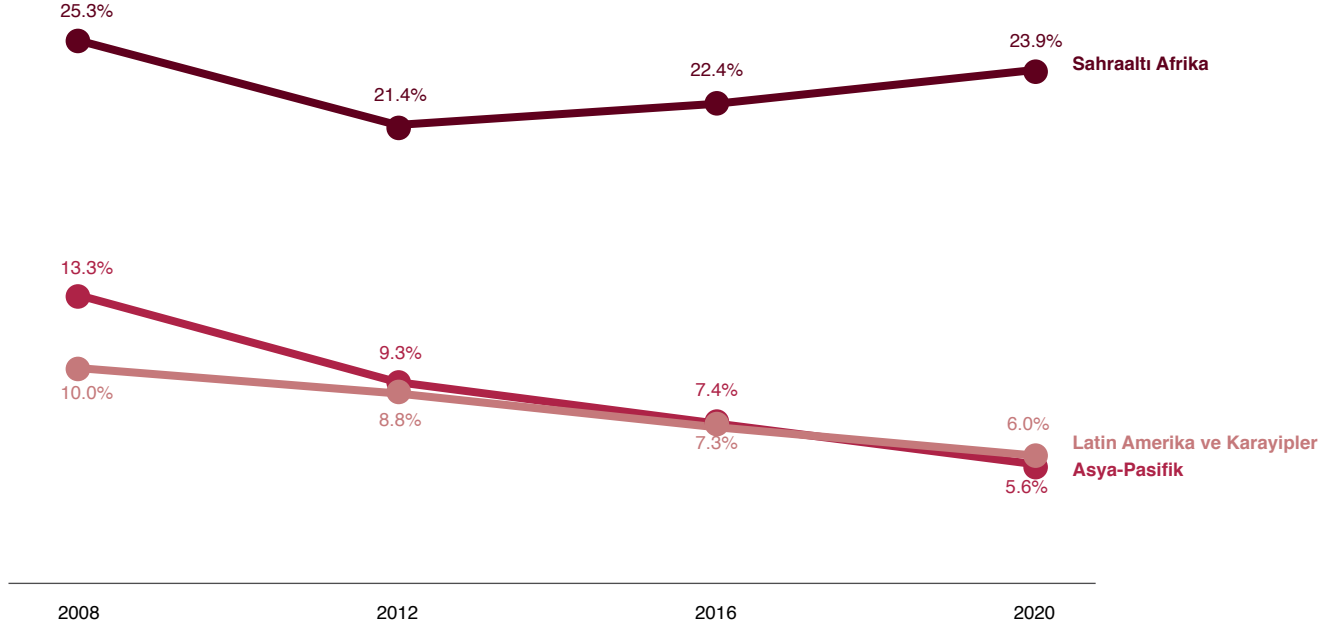
Dünyada çocuk işçiliğinin sona erdirilmesine yönelik kaydedilen ilerlemeler 2016 yılından itibaren hız kaybetmiştir

Şekil 3. Çocuk işçi olarak çalışan ve tehlikeli işlerde çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların yüzdesi ve sayısı

Asya-Pasifik ve Latin Amerika ve Karayipler’de 2008 yılından beri istikrarlı ilerlemeler kaydedilmektedir; Sahraaltı Afrika’da aynı istikrar görülmemektedir

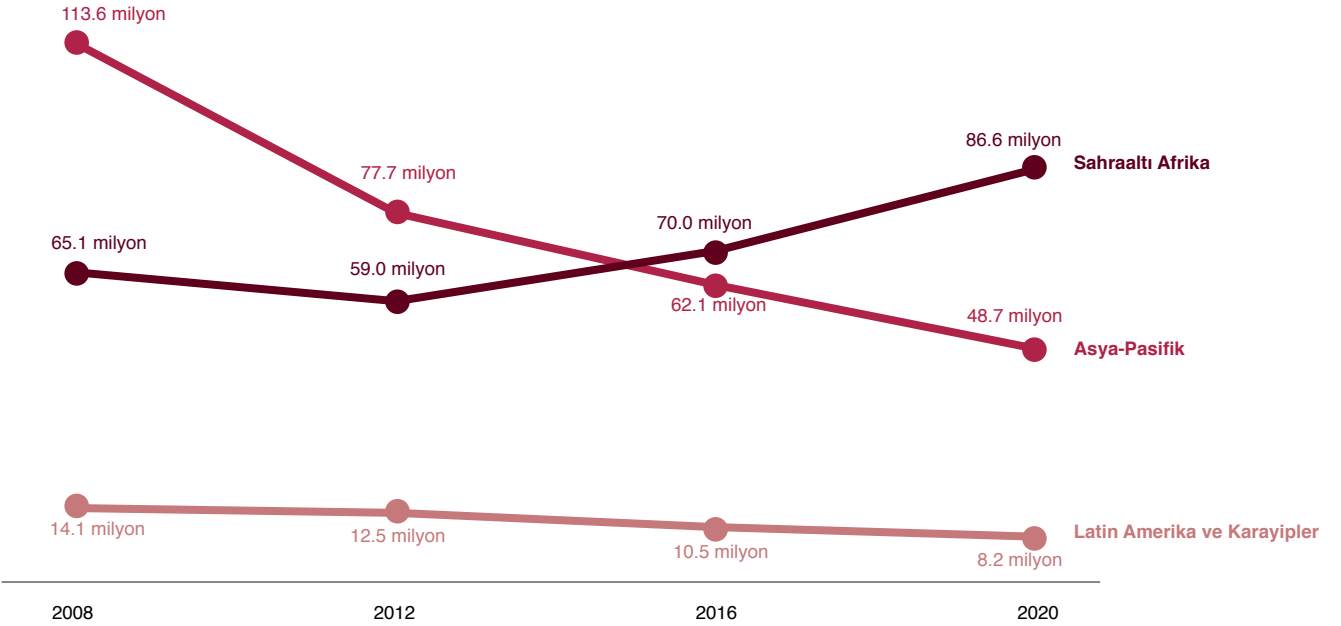
Şekil 4. Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların bölgelere göre yüzdesi

Not: Rakamlar, ILO raporlarında kullanılan bölgesel gruplamaları göstermektedir. Diğer bölgeler için 2016 yılından öncesine ait, karşılaştırılabilir geçmiş veriler bulunamamıştır.

Çocuk işçilerin sayısı dünyanın diğer bölgelerinde azalırken, Sahraaltı Afrika’da artmıştır

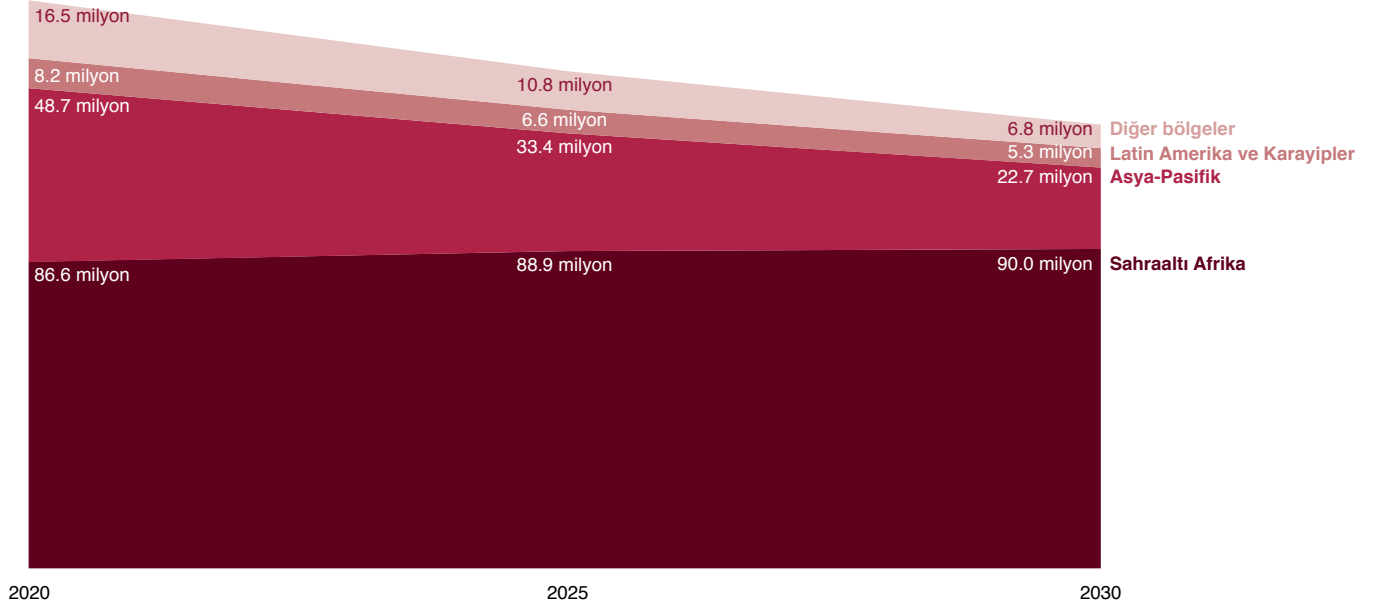
Şekil 5. Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların bölgelere göre sayısı

Not: Rakamlar, ILO raporlarında kullanılan bölgesel gruplamaları göstermektedir. Diğer bölgeler için 2016 yılından öncesine ait, karşılaştırılabilir geçmiş veriler bulunamamıştır.

İlgili eylemlere hız kazandırılmadıkça, 2025 yılında 140 milyon, 2030 yılında ise 125 milyon çocuk daha çocuk işçiliğine sürüklenecektir

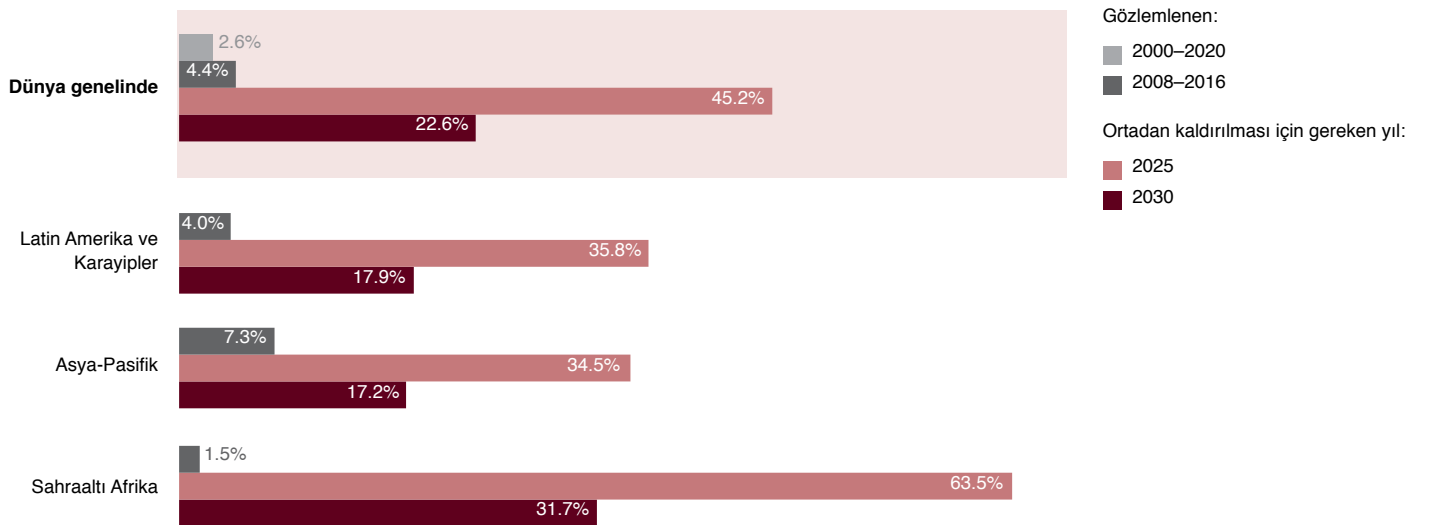
Şekil 6. 2008-2016 dönemindeki ilerlemelerin sürdürülmesi durumunda 5 ila 17 yaşındaki çocuk işçilerin öngörülen sayısı

Not: Tahminler, son yirmi yılda çocuk işçi sayısında en hızlı düşüşün yaşandığı dönem olan 2008 ila 2016 yıllarında çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaş arası çocuk işçiliği yüzdesindeki eğilimlere dayanmaktadır. Demografik eğilimler dikkate alınarak yapılan tahminler, bu dönemdeki ilerlemelerin sürdürülmesi durumunda beklenen değerleri göstermektedir. Bu tahminlerde COVID-19 salgınının olası etkileri dikkate alınmamıştır. Rakamlar, ILO raporlarında kullanılan bölgesel gruplamaları göstermektedir. Geçmiş yıllara ait veri eksikliği nedeniyle diğer bölgeler için ilgili oranlar hesaplanamamıştır.

Çocuk işçiliğinin sona erdirilmesine ilişkin SKA hedefinin yerine getirilebilmesi için çalışmaların önemli ölçüde hızlandırılması gerekmektedir

Şekil 7. 5 ila 17 yaşındaki çocuk işçilerin yüzdesinde gözlemlenen ve çocuk işçiliğinin sona erdirilmesi için gereken yıllık ortalama azalma oranı

Not: Rakamlar, ILO raporlarında kullanılan bölgesel gruplamaları göstermektedir. Diğer bölgeler için 2016 yılından öncesine ait, karşılaştırılabilir geçmiş veriler bulunamamıştır.

Bölgesel eğilimlerin açıklaması

Çocuk işçiliğinin azaltılmasına ilişkin kaydedilen ilerlemeleri artıran faktörler nelerdir? Çocuk işçiliğine ilişkin bölgesel durumların daha geniş demografik, ekonomik ve kalkınma eğilimleriyle ne biçimde ilişkilendirildiğine bakılarak bazı içgörülere ulaşmak mümkündür.

Yoksulluğun azaltılması: Son yıllarda yoksulluğun azaltılması konusunda başarı yakalayan Sahraaltı Afrika'da yoksulluk düzeyi yine de diğer bölgelere göre daha yüksektir. Sahraaltı Afrika'da nüfusun %40'ından fazlası

hala aşırı yoksulluk içinde yaşamaktadır.⁴ Son beş yılın dördünde yıllık %2'nin üzerinde istikrarlı bir ekonomik büyümenin görüldüğü bölgede, hızlı nüfus artışı ile birlikte kişi başına düşen Gayrisafi Yurtiçi Hasıla (GSYH) düşmüştür ve dünyanın diğer bölgelerine göre düşük kalmaya devam etmektedir.⁵ Birçok Sahraaltı Afrika ülkesinde eşitsizlik oranları da hala yüksek düzeylerdedir.⁶

Kayıtdışılık düzeyi: Çocuk işçiliğinin azaltılmasında daha hızlı gelişme gösteren bölgeler, hala yüksek düzeylerde olsa da kayıtdışı

ekonomik faaliyetlerin azaltılmasında daha başarılı olmuştur. Birçok Afrika ülkesi kayıtdışı işçilerin çalışma koşullarını iyileştirse de⁷, bölge hala kayıtlı istihdama geçiş konusunda geride kalmaktadır.⁸ En kötü çalıştırma uygulamalarının bazıları, çoğunlukla düzenlemeye tabi olmayan kayıtdışı ekonomide kümelenmiştir. Kayıtdışılık, daha düşük ve daha düzensiz gelirler, yetersiz ve güvensiz çalışma koşulları, ileri seviyede güvencesiz işler ve sosyal güvenlik programları kapsamı dışında tutulma gibi faktörlerle ilişkilendirilir. Tüm bu faktörler ise, mali güçlükler karşısında aileleri çocuk işçiliğine yönelmeye teşvik edebilmektedir.

Sosyal koruma: Sosyal korumanın sağlanmasında kaydedilen ilerlemelere rağmen, sosyal korumanın kapsamı evrensellik ve ödeneklerin yeterliliği bakımından tüm bölgelerde hala yetersiz kalmaktadır. Bazı Afrika ülkeleri bu konuda kayda değer çalışmalar yaparak⁹ dünya ortalamasına eşit miktarda gelir payını sosyal güvenlik ağlarına harcamıştır.¹⁰ Ancak bölgenin tamamındaki sosyal korumanın kapsamı, diğer bölgelere göre hala oldukça düşüktür. Afrika nüfusunun yalnızca %17'si en az bir sosyal koruma hakkından yararlanmaktadır; bu oranlar Amerika kıtalarında %66, Asya-Pasifik'te %43, Avrupa ve Orta Asya'da ise %83'tür.¹¹ Birçok durumda, ailelerin son çare olarak çocuk işçiliğine başvurup başvurmayacaklarını sosyal koruma belirlemektedir.

Eğitim dışında kalma: Son yıllarda tüm bölgelerde ilkokula gitmeyen çocukların sayısında önemli bir net düşüş yaşanmıştır. Buna rağmen, eğitim dışında kalma bakımından Sahraaltı Afrika ve diğer bölgeler arasında hala büyük bir uçurum vardır.¹² Sahraaltı Afrika'da eğitime yapılan kamu harcamalarının GSYH içindeki payı son yıllarda artma eğiliminde olsa da dünya ortalamasının oldukça altındadır.¹³

Nüfus artışı: Nüfus artışı durumların, farklı bölgeler arasında keskin farklılıklar göstererek

çocuk işçiliği eğilimlerini etkilemektedir. Latin Amerika ve Karayipler'de, 2008 ve 2020 yılları arasında 5 ila 17 yaş arasındaki nüfus 4,8 milyon azalmış, çocuk işçilerin sayısında ise 6 milyonluk düşüş yaşanmıştır. Aynı dönemde Asya-Pasifik'te ise 5 ila 17 yaş nüfus 12,8 milyon artarken çocuk işçilerin sayısında 64,9 milyonluk azalma olmuştur. Buna karşın Sahraaltı Afrika'da, 2008 ve 2020 yılları arasında 5 ila 17 yaşındaki toplam nüfus 104,8 milyon, çocuk işçi nüfusu ise 21,5 milyon kadar artmıştır.¹⁴ Nüfus artışının dikkate alınması, Sahraaltı Afrika'daki çocuk işçiliğine farklı bir bakış açısı sağlamaktadır. Son 12 yılda bu bölge nüfus artışına ayak uyduramasa da milyonlarca çocuğu çocuk işçiliğinden uzak tutmuştur.

Diğer zorluklar: Sahraaltı Afrika'daki yüksek çocuk işçiliği oranlarına katkıda bulunan birkaç kriz noktası mevcuttur. Kırılgan ve çatışmaların yaşandığı ülkelerin büyük bölümü bu bölgede bulunmaktadır. 2015'ten 2020'ye kadar her yıl, tüm ülkelerin en az dörtte biri ya kırılgan bir durumda ya da çatışma içindedir.¹⁵ Bunun yanı sıra, bu bölge dünyadaki mültecilerin, sığınmacıların, ülkesine dönenlerin, vatansız ve yurtiçinde yerinden edilmiş kişilerin %39'una ev sahipliği etmektedir. Bu oran, diğer tüm bölgelerden daha yüksektir.¹⁶ Arap Ülkeleri bölgesi de çatışma ve devletin kırılganlığı ile bağlantılı krizlerden özellikle etkilenmektedir.

Küresel HIV/AIDS salgını da, HIV ile yaşayan insan sayısının en yüksek olup ve yeni enfeksiyon oranının %59 olduğu Sahraaltı Afrika'da orantısız vermeye devam etmektedir.¹⁷ Buna ek olarak, bölgenin iklim değişikliğine dayanıklılığının sınırlı düzeyde olması geçim olanaklarını tehlikeye atmakta ve yoksulluktan kurtulma olasılıklarını yok etmektedir. Bölgede, büyük çaplı ekin ve hayvan kayıplarına yol açan seller ve kuraklıklar da dahil olmak üzere iklim bağlantılı doğal afetler düzenli olarak ve artarak meydana gelmektedir.

DÜNYADA ÇOCUK İŞÇİ PROFİLİ

Yaş grupları arasında çocuk işçiliği

Küresel tahmin sonuçları, çocuk işçiliğinin 5 ila 17 yaş aralığındaki çocuklar arasında önemli bir kaygı olmaya devam ettiğini açıkça göstermektedir. 160 milyon çocuk işçinin 89,3 milyonu 5 ila 11 yaşındaki küçük çocuklardan, 35,6 milyonu 12 ila 14 yaşındaki çocuklardan, 35 milyonu ise 15 ila 17 yaşındaki çocuklardan oluşmaktadır.

12 ila 14 ve 15 ila 17 yaşındaki çocuklar arasında çocuk işçiliği, son dört yılda hem mutlak sayı hem de yüzde olarak azalmıştır. Buna karşılık 2016-2020 döneminde, 5 ila 11 yaşındaki küçük çocuklar arasında çocuk işçilerin sayısı endişe verici düzeyde artmıştır. 2016 yılında, küçük çocukların çalışmasına yönelik kaydedilen ilerlemelerin yavaşladığına dair işaretler ortaya çıkmıştır. Bu gerilemenin nedeni ise belirsizdir ve öncelikli olarak incelenmelidir.

Bu dört yıllık dönemde, çocuk işçiliğine sürüklenen toplam 5 ila 11 yaşındaki çocukların yaklaşık beşte ikisi tehlikeli işlerde çalışmıştır. Her yaştaki çocuğun tehlikeli işlerden korunması gerekse de, özellikle küçük çocuklar arasında bu tür işlerin yaygınlığı ve giderek artması endişe vericidir.

Çocuk işçi olarak çalışan kız ve erkek çocukları

Çocuk işçiliği, her yaştan kız ve erkek çocuk arasında erkek çocuklarında daha yaygın görülmektedir. 5 ila 17 yaşındaki çocuklarda çocuk işçiliği, erkek çocuklarda kız çocuklarından üçte bir oranında daha fazladır. Cinsiyet uçurumu yaşla

birlikte büyümektedir; 15 ila 17 yaş aralığındaki erkek çocuklarının çocuk işçiliği yapma olasılığı kız çocuklarına göre yaklaşık iki kat fazladır.

Çocuk işçiliğine yönelik olarak erkek ve kız çocukları için yapılan tahminlerde bilinmesi gereken önemli bir nokta vardır. Tahminlerin temelini oluşturan çocuk işçiliği tanımı, çocukların kendi evlerindeki ev işlerini kapsamamaktadır; birçok toplum, bu çalışma alanında kız çocuklarının üzerine orantısız sorumluluk yüklemektedir.

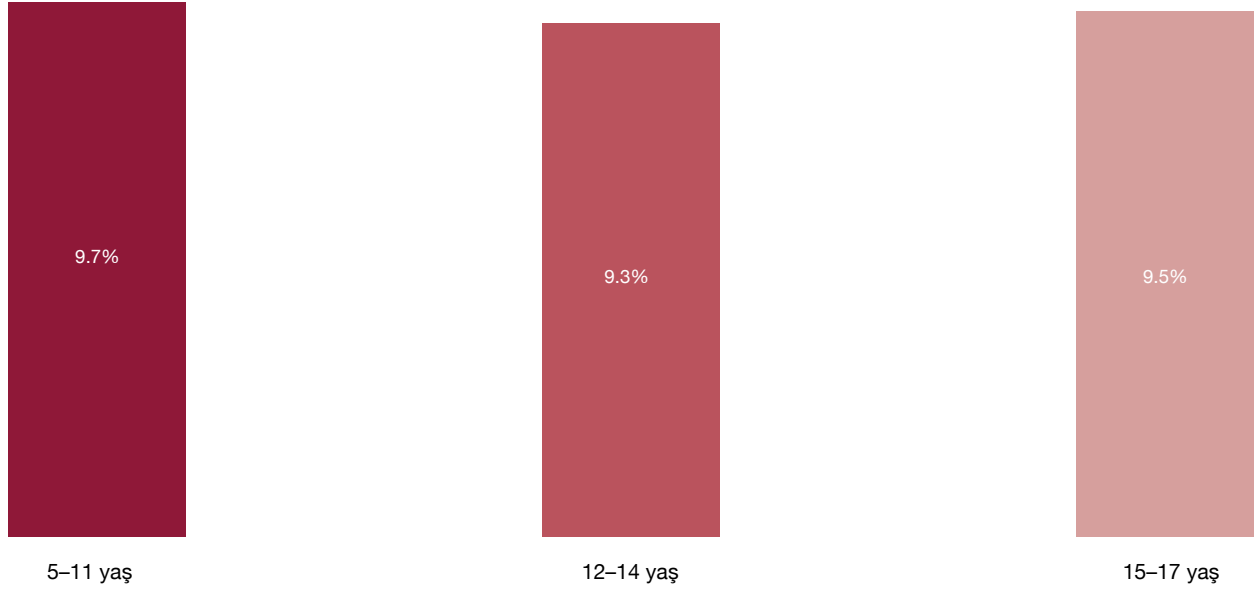
2020 küresel tahminlerinde, ev işleriyle ilgilenmenin çocuk işçiliğiyle ilgili tüm tahminlerin yanı sıra kız çocuklarına göre erkek çocuklarda çocuk işçiliğine ilişkin tahminleri nasıl etkilediğine ilk kez bakılmaktadır. Sonuçlar ise dikkate değerdir. Çocuk işçiliğinin tanımı haftada 21 saatin üzerinde yapılan ev işlerini kapsayacak biçimde genişletildiğinde, çocuk işçiliğinin her iki cinsiyette de görülme sıklığı artmaktadır; ancak bu artış kız çocuklarında çok daha fazladır. Bunun sonucunda ise çocuk işçiliğinin görülme sıklığındaki cinsiyet uçurumu, neredeyse yarı yarıya azalarak 2,8 yüzdelik puandan 1,6 yüzdelik puana düşmektedir.

Kırsal ve kentsel alanlarda çocuk işçiliği

2020 küresel tahminlerinde ilk kez yer verilen kırsal veya kentsel yerleşimlere göre çocuk işçiliği tahminlerine göre, çocuk işçiliği kırsal alanlarda çok daha yaygındır. Buralarda çocuk işçiliğinin görülme sıklığı, kentsel alanlardakinden neredeyse üç kat daha yüksektir. Kırsal ekonomilerdeki çocuk işçiliği ise ağırlıklı olarak tarım sektöründe gerçekleşmektedir.

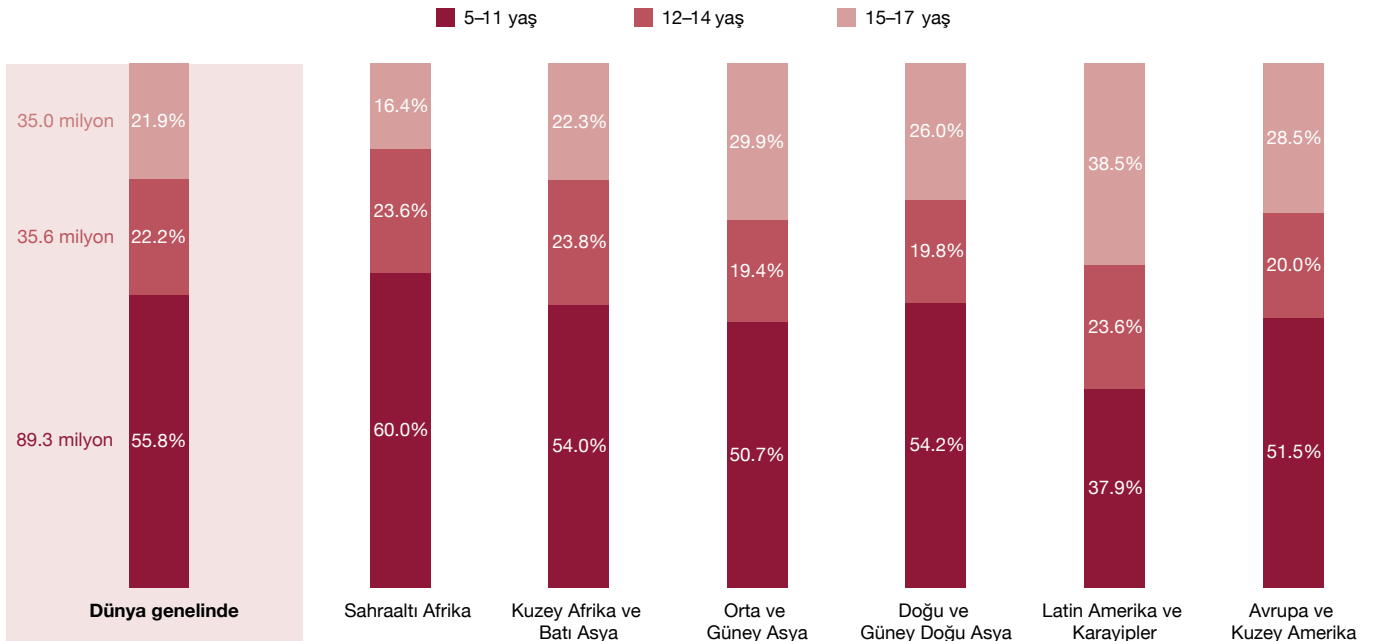
Çocuk işçilerin oranı yaş grupları arasında benzerlik göstermektedir

Şekil 8. Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların yaşa göre yüzdesi

Küçük yaştaki çocuk işçiler bakımından en yüksek paya sahip bölge Sahraaltı Afrika iken, yaşça büyük çocuklarda en yüksek paya sahip bölge Latin Amerika ve Karayipler'dir

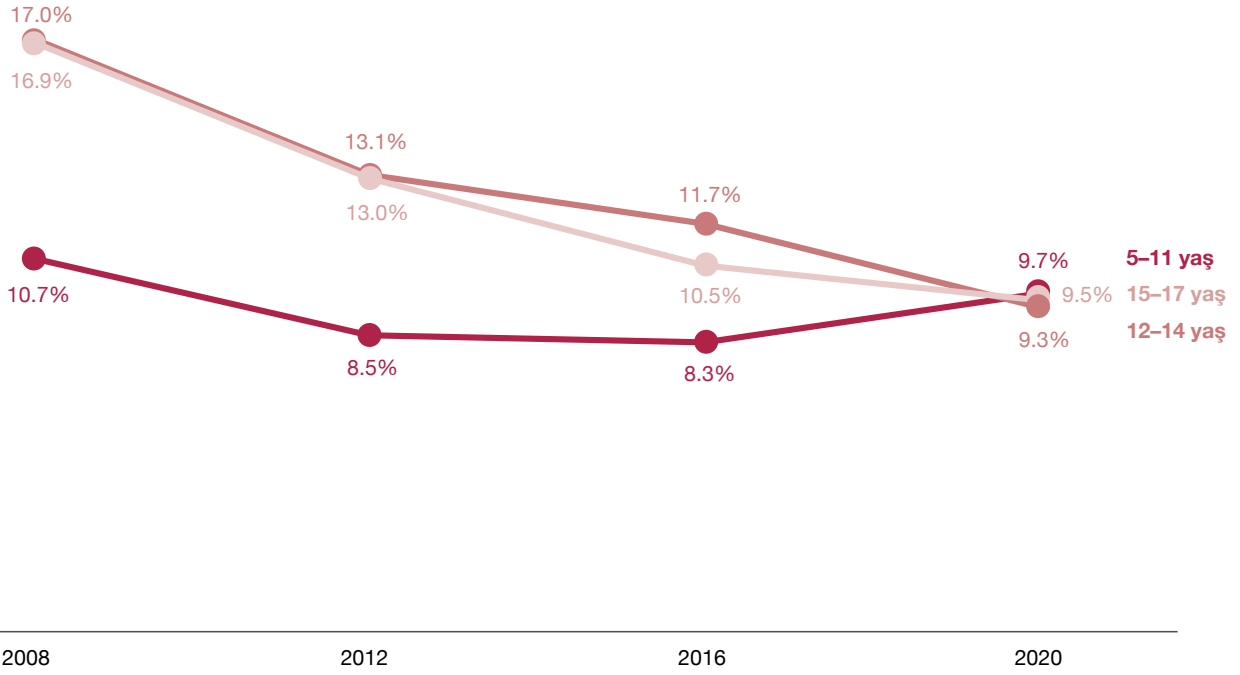
Şekil 9. Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların yaş ve bölgelere göre yüzdelik dağılımı

Not: Yuvarlama nedeniyle, yüzdelik rakamların toplamı %100'e varmamakta ve yaşlara özel rakamlar dünya genelindeki toplamı ifade etmemektedir. Rakamlar, SKA raporlamalarında kullanılan bölgesel gruplamaları yansıtmaktadır. Veri kapsamının düşük olması nedeniyle Okyanusya bölgesi listeye dahil edilmemiştir. Çocuk işçi sayısının azlığı nedeniyle Avrupa ve Kuzey Amerika'ya ait veriler yorumlanırken dikkat edilmelidir.

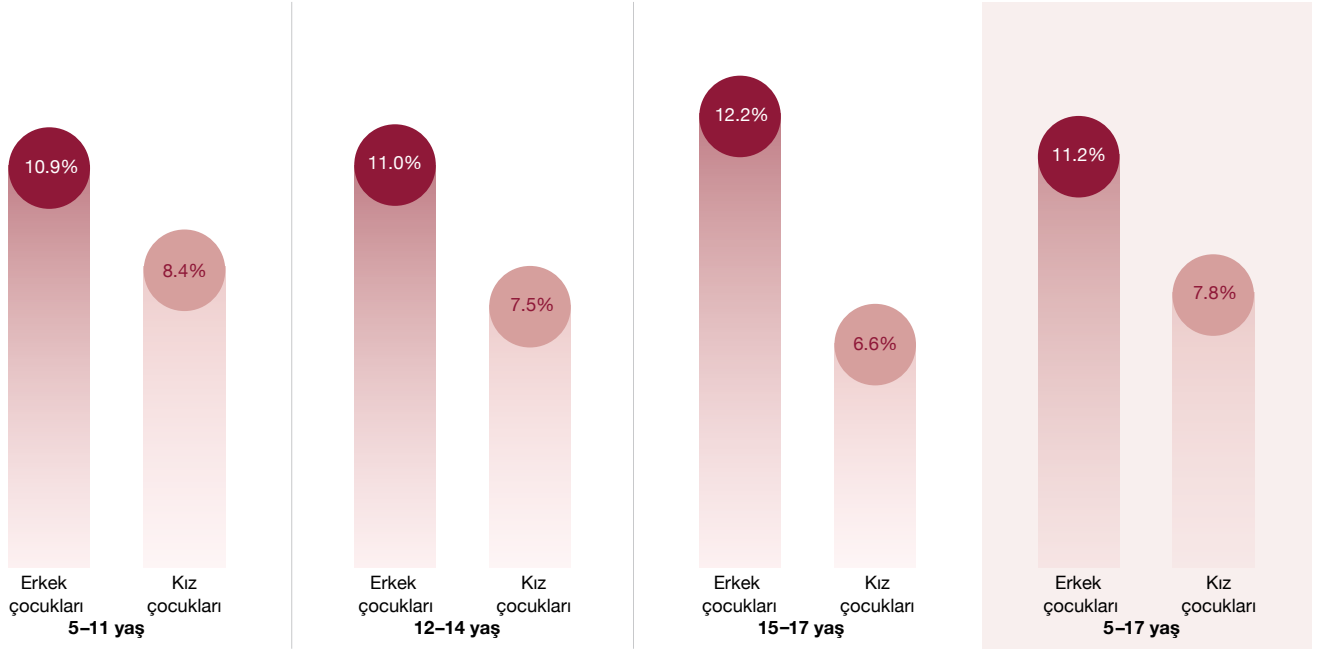
2008 yılından beri, 12 yaş ve üzerindeki çocuklar arasında çocuk işçiliği istikrarlı düşüş içindedir; son dört yılda ise yaşça küçük çocuklar arasında endişe verici bir artış gerçekleşmiştir

Şekil 10. Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların yaşa göre yüzdesi

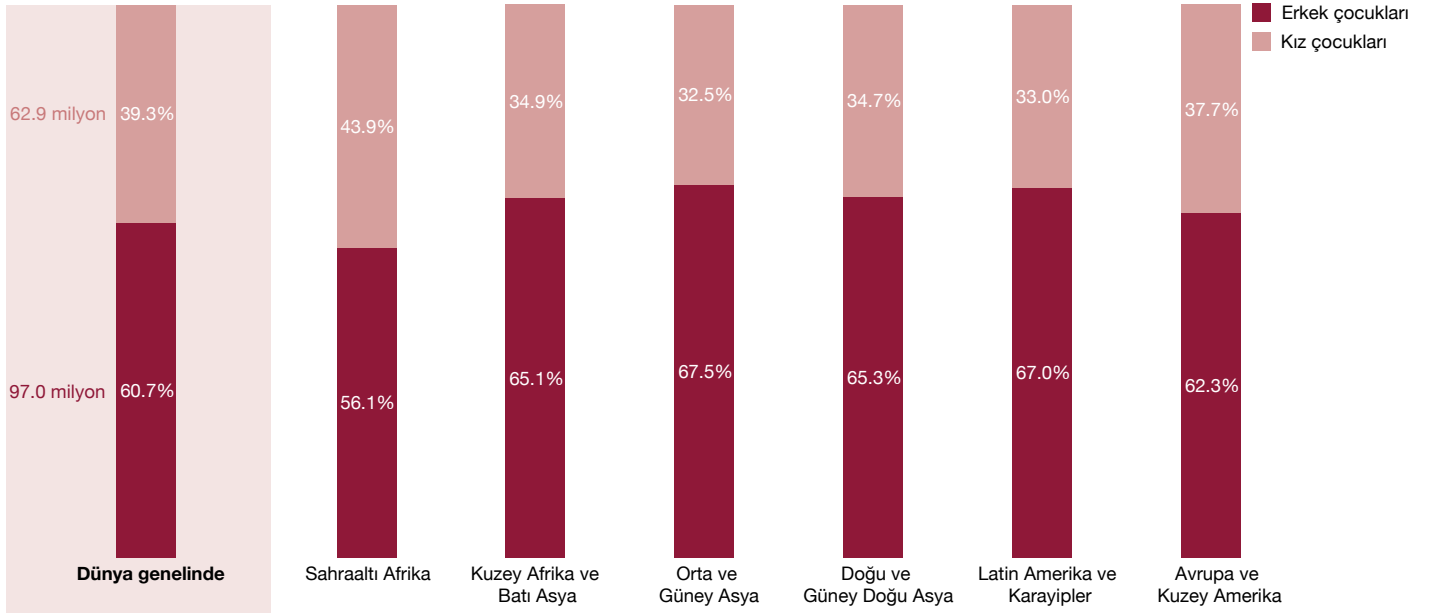
Çocuk işçiliği, her yaştaki erkek çocukları arasında kız çocuklarından daha yaygındır

Şekil 11. Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların yaş ve cinsiyete göre yüzdesi

Tüm bölgelerdeki çocuk işçiler arasında, erkek çocukları en büyük paya sahiptir

Şekil 12. Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların cinsiyet ve bölgelere göre yüzdelik dağılımı

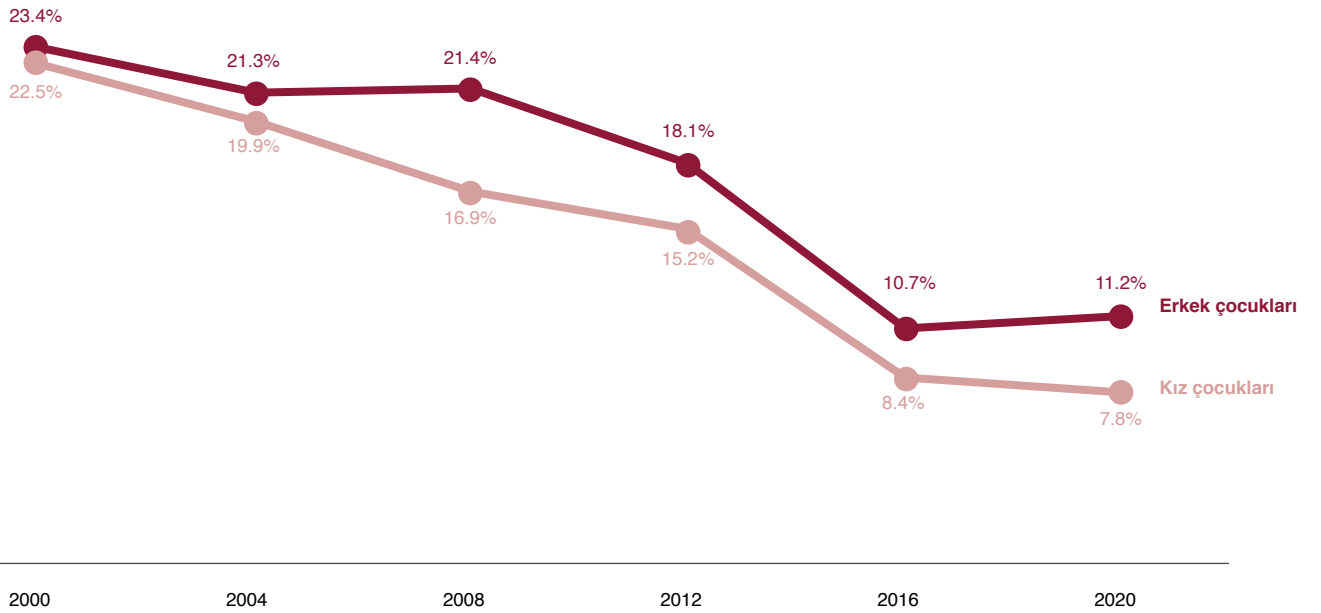
Not: Yuvarlama nedeniyle, cinsiyetlere özel rakamlar dünya genelindeki toplamı ifade etmemektedir. Rakamlar, SKA raporlamalarında kullanılan bölgesel gruplamaları yansıtmaktadır. Veri kapsamının düşük olması nedeniyle Okyanusya bölgesi listeye dahil edilmemiştir. Çocuk işçi sayısının azlığı nedeniyle Avrupa ve Kuzey Amerika'ya ait veriler yorumlanırken dikkat edilmelidir.

© UNICEF/UN020184/Anmar

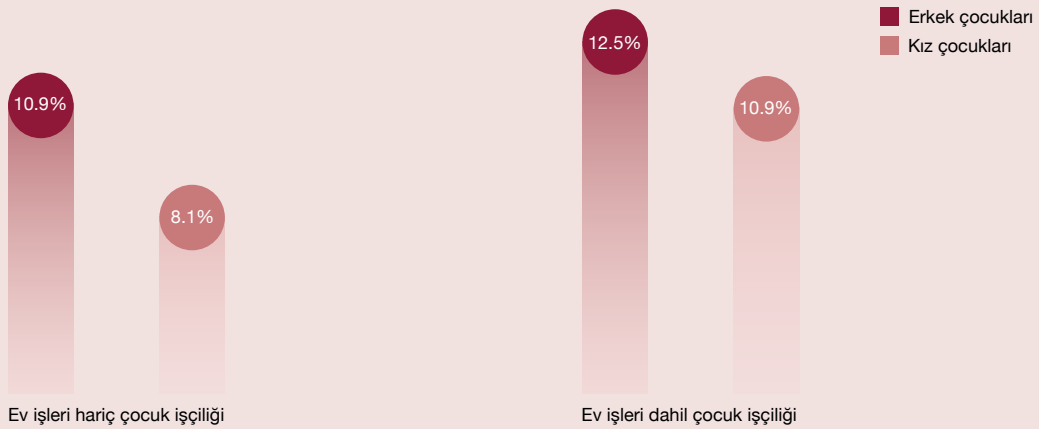
Çocuk işçiliği, kız çocukları arasında erkek çocuklarına göre daha hızlı azalmıştır

Şekil 13. Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların cinsiyete göre yüzdesi

Ev işleri dikkate alındığında, çocuk işçiliğinin görülme sıklığındaki cinsiyet uçurumu daralmaktadır

Şekil 14. Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 14 yaşındaki çocukların cinsiyete göre yüzdesi (haftada 21 saat ve üzeri yapılan ev işleri dahil ve hariç)

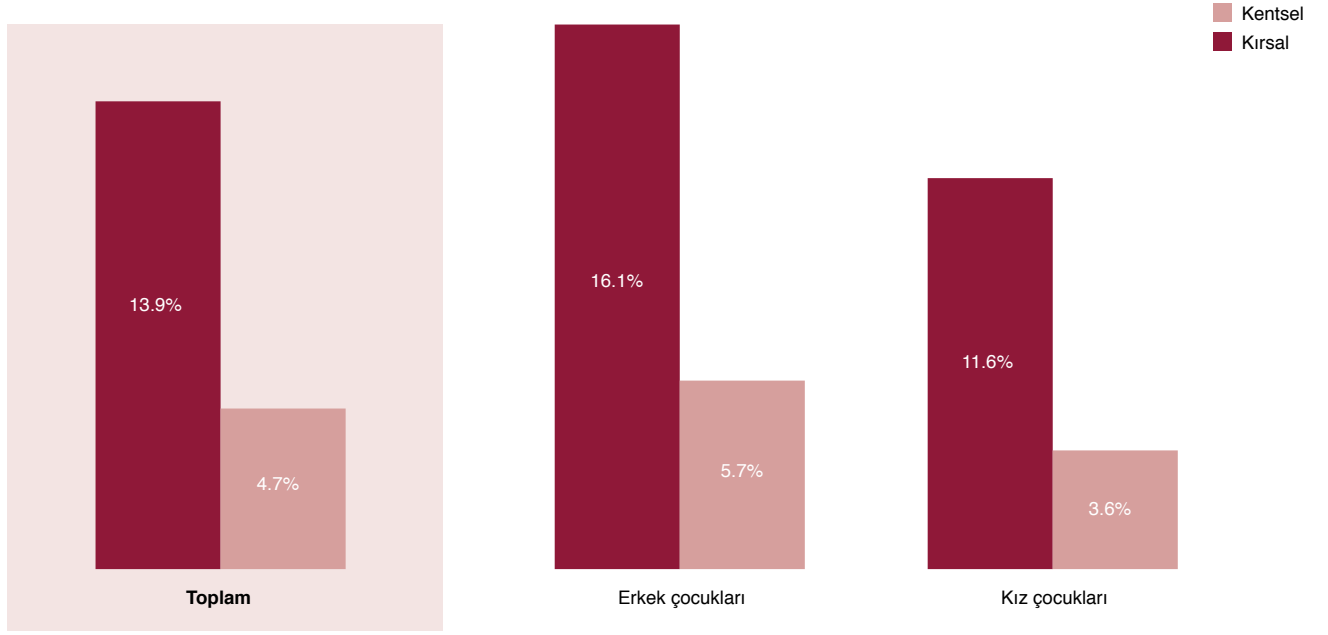

Not: Ev işleri, çocuklar tarafından kendi hanelerinde ücretsiz olarak sunulan hizmetler anlamına gelmektedir. Bunların arasında hanehalkı üyelerinin bakımı, temizlik ve hanedeki ufak tefek onarım işleri, yemek pişirilmesi ve servisi, giysilerin yıkanması ve ütülenmesi ve aile üyelerinin işe veya okula getirilip götürülmesi veya onlara eşlik edilmesi yer almaktadır. İstatistiksel ölçüm bakımından, çocuk işçiliğine yönelik hesaplamalarda ev işlerinin de dahil edildiği yerlerde, tehlikeli ev işleri genel asgari çalışma yaşının altındaki çocuklar tarafından, haftada 21 saat veya daha fazla yapılan ev işlerini ifade etmektedir.

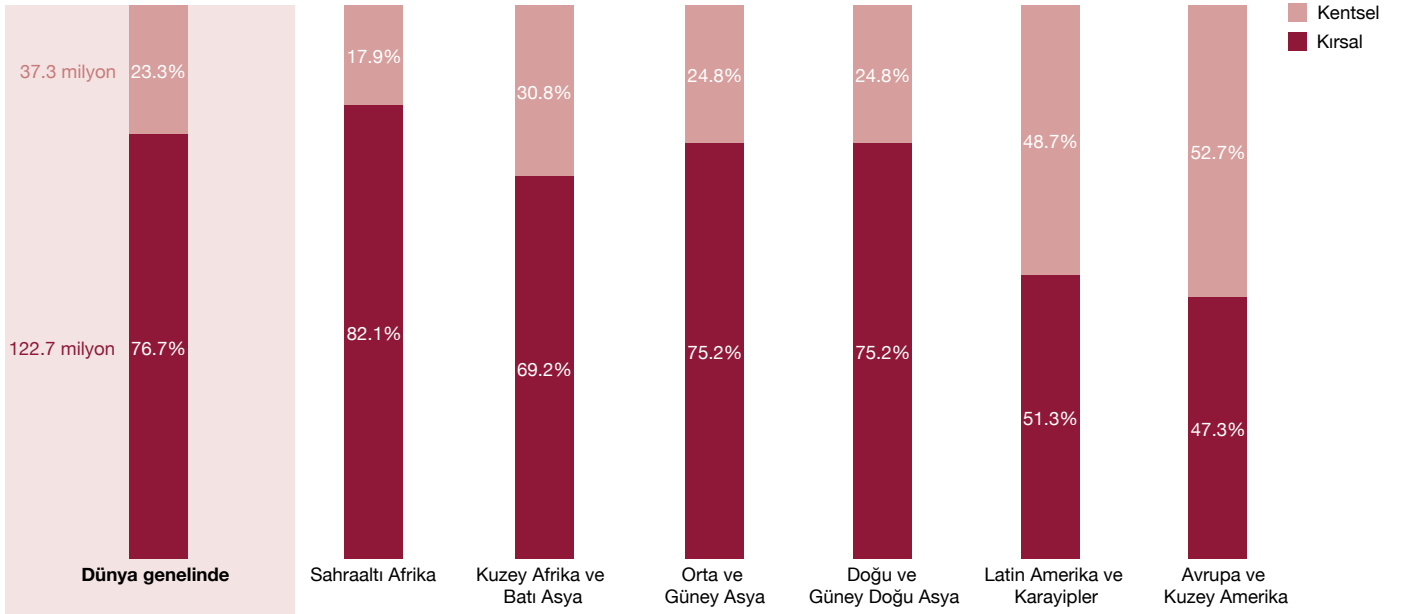
Kırsal alanlarda çocuk işçiliğinin görülme sıklığı, kentsel alanlardakinden neredeyse üç kat daha yüksektir

Şekil 15. Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların ikamet ettikleri yere ve cinsiyete göre yüzdesi

Neredeyse tüm bölgelerde çocuk işçiliği kırsal alanlarda kentsel alanlardan daha yaygındır

Şekil 16. Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların ikamet ettikleri yere ve bölgelere göre yüzdelik dağılımı

Not: Rakamlar, SKA raporlamalarında kullanılan bölgesel gruplamaları yansıtmaktadır. Veri kapsamının düşük olması nedeniyle Okyanusya bölgesi listeye dahil edilmemiştir. Çocuk işçi sayısının azlığı nedeniyle Avrupa ve Kuzey Amerika'ya ait veriler yorumlanırken dikkat edilmelidir.

ÇOCUK İŞÇİLİĞİNİN ÖZELLİKLERİ

Hem kız çocukları hem de erkek çocuklarında, çocuk işçilerin büyük bölümü tarım sektöründe çalışmaktadır. Tarım sektörü, küçük çocuklar için işçiliğe başlangıç noktasıdır. Aileler tarafından küçük çiftliklerde yürütülen tarımsal faaliyetlerde, ticari ekim alanlarında ve diğer ticari tarım işlerinde, tarıma dayalı sanayi sitelerinde, balıkçılıkta, su ürünleri yetiştiriciliğinde, hasat sonrası balık işlemede ve ormancılıkta çocuk emeği kullanılmaktadır.

Hizmetler ve sanayi, çocuk işçiliğinde daha küçük ama yine de önemli paya sahiptir. Hizmet sektöründe çocuk işçiliği, ev işçiliği ve ticaret, ulaşım, ve motorlu araç onarımında çalışmayı içerir. Sanayide çocuk işçiliği ise inşaat işleri, madencilik ve imalattan oluşur. Tarım sektöründeki çocuk işçiliğinde erkek çocukları ve kız çocukları kabaca eşit paya sahipken, cinsiyete göre uzmanlaşma hizmet ve sanayi sektörlerinde daha büyük ölçüde görülmektedir. Genellikle çocuk işçi olarak çalışan kız çocukları, ev işçiliği de dahil olmak üzere hizmet sektöründe yer alırken erkek çocukları sanayi sektöründe yer almaktadır.

Tarım sektörü her yerde en büyük paya sahip olsa da, çocuk işçiliğinin sektörel yapısı bölgelere göre önemli ölçüde değişmektedir. Sahraaltı Afrika'da her beş çocuk işçiden dördünün yer aldığı tarım sektörü en önemli role sahiptir. Hizmet ve sanayi sektörlerindeki çocuk işçilerin payı diğer bölgelerde daha yüksektir, ancak Latin Amerika ve Karayipler ve Avrupa ve Kuzey Amerika olmak üzere sadece iki bölgedeki çocuk işçilerin toplam payı tarımını geçmektedir. Bu iki bölgede toplam çocuk işçi nüfusunun en büyük bölümünü 15 ila 17 yaşındaki çocukların oluşturması ise tesadüf değildir.

Çocuk işçiliği nerede gerçekleşiyorsa gerçekleşsin hem çok çeşitli hem de tehlikelidir. Küçük ve ticari aile çiftliklerinde sıkça karşılaşılan tehlikelerin arasında inorganik gübrelere, tarım ilaçlarına ve

diğer tehlikeli zirai mücadele ürünlerine maruz kalma, ağır yükler taşıma gibi bedensel yorucu görevler, uzun saatler boyunca ayakta durma ve uygunsuz vücut duruşlarını gerektiren zorlu hareketler, aşırı sıcaklıklara maruz kalma, pala ve tırpan gibi tehlikeli kesici aletleri kullanma, çiftlik araçları ve ağır tarım makinelerini kullanma ve bunlara maruz kalma yer almaktadır.¹⁸ Balıkçılık sektöründe çocuklar uzun dönemler boyunca deniz üzerinde ailelerinden uzakta ve balıkçılık gemisindeki yalıtılmış ortam, yapmaları gereken görevler, kötü hava ve aşırı sıcaklıklardan kaynaklanan tehlikeler gibi nedenlerle aşırı hassas durumlarda kalabilmektedir.¹⁹

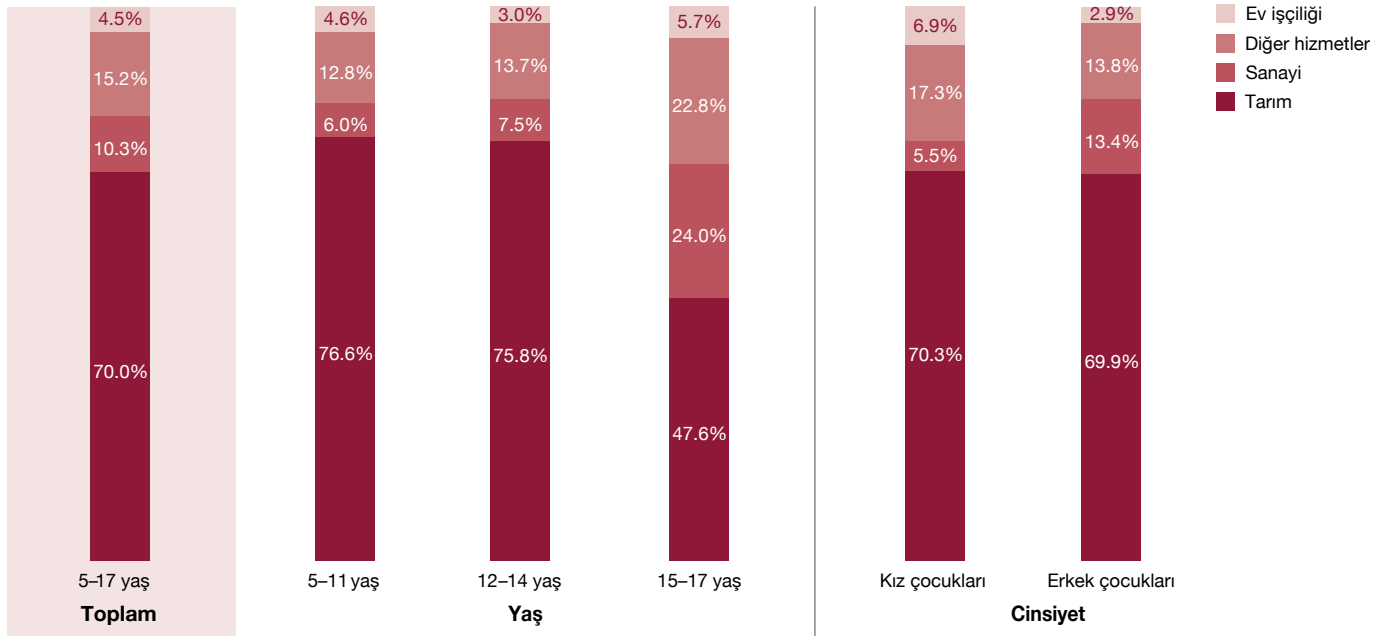
El emeği madenciliği ve küçük ölçekli madencilikte çocuklar, yeraltındaki derin boşluklarda çalışmaya, ağır kayalarla dolu yükler taşımaya ve mineralleri veya değerli metalleri maden filizlerinden ayırmak için zehirli kimyasallar kullanmaya zorlanmaktadır.²⁰ Ev işçiliğinin doğası gereği ise yalıtılmış ortamda yapılması çocukları fiziksel, sözlü ve cinsel istismara karşı daha da savunmasız hale getirmektedir. Sokak satıcılığının tehlikeleri arasında ise gece çalışma, trafiğe ve motorlu araçların egzoz dumanlarına maruz kalma ve yasadışı faaliyetlere çekilme riski yer almaktadır.

Yukarıda yalnızca birkaç örneği verilen, çocuk işçilerin karşı karşıya kalabileceği sayısız tehlikelerin, evrensel olarak onaylanan 182 sayılı ILO Sözleşmesi ile uyumlu biçimde acilen ele alınması gerekmektedir.

Çocuk işçiliğinde en büyük pay aile içinde yer alır; ailenin daha güvenli bir çalışma ortamı sağladığına yönelik yaygın düşüncenin aksine, aile içinde yapılan işlerin büyük bölümü tehlikeli işlerdir. Sahraaltı Afrika'da tüm çocuk işçilerin %82'si aile içinde çalışmaktadır. Aile işlerinin göreceli önemi, toplam çocuk nüfusu içinde küçük çocuklara ve Afrikalı çocukların oranındaki artışı da yansıtabilecek biçimde son dört yılda artmıştır. Sayılan iki grubun da aile işlerinde çalışma olasılığı daha da yüksektir.

Tarım sektörü, dünya genelinde çocuk işçiliğinde en büyük paya sahiptir

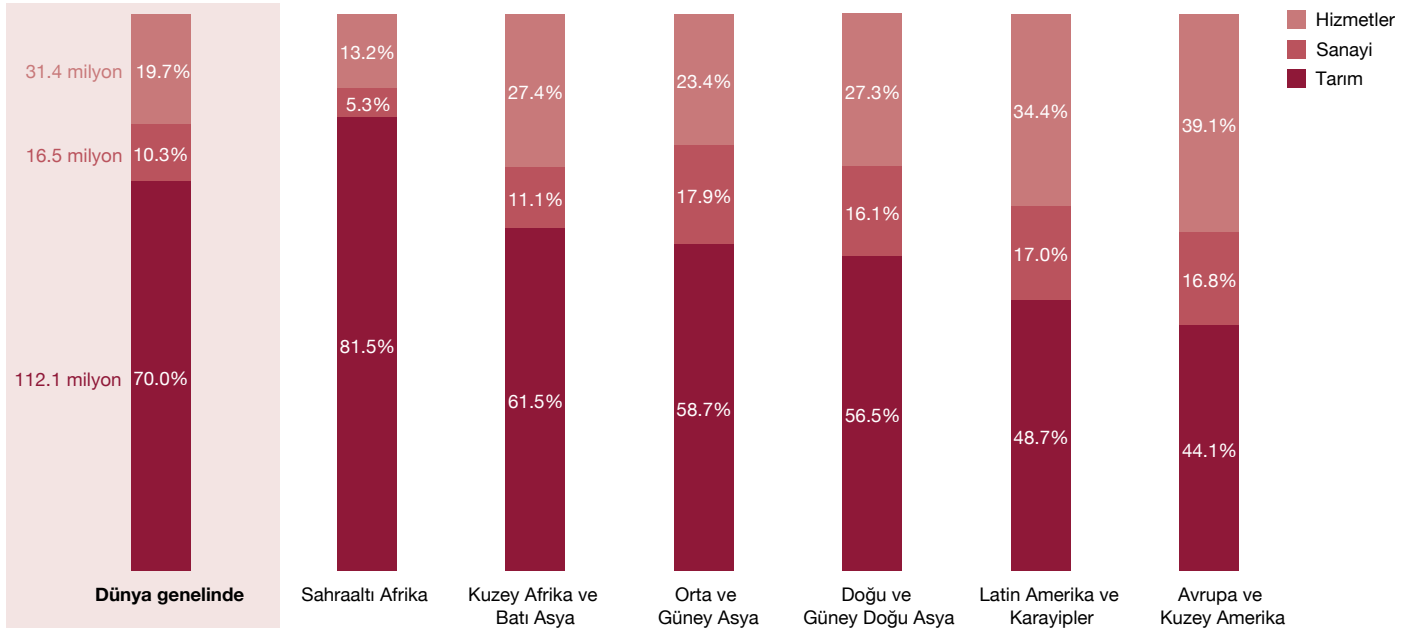
Şekil 17. Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların ekonomik faaliyetin gerçekleştiği sektöre, yaşa ve cinsiyete göre yüzdelik dağılımı

Not: Yuvarlama nedeniyle, yüzdelik rakamların toplamı %100'e varmamaktadır.

Çocuk işçiliğinin sektörel yapısı bölgeler arasında önemli ölçüde değişiklik göstermektedir

Şekil 18. Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların ekonomik faaliyetin gerçekleştiği sektöre ve bölgelere göre yüzdelik dağılımı

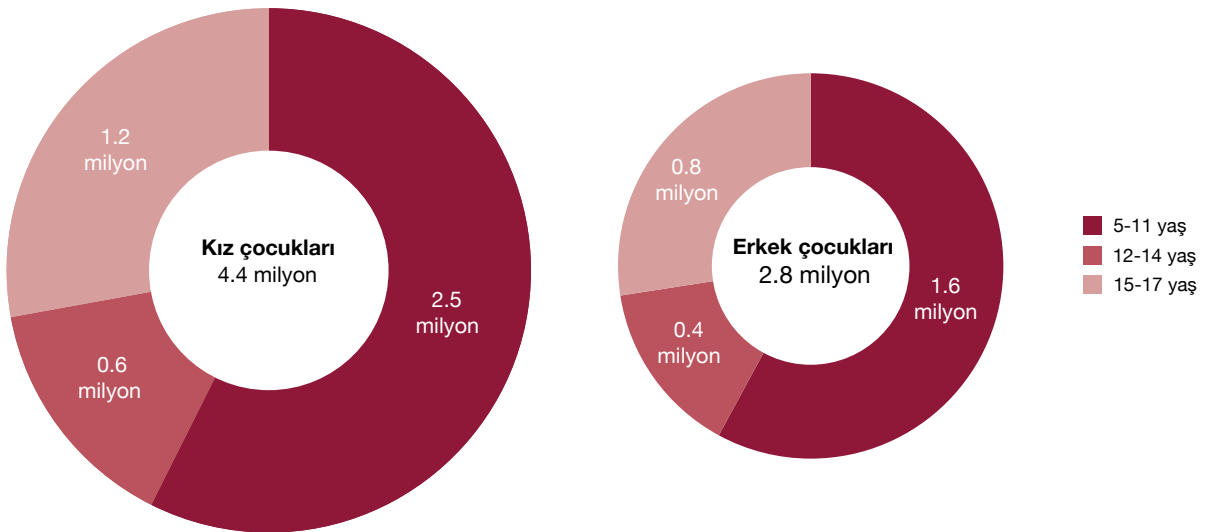
Not: Yuvarlama nedeniyle, yüzdelik rakamların toplamı %100'e varmamaktadır. Rakamlar, SKA raporlamalarında kullanılan bölgesel gruplamaları yansıtmaktadır. Veri kapsamının düşük olması nedeniyle Okyanusya bölgesi listeye dahil edilmemiştir. Çocuk işçi sayısının azlığı nedeniyle Avrupa ve Kuzey Amerika'ya ait veriler yorumlanırken dikkat edilmelidir.

Dünya genelinde 7,1 milyon çocuk, çocuk işçiliği kapsamına giren ev işçiliği biçimlerinde çalışmaktadır

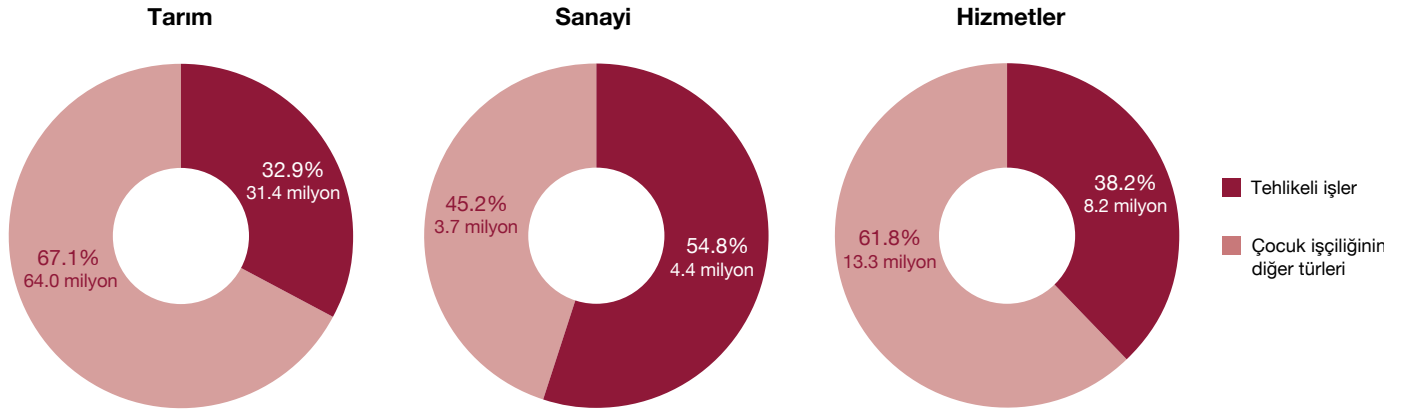
Şekil 19. Ev işçiliğinde çalıştırılan 5 ila 17 yaşındaki çocukların yaşa ve cinsiyete göre sayısı

Not: Yuvarlama nedeniyle, cinsiyetlere özel rakamlar dünya genelindeki toplamı ifade etmemektedir.

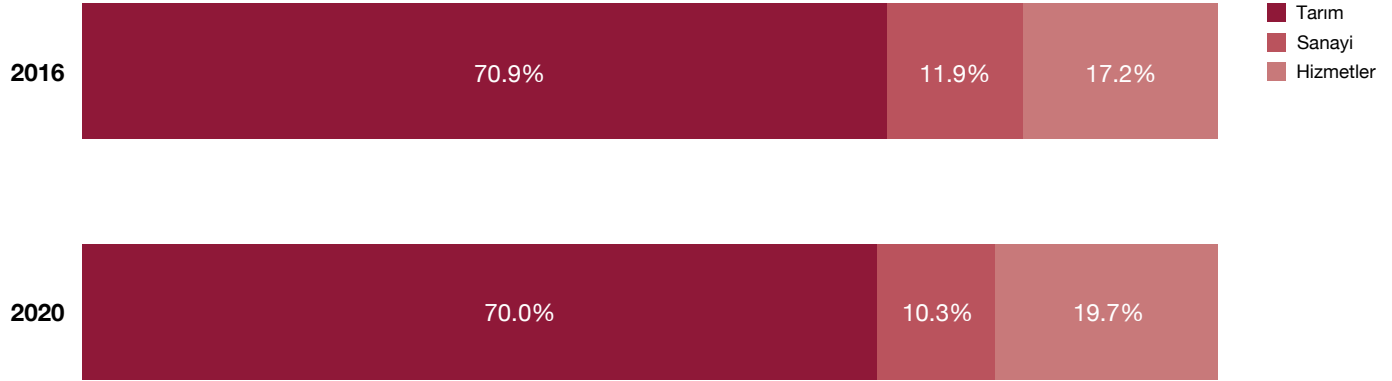
Her üç sektörde de, 5 ila 14 yaşındaki çocuklar arasındaki çocuk işçiliğinin büyük payını tehlikeli işler oluşturmaktadır

Şekil 20. Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 14 yaşındaki çocukların tehlikeli işlerde çalışma durumuna ve ekonomik faaliyetin gerçekleştiği sektörlere göre sayısı ve yüzdelik dağılımı

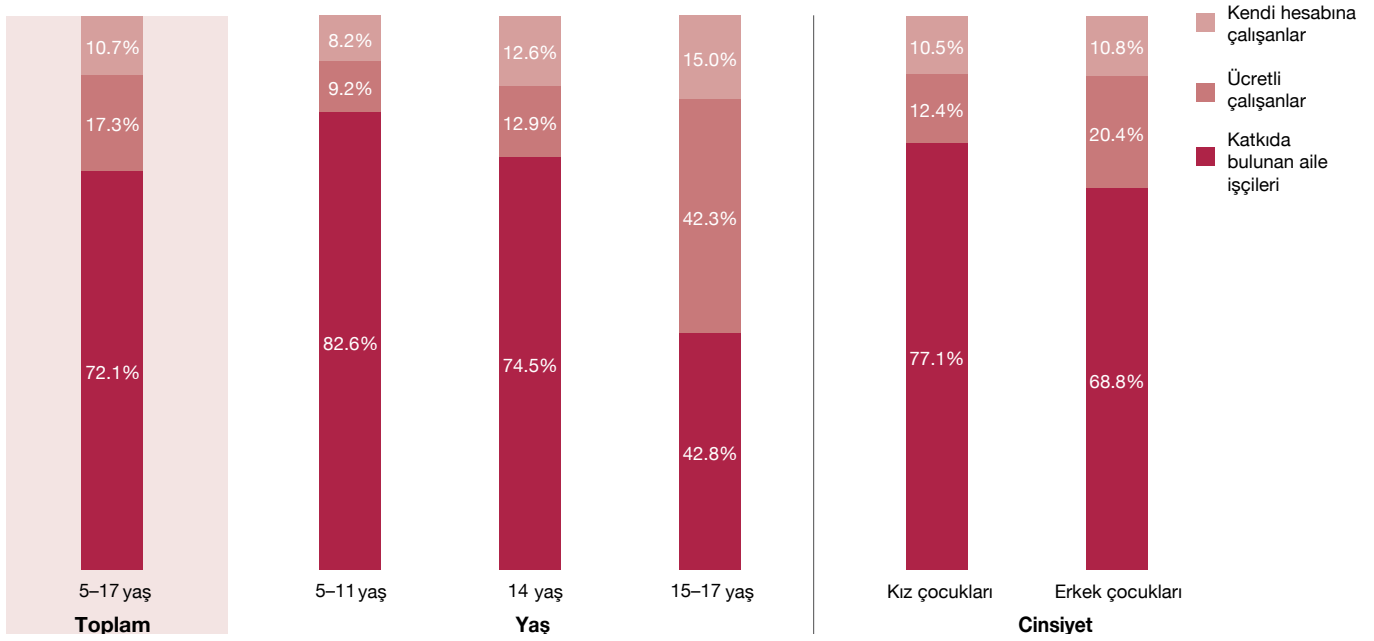
2016 ve 2020 yılları arasında çocuk işçiliğinin sektörel dağılımı çok az değişmiştir

Şekil 21. Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların ekonomik faaliyetin gerçekleştiği sektörlere göre yüzdelik dağılımı

Çocuk işçilerin büyük bölümü kendi aile birimleri içinde çalışmaktadır

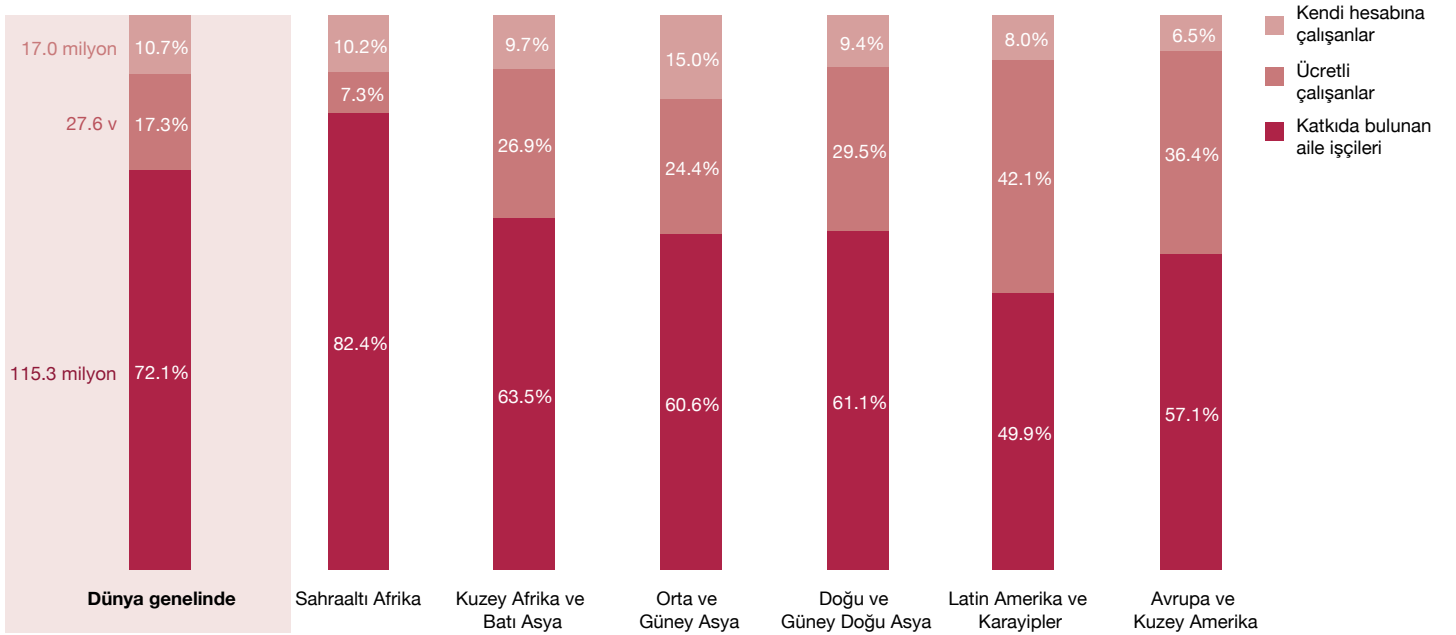
Şekil 22. Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların işyerindeki statüsüne, yaşa ve cinsiyete göre yüzdelik dağılımı

Not: Yuvarlama nedeniyle, yüzdelik rakamların toplamı %100'e varmamaktadır.

Tüm bölgeler genelinde aile işleri ağır basmaktadır

Şekil 23. Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların işyerindeki statüsüne ve bölgeye göre yüzdelik dağılımı

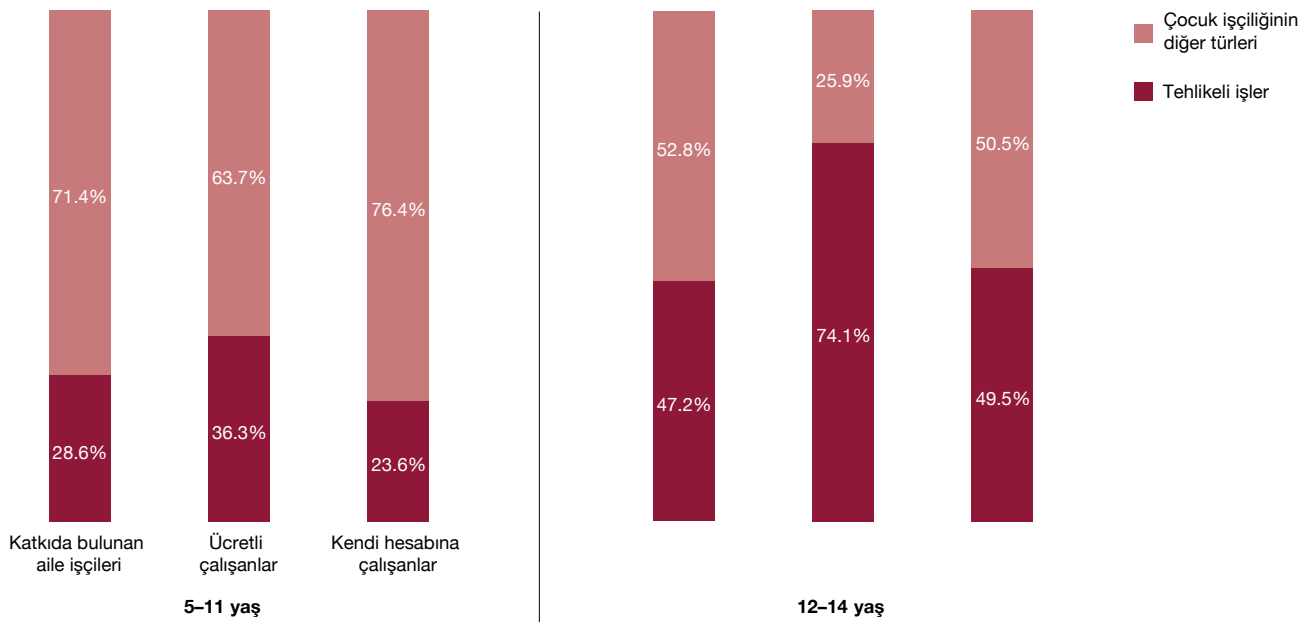

Not: Yuvarlama nedeniyle, yüzdelik rakamların toplamı %100'e varmamakta ve rakamlar dünya genelindeki toplamı ifade etmemektedir. Rakamlar, SKA raporlamalarında kullanılan bölgesel gruplamaları yansıtmaktadır. Veri kapsamının düşük olması nedeniyle Okyanusya bölgesi listeye dahil edilmemiştir. Bu nedenle, bölgeye özel rakamlar dünya genelindeki toplamı vermemektedir.

Aile içinde yapılan çocuk işçiliğinde tehlikeli işler önemli paya sahiptir

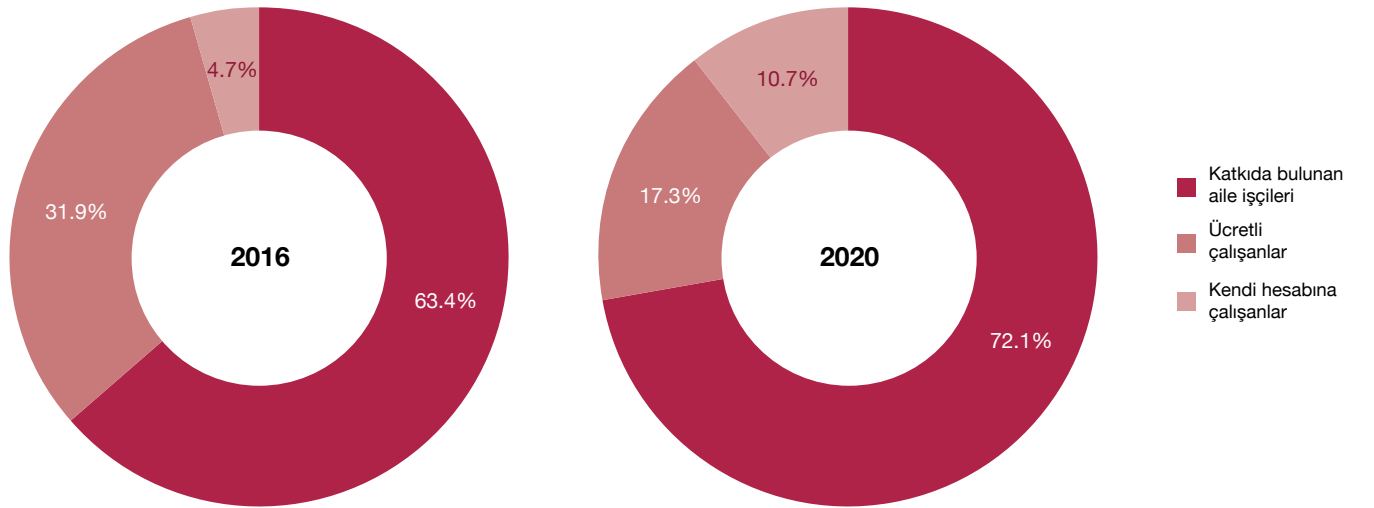
Şekil 24. Tehlikeli işler ve çocuk işçiliğinin diğer türlerinde çalışan 5 ila 15 yaşındaki çocukların işyerindeki statüsüne ve yaşa göre yüzdelik dağılımı

Aile işçiliği, son dört yılda görece olarak önem kazanmıştır

Şekil 25. Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların işyerindeki statüsüne göre yüzdelik dağılımı

Not: Yuvarlama nedeniyle, yüzdelik rakamların toplamı %100'e varmamaktadır.

ÇOCUK İŞÇİLİĞİ VE EĞİTİM

Dünya genelinde, tüm çocuk işçilerin üçte birinden fazlası okula gidememektedir. Tehlikeli çocuk işçiliği okula devam konusunda çok daha büyük bir engel oluşturmaktadır.

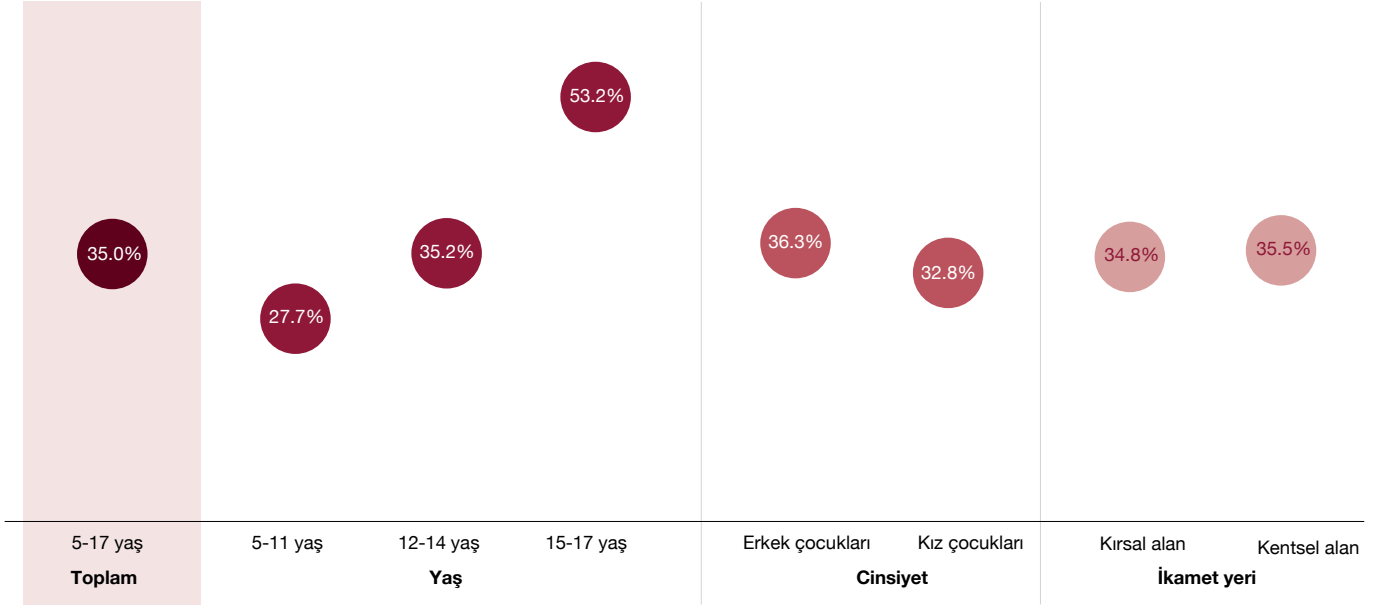
Özellikle endişe verici olan ise, yaşça küçük çocuk işçilerin büyük bölümü, zorunlu eğitim için belirlenen yaş aralığında bulunmasına rağmen okula gitmemektedir. 5 ila 11 yaşındaki çocuk işçilerin neredeyse %28'i, 12 ila 14 yaşındakilerin ise %35'i okula gitmemektedir. Bu durum gençlere ve yetişkinlere yönelik insana yakışır iş olanaklarının yanı sıra genel anlamda yaşam potansiyellerini ciddi biçimde sınırlamaktadır. Erkek çocukları ve kentlerde yaşayan çocuk işçilerin okula gitmeme olasılığı daha yüksek olsa da, cinsiyete ve ikamet edilen yere göre çok büyük farklılıklar yoktur.

Çocukların okula gitmek yerine neden çocuk işçiliği yaptıklarına yönelik tek bir neden yoktur. Birçok durumda işleri o kadar çok zaman ve enerji alır ki, çocukların okula gitmeleri, devam etmeleri ve başarıya ulaşmaları olanaksız hale gelir. Diğer durumlarda ise çocuklar, kendilerine yararlı bir alternatif sağlayacak kaliteli ve ücretsiz okullara erişemedikleri için çalışmaya yönelmektedir. Çocukların eğitime yönelik alınan kararlar, ailelerin eğitimin önemi ve işgücü piyasasının olası getirileri hakkındaki algıları tarafından etkilenebilmektedir.

Zorunlu eğitim yaşına gelmiş ancak okula gitmeyen her çocuk işçinin verdiği başka bir mücadele ise okulun ve çocuk işçiliğinin gereklerini dengelemektir. Bunun sonucunda eğitimlerinden taviz vermek zorunda kalan çocukların, çocuk işçiliği ve eğitim hakkındaki tartışmaların dışında bırakılmaması gerekir. Çocuk işçiliğiyle okulu bir arada ilerletmek zorunda olan çocuklar, sınıf atlama ve öğretim başarıları konusunda çalışmayan akranlarına göre genellikle geride kalmakta ve erken yaşta okuldan ayrılma olasılıkları yükselmektedir.

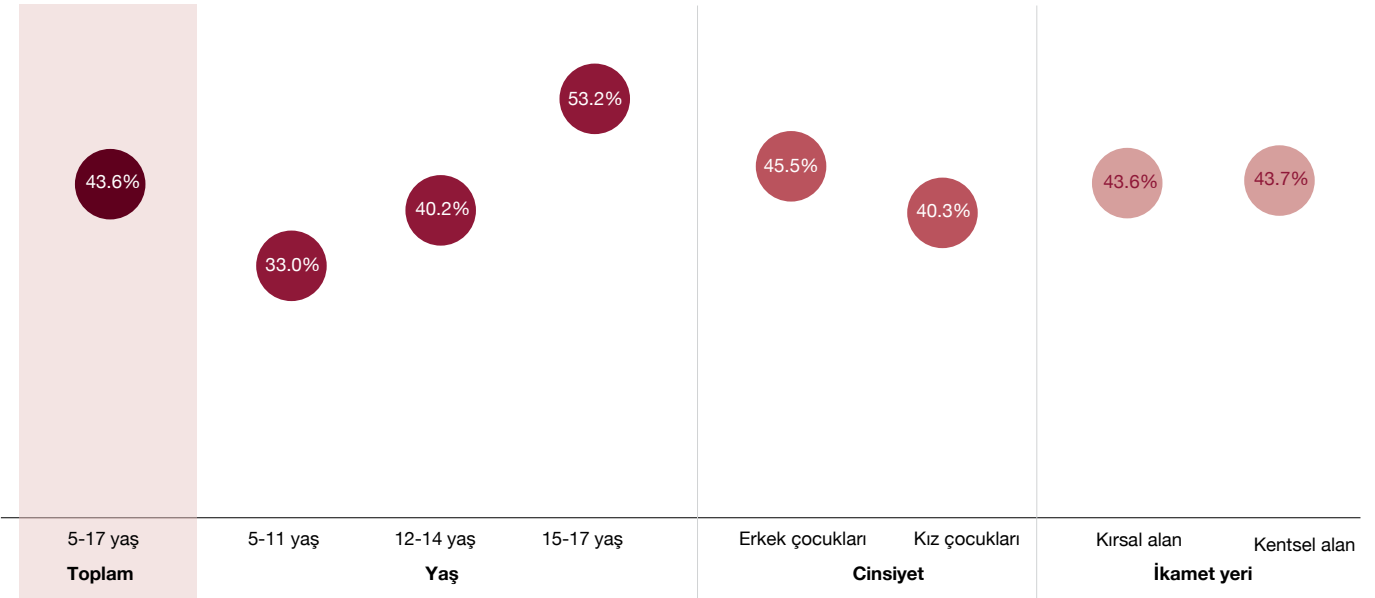
Çocuk işçilerin üçte birinden fazlası okula gitmemektedir

Şekil 26. Çocuk işçi olarak çalışan ve okula gitmeyen 5 ila 17 yaşındaki çocukların yaşa, cinsiyete ve ikamet ettikleri yere göre yüzdesi

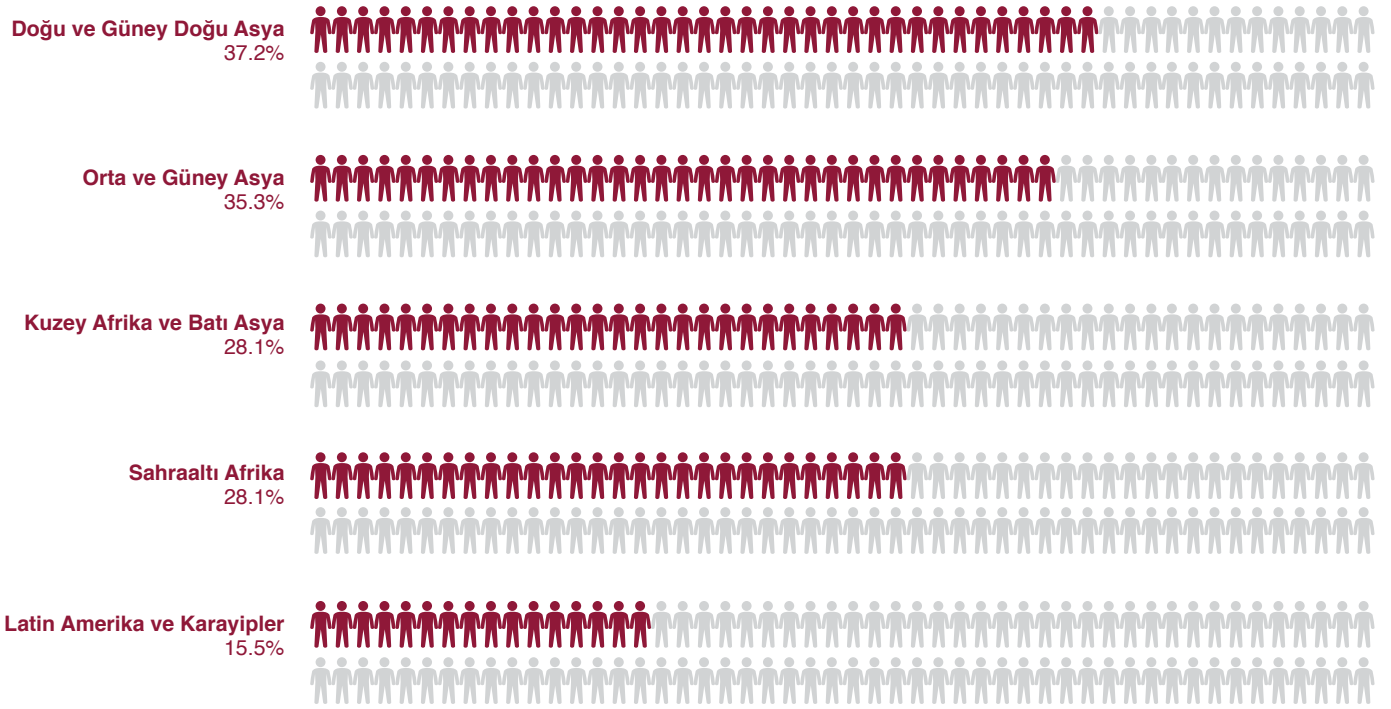
Tehlikeli işlerde çalışan çocukların okula devam etme olasılığı çok daha düşüktür

Şekil 27. Tehlikeli işlerde çalışan ve okula gitmeyen 5 ila 17 yaşındaki çocukların yaşa, cinsiyete ve ikamet ettikleri yere göre yüzdesi

Tüm bölgelerde, çocuk işçilerin önemli bölümü okula gitmemektedir

Şekil 28. Çocuk işçi olarak çalışan ve okula gitmeyen çocukların bölgelere göre yüzdesi

Not: Rakamlar, SKA raporlamalarında kullanılan bölgesel gruplamaları yansıtmaktadır. Çocuk işçi olarak çalışan ve okul dışındaki çocuk sayılarının düşük olması nedeniyle Okyanusya ve Amerika bölgeleri listeye dahil edilmemiştir.

ÇOCUK İŞÇİLİĞİ, MİLLİ GELİR VE DEVLETİN KIRILGANLIĞI

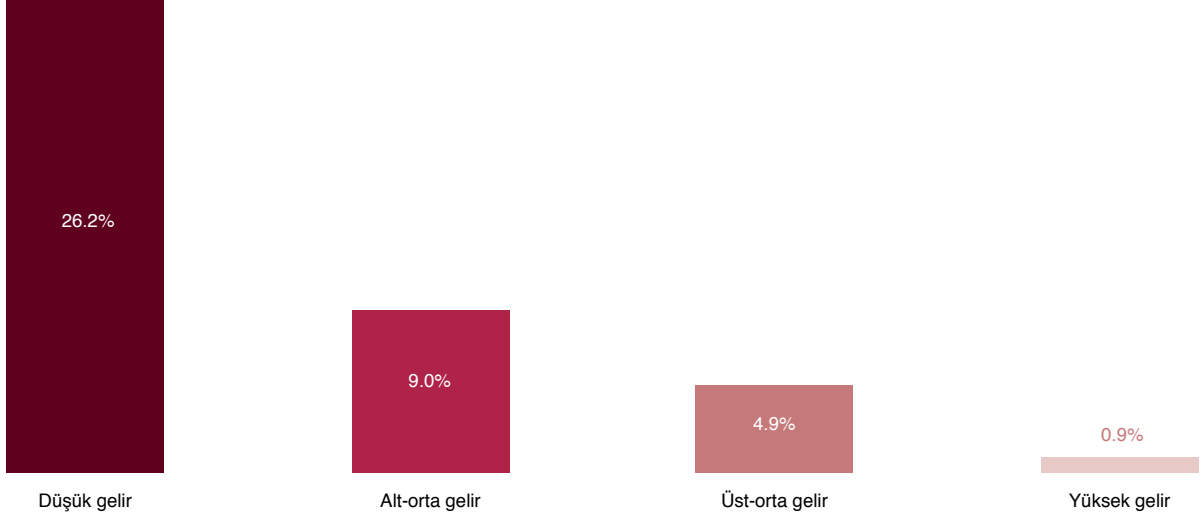
Çocuk işçiler, düşük gelirli ülkelerde en yüksek yüzdeye sahiptir. Çocuk işçiliği ve milli gelir arasındaki iki yönlü bağlantı dikkate alındığında, bu durum hiç de şaşırtıcı değildir. Yüksek düzeylerde çocuk işçiliği, vasıfsız işçilere ödenen ücretleri düşürerek ve beceri yoğunluklu teknolojilerin kullanımından vazgeçilmesini sağlayarak mevcut gelirlerin yükselmesine engel olmaktadır. Aynı zamanda çocukların eğitimi ve bedensel gelişimini de engelleyerek, yetişkin işgücünün daha az verimli olmasına neden olmaktadır. Milli gelirlerin artması, ailelerin yeterli geçim kaynaklarına sahip olma olanaklarını artırmakta ve yaşadıkları sarsıntılarla çocuk işçiliğine başvurmalarına gerek kalmadan baş edebilmelerini sağlamaktadır.²¹ Ancak çocuk işçiliği yalnızca düşük gelirli ülkelere özgü bir sorun değildir. Her beş çocuk işçiden üçü orta gelirli ülkelerde yaşamaktadır. Daha büyük milli servetin daha az çocuk işçilik olarak yorumlanabilmesi için ekonomik büyümenin kapsayıcı olması, sağladığı yan hakların ise eşit biçimde dağıtılması gerekir. Yarattığı vergi gelirlerinin ise, her şeyden önce eğitim ve sosyal koruma anlamında çocuklar için fark yaratan programlara ve hizmetlere yatırılması gerekir.

Nispeten daha varlıklı ülkelerde bile çocuk işçiliği kümelerinin var olması, politikalar bakımından önemli zorlukların devam ettiğini göstermektedir.

Kurumsal ve sosyal kırılganlık²² düzeyleri yüksek olan ülkelerde çocuk işçiliği daha fazla, bazen küresel ortalamanın üç katı kadar olabilmektedir. Bu basit korelasyona gereğinden fazla anlam yüklemek gerekir, ancak yine de çocuk işçiliğinin önlenmesi amacıyla istikrarın, sosyal kapsama ve eşitliğe ilişkin politikaların ve sağlam kamu kurumlarının öneminin altını çizmektedir.

Beklendiği gibi, çocuk işçiliğinin en yaygın olduğu yerler düşük gelirli ülkelerdir

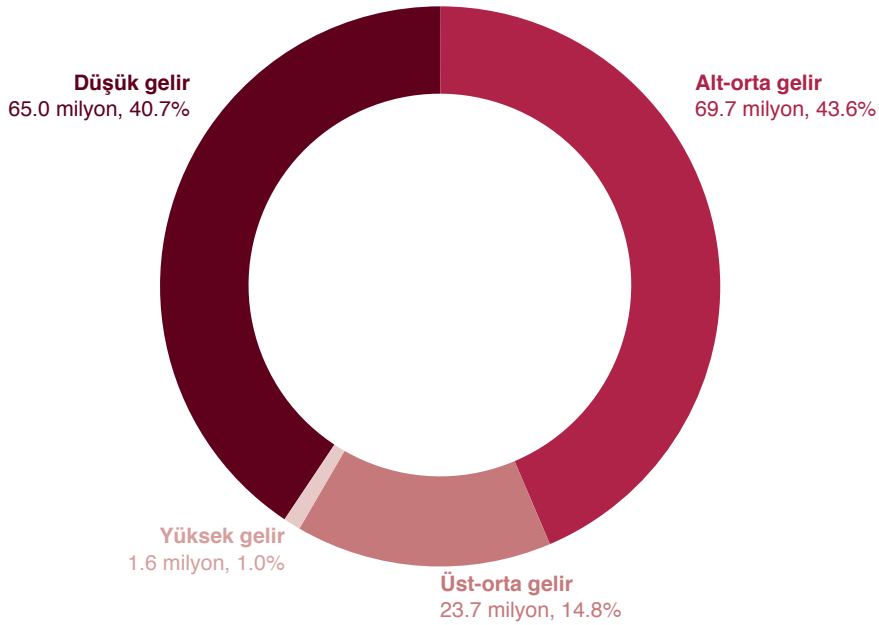
Şekil 29. Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların milli gelir grubuna göre yüzdesi

Not: 2020 yılında düşük gelirli ülkelerde kişi başı GSMH \$1,045 veya daha düşük; alt-orta gelirli ülkelerde \$1,046 ve \$4,125 arasında; üst-orta gelirli ülkelerde \$4,126 ve \$12,735 arasında ve yüksek gelirli ülkelerde \$12,736 veya daha yüksektir. Hesaplamalarda Dünya Bankası Atlas yöntemi kullanılmıştır.

Buna rağmen tüm çocuk işçilerin yarısı orta gelirli ülkelerdedir

Şekil 30. Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların milli gelir grubuna göre sayısı ve yüzdesi

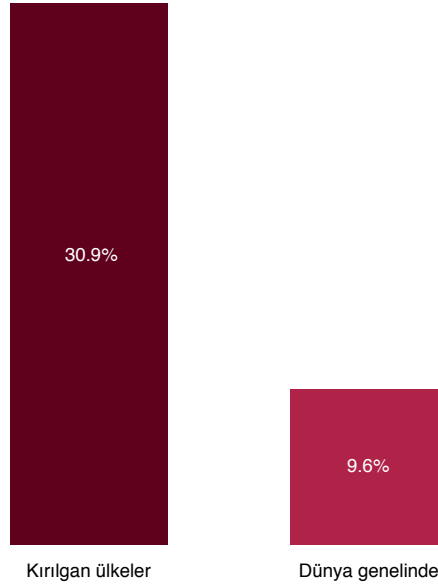
Not: 2020 yılında düşük gelirli ülkelerde kişi başı GSMH \$1,045 veya daha düşük; alt-orta gelirli ülkelerde \$1,046 ve \$4,125 arasında; üst-orta gelirli ülkelerde \$4,126 ve \$12,735 arasında ve yüksek gelirli ülkelerde \$12,736 veya daha yüksektir. Hesaplamalarda 'Dünya Bankası Atlas Yöntemi' kullanılmıştır. Yuvarlama nedeniyle, yüzdelik rakamların toplamı %100'e varmamakta ve rakamlar dünya genelindeki toplamı ifade etmemektedir.

© UNICEF/UN064359/Feyizoglu

Kırılgan bölgelerde çocuk işçiliği, dünya ortalamasının üç katı kadardır

Şekil 31. Dünya genelinde ve kurumsal ve sosyal kırılganlık düzeylerinin yüksek olduğu ülkelerde çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların yüzdesi

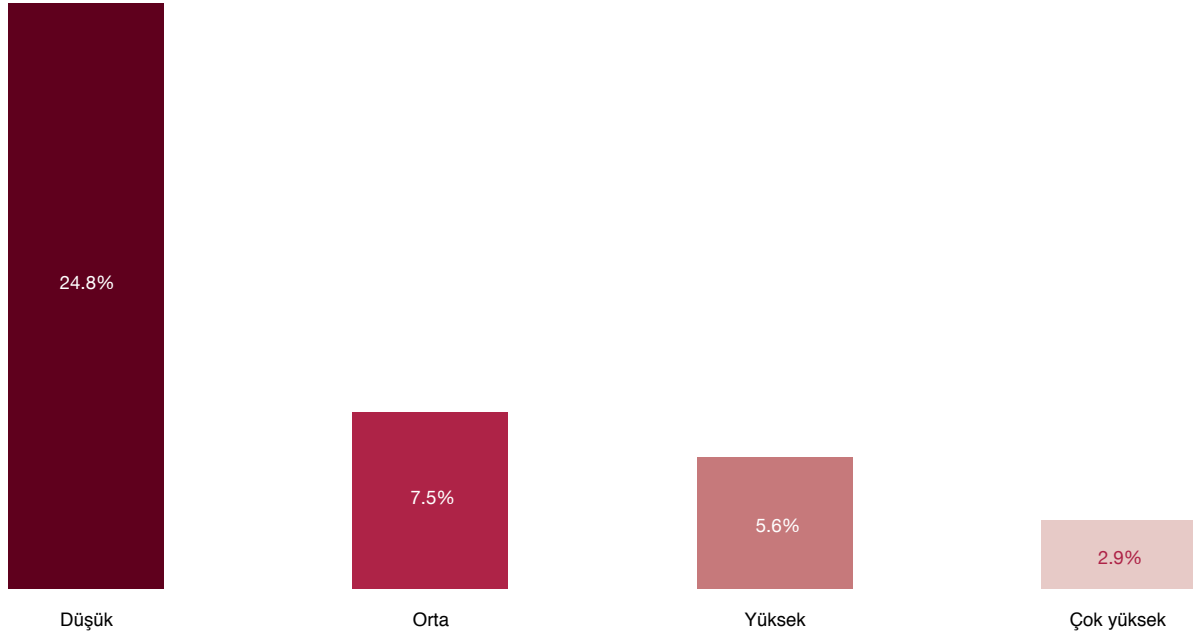

Not: Dünya Bankası Grubu Angajmanı için Revize Kırılganlık ve Çatışma Sınıflaması'na (Revised Classification of Fragility and Conflict Situations for World Bank Group Engagement) göre şu özelliklerden bir veya birkaçına sahip ülkeler kırılgan ülkelerdir: (a) Kurumsal ve politika ortamı en zayıf (bunun ölçülmesinde kullanılan 16 kriter, dört kümeye ayrılır: Ekonomik yönetim, yapısal politikalar, sosyal kapsayıcılık ve eşitlik politikaları, kamu sektörü yönetimi ve kamu kurumları); veya (b) barış ve istikrarın sürdürülmesi için önemli ölçüde yatırıma ihtiyaç duyulduğuna ilişkin uluslararası toplumun kararıyla BM barışgücü hareketinin bulunması; veya (c) siyasi veya güvenlik bakımından büyük bir krize işaret eden, uluslararası toplum tarafından, uluslararası korumaya muhtaç mülteci olarak kabul edilen her 100.000 kişi başına 2.000 veya daha fazla kişinin sınır ötesine kaçması. Bu kriterleri sağlayan ve aynı zamanda orta veya yüksek şiddetli çatışmaların yaşandığı ülkeler, kırılganlığın ötesine geçtiklerinden dikkate alınmamıştır.

İnsani gelişme düzeyi arttıkça çocuk işçiliği azalmaktadır

Şekil 32. İnsani Gelişme Endeksi'ne göre, çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların yüzdesi

Not: Ülkeler eğitim, sağlık ve gelir ölçümlerini birbirine bağlayan 2019 İnsani Gelişme Endeksi'ne göre dört kategoriye ayrılmıştır. Kullanılan aralıklar çok yüksek (0,800 ve üzeri), yüksek (0,700-0,799), orta (0,550-0,699) ve düşüktür (0,550'den daha az).

COVID-19 Küresel

Salgınının Etkisi

COVID-19 küresel salgınının çocuk işçiliğiyle kesişimi, tüm dünya genelinde önemli endişelere yol açmaktadır. 2020 yılında küresel salgın nedeniyle, 2019 yılında halihazırda yoksulluk içinde olan 582 milyon çocuğa 142 milyon çocuk daha eklenerek gelir bakımından yoksul hanelerdeki çocuk sayısı artmıştır.²³ Bu çocukların aileleri salgın sürecinde işlerini ve gelirlerini kaybetmiş, kendilerine yurtdışından gönderilen para havaleleri sona ermiş ve birçok diğer sarsıntıyla daha karşı karşıya kalmıştır.

Ailelerin böyle durumlarla baş etme yöntemi olarak çocuk işçiliğine başvurduğu pek çok kanıt ile doğrulanmaktadır.²⁴ Genel tecrit sırasında okulların kapanması, okula gitme seçenekleri olmadığında, özellikle hassas durumdaki çocukların çalışma olasılıkları artmıştır. Çocuklar okulu bırakarak ücretli istihdama geçiş yaptıklarında, eğitimlerine devam etmeleri son derece zor olabilmektedir.²⁵

Sayıları giderek artan öyküsel kanıtlar, COVID-19 krizinin çocukları nasıl etkilediği konusunu açıklığa kavuşturmaktadır. Örneğin, İnsan Hakları İzleme Örgütü, Gana, Nepal ve Uganda'da yaşayan, çocuk işçiliğine yeni sürüklenen veya daha zorlu çalışma koşullarına katlanmak zorunda kalan 81 çocuğun konuya ilişkin ifadesini toplamıştır. Bazı çocuklar, ailelerinin artık yeterli gıdaya sahip olmadığını ve karınlarını yeteri kadar doyurmak için çalıştıklarını belirtmiştir. Çocuklar, yaptıkları işlerin çoğunlukla uzun ve zahmetli olduğunu söylemiştir – her ülkedeki çocukların üçte biri günde en az 10 saat, bazıları ise 16 saate kadar çalışmaktadır. Kriz başlamadan önce halihazırda çalışanlar ise, okulların kapanmasından beri daha fazla çalıştıklarını belirtmiştir.²⁶

Dünya genelinden başka ifadeler de gelmektedir. Uluslararası Kakao Girişimi tarafından Fildişi Sahilleri'ndeki 263 topluluk üzerinde yapılan değerlendirmeye göre, kakao sektöründeki çocuk işçiliğinde 2020 yılının Temmuz ve Eylül ayları arasında, 12 ay öncesine göre önemli artış yaşanmıştır.²⁷ Ekvador Cumhuriyeti'ne ait verilerde ise, küresel salgının başlangıcından beri çocuk işçiliğinin yaygınlığında üçte birlik artış yaşanmıştır.²⁸ Mısır'da, çocuklar pamuk yetiştiriciliği ve diğer tarımsal işlerde çalışmaya gönderilmektedir.²⁹ Brezilya'nın São Paulo şehrinde ise çocuk işçiliği, UNICEF tarafından desteklenen

hanelerde 2020'nin Mayıs ve Temmuz ayları arasında %26 artmıştır.³⁰

Bazı raporlarda, okulların kapanmasının çocuk işçiliğinin arkasındaki itici güç olduğu vurgulanmıştır. Batı Afrika'da yer alan sekiz ülkede yapılan bir ankette, çocuklar sürekli okul olmadığı için çalıştıklarını ifade etmiş, evdeki varlıkları nedeniyle ailelerine yardım etmek için çalışmalarına yönelik beklentilerin arttığını ve bunun da, mevcut olsa bile uzaktan eğitimi zorlaştırdığını belirtmiştir.³¹ Burkino Faso'da, granit madenciliğinde ebeveynlerinin yanında daha fazla çocuğun çalıştığına yönelik raporlarda, bu durumun nedeninin kısmen, okullar kapalıyken ailelerin çocuklarını gözetimsiz biçimde evde bırakmak istememesi olduğu belirtilmiştir.³²

Ancak küresel salgının çocuk işçiliği üzerindeki etkileri her zaman yaygın varsayımlara uymamaktadır. Küresel salgından öncesine ve sonrasına ait anket verileri bulunan sınırlı sayıda ülkede gerçekleştirilen ön analizlere göre, en yaygın görülen ani etki, çocukların ekonomik faaliyete katılımlarındaki düşüş olmuştur.³³ Genel tecritler ve bazı ekonomik sektörlerde taleplerin azalması nedeniyle yaşanan büyük ölçekli iş kayıpları görünüşe göre, en azından bu ülkelerde, çocuklar tarafından yapılan işleri etkilemiştir. Ancak bu sonuçlar, izin verilen işleri de kapsayan çocuk işçiliği kavramından daha geniş bir kavram olan çocukların ekonomik faaliyetine atıfta bulunmaktadır. Sonuçlar aynı zamanda ağırlıklı olarak orta gelirli ülkelerde yaşayan 15 ila 17 yaşındaki çocuklarla ilgilidir.

Bir modelleme çalışması, COVID-19 küresel salgınının yakın dönemde çocuk işçiliği üzerindeki olası etkilerine ilişkin daha fazla içgörü sağlamıştır. 2022 yılına kadar çocuk işçiliğinde yaşanacak değişimlerin tahminine yönelik en güncel yoksulluk öngörülerini kullanarak yapılan basit bir model ile yapılan çalışmada,³⁴ bu dönemde küresel salgının açık etkilerinin büyük olasılıkla çocuk işçiliğinde önemli bir ek artış olacağı öne sürülmektedir. Büyük olasılıkla, biraz daha uzun bir zaman diliminde çocuk işçiliğinde yoksulluk nedeniyle yaşanacak bir artış ise, daha geniş işgücü piyasasındaki aksaklıklar nedeniyle yaşanan ani düşüşlerden çok daha ağır basacaktır.

Modelde, 2022 yılının sonunda 8,9 milyon çocuğun daha çocuk işçiliğinde yer alacağı öngörülmektedir. 5 ila 11 yaşındaki küçük çocuklar, çocuk işçiliğine yeni dahil olan toplam çocuk sayısının yarısından fazlasını (4,9 milyon) oluşturmaktadır. Bu artış, krizin yalnızca yoksullukla ilgili etkilerini yansıtmaktadır; bu hesaplamada, çocukların eğitim yaşamında daha önce benzeri görülmemiş aksaklıklar gibi nedenlerle COVID-19'un çocuk işçiliği üzerindeki toplam etkileri muhtemelen olduğundan daha hafif gösterilmiştir.

Ancak çocuk işçiliğindeki artış, sonucun şimdiden kesinleştiği anlamına gelmemektedir. Yukarıda belirtilen, sosyal korumanın sabit kaldığı 'temel' senaryoya ek olarak, sosyal koruma kapsamının çocuk işçiliği üzerindeki önemli etkilerinin gösterildiği iki senaryo daha değerlendirilmiştir. Birinci 'olumsuz' senaryoda, tüm milli gelir gruplarında sosyal koruma kapsamının mevcut düzeyi, her gruptaki mevcut kapsama düzeylerinin standart sapması ile orantılı bir miktarda düşmektedir (Tablo 1). İkinci 'hafifletilmiş' senaryoda ise, bunun tam tersi gerçekleşmektedir. Dünya genelinde, sosyal korumaya yönelik hedef çok daha iddialıdır ve herkes için, sosyal koruma tabanları da dahil olmak üzere, ulusal çapta uygun sosyal koruma sistemleri ve önlemlerinin alınmasını gerektirir.

Sonuçlar oldukça kapsamlıdır. Sosyal korumanın Tablo 1'de belirtilen miktarlar kadar genişletilmesi ile, 2022 yılının sonuna kadar çocuk işçilerin sayısı 15,1 milyon azaltılarak COVID-19 salgınının etkileri dengelenebilecek ve çocuk işçiliğinin tamamen sona erdirilmesine yönelik ilerlemeler hızlandırılacaktır. Kemer sıkma önlemleri veya başka etkenler nedeniyle, koruma kapsamı bakımından yine Tablo 1'de belirtilen miktarlar kadar performans düşüklüğü yaşanırsa, mevcut görünüm daha da kötüleşecek ve 2022 yılının sonunda 46,2 milyon çocuk daha çocuk işçiliğine sürüklenecektir. Her iki senaryoda da en büyük değişiklikler, yaşça en küçük çocuk işçiler arasında gerçekleşmektedir. Evrensel çocuk yardımlarıyla ve başka yollarla çocuklara yönelik sosyal koruma sağlanmasına ilişkin potansiyel, bu raporun son bölümünde daha ayrıntılı biçimde irdelenmiştir.

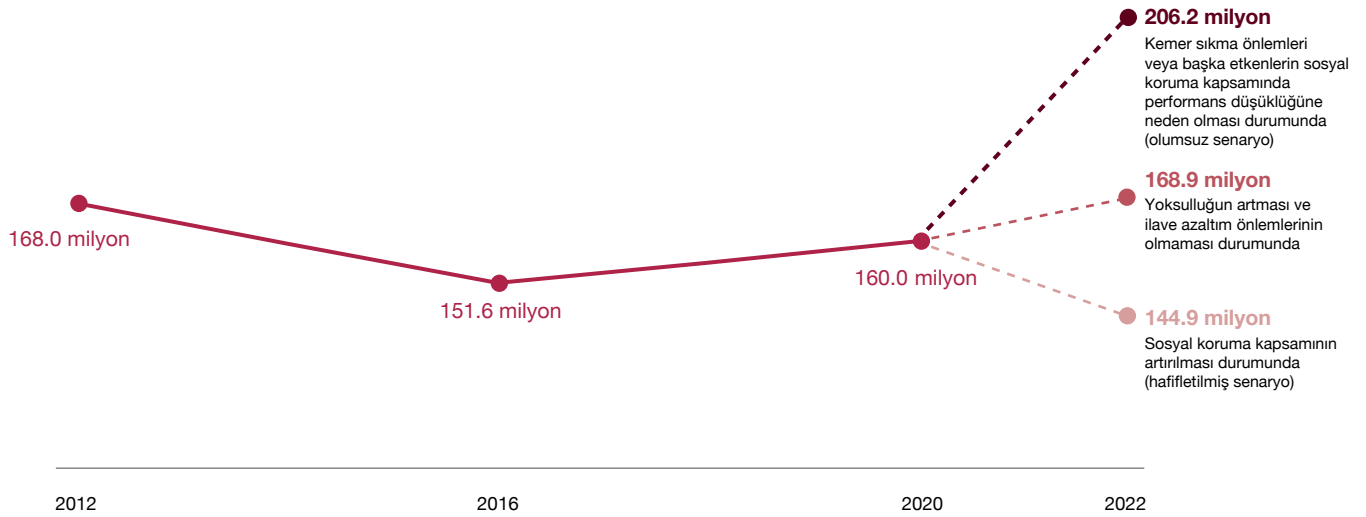
Tablo 1

Hafifletilmiş ve olumsuz senaryolarda sosyal koruma kapsamında yapılacak düzeltmeler

Gelir grubu	Ortalama sosyal koruma kapsamı düzeyi, yüzde	Standart sapma, yüzde	Düzeltilmiş kapsama düzeyleri, yüzde		Kapsama bakımından yüzdelik puan değişimi
			Hafifletilmiş senaryo	Olumsuz senaryo	
Düşük gelir	11.0	6.7	11.7	10.3	+/- 0.7
Alt-orta gelir	29.8	22.0	36.4	23.2	+/- 6.6
Üst-orta gelir	49.0	22.7	60.1	37.9	+/- 11.1
Yüksek gelir	78.1	25.4	97.9	58.3	+/- 19.8

Azaltım önlemleri alınmazsa, 2022 yılının sonunda 8,9 milyon çocuk daha çocuk işçiliğine dahil olacaktır

Şekil 33. Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların gözlemlenen ve öngörülen sayısı

ILO'nun En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi'nin evrensel olarak onaylanmasına giden yol

Şimdi de iyi gelişmelerden bahsedelim. Ağustos 2020'de, En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliği hakkındaki 182 sayılı Sözleşme, tüm üye devletler tarafından onaylanan ilk ILO sözleşmesi olmuştur. Tarihteki bu ilk, tüm çocukların artık en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğine karşı hukuki koruma altında olduğu anlamına gelmektedir. Belki de bilinen anlamda çocuk işçiliğinin sonunun başlangıcına işaret etmektedir.

Zorluk Aşamaları:

İlk 60 yıl, ILO'nun çocuk işçiliği konusundaki çalışmalarında belirli sektörlerde veya mesleklerde asgari istihdam yaşına ilişkin sözleşmelerin kabul edilmesine odaklanılmış, 1973 yılında ise 138 sayılı Asgari Yaş Sözleşmesi ortaya çıkmıştır.

Ancak bu sözleşmenin ulusal yasalar ve uygulamalar yoluyla onaylanması ve uygulanmasına ilişkin kaydedilen rakamlar moral bozucudur.

Geniş kitleler tarafından takdir edilen, geniş kapsamlı 138 sayılı ILO Sözleşmesi bile, 1990'lı yıllara gelindiğinde, birçoğu sanayileşmiş olan, bazıları ise Afrika ve Latin Amerika'da bulunan yalnızca 49 ülke tarafından kabul edilmiştir. Dünyadaki çocuk işçilerin yarısının bulunduğu Asya'da hiçbir ülke sözleşmeyi kabul etmemiştir. 1990'lı yılların ortalarında, ILO'nun bu hususta artık bir tür çıkmaza girdiği anlaşılmıştır.

Kalkınma düzeylerinin ve kültürlerin çeşitlilik gösterdiği

bir dünyada, uzun vadeli vizyona sahip, sağlam düşüncelere dayanan ve uygulama bakımından amacına uygun 138 sayılı ILO Sözleşmesi, harikulade bir düşünsel kurgudur. Hedefini açıkça ifade eden sözleşme, ahlaken üstün bir tutum sergileyerek çocuk işçiliğinin en sonunda yok edilmesi çağrısında bulunmaktadır. Uluslararası hukuki belge olarak, gerçekçilik ve kurgu bakımından türünün en iyisidir. Sözleşme esas olarak, ekonomik koşullardaki farklılıkları ve kaynak kısıtlarını, ulusal politikaya rehberlik edecek asgari çalışma yaşının farklı düzeylerde belirlenmesini kabul etmiştir. Böylesine zarif bir düşünsel mimariye sahip, amacını basit biçimde dile getiren ancak harekete geçmeye yönelik yükümlülüklerin ve yönergelerin ifade edilmesi bakımından oldukça çeşitli ve zengin olan uluslararası bir sözleşmeye zor rastlanmaktadır. Bu zenginlik, aynı zamanda sözleşmenin az ülke tarafından, yavaş onaylanmasının da başlıca nedenleri arasındadır. Siyasi iradenin olduğu yerlerde bile, politika belirleyiciler sorunun devasa olması, görevin büyüklüğü ve nereden başlanacağı konusundaki zorluklar altında adeta ezilmiştir.

En kötü biçimlerdeki çocuk işçiliği hususundaki stratejik atılım:

138 sayılı ILO Sözleşmesi'nin onaylanmasına ilişkin ilerlemeler hızını kaybetmişken, 1990'lı yılların ortalarında, dünya genelinde çocuk işçiliğiyle mücadeleye ilişkin hareket önemli ölçüde güç ve ivme kazanmıştır.

Bunun muazzam ve ahlaken kınanması gereken bir sorun olduğu ve yalnızca çocuklar ve aileleri için değil, genel olarak toplum için zararlı olduğunun farkına varılmıştır. Tüm taraflar, harekete geçme ihtiyacını ve bunun yaratacağı zorlukların değerini anlamıştır. Bunun tamamen sona erdirilmesini savunanlar, daha az gelişmiş ülkelerin kaygılarına ve harekete geçmeye yönelik sınırlı kapasitelerine anlayışla yaklaşmaya başlamıştır. Gelişmekte olan ülkeler ise, özellikle de çocuk işçiliğı ticaret müzakerelerinde daha da önemli bir konu ve insan hakları gündeminin daha da önemli bir maddesi haline geldikçe, artan uluslararası baskılar konusunda daha da endişelenmeye başlamıştır. Dolayısıyla, küresel eylem için ortak bir zemin bulma ihtiyacı doğmuştur. Bunun sonucunda, en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğine ilişkin öncelikli ulusal ve küresel eylemlerin benimsendiğı bir sözleşme teklifi verilmiştir.

Birçok savunucu arasındaki en büyük kaygılardan biri, teklif edilen sözleşmenin, genel olarak çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasına ve özellikle 138 sayılı ILO Sözleşmesi'nin onaylanmasına yönelik genel hedef üzerindeki olası olumsuz etkileri olmuştur. Savunucular arasında önemli endişeler olsa da, sonunda, en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğı hakkında yeni bir sözleşmenin çocuk işçiliğıyle mücadele kampanyasını güçlendirmekle ve hızlandırmakla kalmayıp aynı zamanda konu hakkında en önemli ve en temel uluslararası belge olan 138 sayılı ILO Sözleşmesi'nin onaylanmasına hız kazandıracığı konusunda fikir birliğine varılmıştır.

Teklif taslağına ilişkin tartışmalar ve müzakereler, genel anlamda sorunsuz geçmiştir. Esaslı değışiklikler yapılmamıştır. ILO tarafından, 'aşırı' veya 'kabul edilemez' biçimlerdeki çocuk işçiliğı ifadelerinin kullanılmasını değerlendirmiş ancak Uluslararası Çalışma Konferansı Komitesi, geçmişe dönüp bakıldığında akıllıca bir hamle yaparak bu yeni belgenin En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi olarak adlandırılmasına karar vermiştir. Sonuç olarak ortaya iyi planlanmış, mantıklı biçimde kurgulanmış ve açıkça yazılmış bir taslak çıkmıştır.

Yine de, daha sonra olacakları kimse hayal dahi edememiştir. Sözleşme, tek bir çekimser oy bile olmadan, oy birliğiyle kabul edilerek ILO tarihinde bir ilk olmuştur. Komite üyelerinin alkışlar ve neşe içinde, konferans odasının zemininde birbirine sarılması ise örgütün geçmişinde muhtemelen daha önce hiç görülmemiştir.

Bunun ardından ise daha da büyük bir sürpriz yaşanmış

ve Sözleşme, evrensel olarak kabul edilmiştir. Onay, sembolik bir eylemden çok daha fazlası olduğı için; bu, kutlanması gereken bir yolculuk ve dönüm noktası olmuştur. Bir ülke 182 sayılı ILO Sözleşmesi'ni onayladığında, en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinin yasaklanmasına ve ortadan kaldırılmasına yönelik acil ve etkili önlemler alacağını taahhüt etmektedir. Bu nedenle, söz konusu sözleşmenin onayı, harekete geçmeye yönelik güçlü bir uyarıcıdır.

Gelecek adımlar ne olmalı?

182 sayılı ILO Sözleşmesi'nin evrensel olarak onaylanması, çocuk işçiliğinin sona erdirilmesine yönelik küresel mücadelede atılan önemli bir adımdır. Ancak ne olursa olsun, bu, tek bir adımdır. 138 sayılı ILO Sözleşmesi'ni de savunarak ve destekleyerek çocuk işçiliğıyle ilgili bu temel sözleşmenin de evrensel onay görmesini sağlamalıyız. Aynı zamanda bu sözleşmelerin her yerde uygulanması için hep birlikte harıl harıl çalışmaya devam etmeliyiz.

Eski ve yeni biçimleriyle çocuk işçiliğı sorunu devam etmektedir. Hala sömürülerin ve istismarların gerçekleştiğı, çocukların ev içi işçiliğı veya çocuk ticareti gibi durumlar mevcuttur. Aynı zamanda internete ve diğer yeni teknolojilere erişim sağlanmasıyla ilişkilendirilen, cinsel istismar ve sömürüyle ilgili yeni sorunlar da ortaya çıkmaktadır. Çocuklar, şu veya bu nedenle her zaman hassas konumda kalacaktır. Bizim görevimiz ise, hep tetikte kalarak çocukları korumak amacıyla bu durumları tespit etmeye, izlemeye ve derhal harekete geçmeye yönelik mekanizmaları oluşturmaktır.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün hedefleri ve amaçlarıyla ilgili, ILO'nun 1944 tarihli Philadelphia Bildirgesi'nin³⁵ içeriğine ve ruhuna atıfta bulunmak gerekirse, yoksulluk hala süren ve hep var olacak bir tehlikedir. Büyük düşünmeli ve çocukların yoksul olmadığı, herkese beşikten mezara kadar sosyal korumanın sağlandığı bir dünya hayal etme cesaretini kendimizde bulmalıyız. Çocuklar, ancak o zaman çocuk işçiliğı belasından gerçek anlamda korunacaktır.

Assefa Bequele

Assefa Bequele, En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğı Sözleşmesi'ne nihai biçimini veren Uluslararası Çalışma Konferansı Komitesi'nde ILO Genel Direktörü'nü temsil etmiştir.

Önümüzdeki Yol

Dünyada çocuk işçiliğinin sona erdirilmesine yönelik çalışmalarda kritik bir dönemeçteyiz. Sekiz yıl öncesinde önemli düzeyde yavaşlamış olan küresel ilerlemeler, son dört yılda duraklama noktasına gelmiştir. COVID-19 krizi ise geçmiş kazanımları daha da olumsuz etkileme tehlikesi oluşturmaktadır. Küresel düzeyleri ölçmeye başladığımız 2000 yılından bu yana çocuk işçilerin sayısı yaklaşık 86 milyon kadar azalmış olsa da, güncel eğilimlere göre çocuk işçiliğinin tüm biçimlerini 2025 yılına kadar sona erdirmeye yönelik toplu taahhüdümüzde çok geride kalmaktayız. Birleşmiş Milletler Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Uluslararası Yılı olan 2021’de, eskisi gibi ilerleme kaydetmeye yönelik eylemlerimize aciliyet kazandırmalıyız.

İlk zorunluluğumuz, COVID-19 krizi esnasında daha fazla gerilemekten kaçınmaktır. Küresel salgın, çocuk işçiliği tehdidini bariz biçimde artırmıştır.³⁶ Bu durum, yoksullukta görülen keskin artış ve okulların kapanması ile birlikte ailelerin çocuklarının gelişimi ve eğitimi için farklı seçeneklerden mahrum kalmasından kaynaklanmaktadır. Bu risklerin azaltılması için ise, çocuk yardımları ile ve başka yollarla hassas durumdaki ailelere yönelik daha kapsamlı gelir desteği önlemlerinin alınması son derece önemli olacaktır. Okula dönüş kampanyaları ve koşullar izin verdiğinde çocukların sınıflara geri dönmesini sağlayarak eğitim bakımından eksikliklerini gidermek için telafi eğitimleri de bu risklerin azaltılmasını sağlayacaktır.

Kanıt temelli politikalara ilişkin yol haritası

Tüm dünya COVID-19 krizine müdahale etmeye ve ileriye dönük yapıcı çabalarına devam ederken, çocuk işçiliğinin sona erdirilmesine yönelik daha kapsamlı politika önlemlerini de gözden kaçırmamalıyız.³⁷ Sosyal koruma sağlamak, çocuk işçiliğine zemin oluşturan yoksulluk ve ekonomik belirsizlikleri azaltırken ücretsiz ve kaliteli öğrenime yatırım yapmak ise çocuklara yararlı seçenekler sunulmasını sağlayarak daha iyi bir geleceğin kapılarını aralamaktadır. Çocukların yasal olarak kimlik sahibi olabilmesi ve doğumdan itibaren haklarını kullanabilmeleri için her çocuğun doğum kaydının bulunması gerekmektedir. İnsana yakışır işlerin sağlanması ile, çocuk işçiliğine karşı kırılganlığın son derece yüksek olduğu kayıtdışı ekonomide yer alanlar da dahil olmak üzere, tüm yetişkinler ve aileleri için adil gelir sağlanacaktır. Kız çocukları ve erkek çocuklarının eşit değerde olduğu tanınmalı ve zararlı toplumsal cinsiyet normlarıyla mücadele edilmelidir. Ayrıca uygulama ve çocuk koruma sistemler ile desteklenerek, çocukların

korunmasına yönelik gerekli yasa ve düzenlemeler mevcut olmalıdır. Tüm bu alanlarda yürütülen çalışmalarda bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanılabilir.

Küresel salgın, hükümetler artan bütçe baskılarıyla boğuşurken bu eylemleri de daha acil hale getirmiştir. Birçok şey, sağlam politika tercihlerinin yapılmasına ve kaynakların dağıtımına yönelik sağlam kararlar alınmasına bağlıdır. Çocuk işçiliğiyle ilgili ulusal verilerin güçlendirilmesi, yerel önceliklerin tanımlanmasında ve politika ve harcama kararlarının yönlendirilmesinde yardımcı olacaktır. Hükümetler, işveren ve işçi örgütleri arasında sosyal diyalog da, her nerede gerçekleşirse gerçekleşsin, çocuk işçiliğinin ve buna ilişkin zorlukların ele alınmasına yönelik uygun ve duyarlı politikaların geliştirilmesinde son derece önemlidir.

Hükümetlerin, mali alanlarını genişletmek amacıyla yaratıcı kaynak seferberliği stratejilerini benimsemesi gerekirken,³⁸ küresel salgının derin etkileri ise finansman açıklarının doldurulmasında uluslararası desteğin aciliyetini artırmaktadır. Sanayileşmiş ülkelerin birçoğu, RKY (Resmi Kalkınma Yardımları) ve sürdürülebilir kalkınmaya yönelik finansman bakımından verdikleri uzun süreli taahhütler konusunda bekleneni verememektedir.³⁹ Bu durumun değişmesi gerekmektedir. Sosyal harcamaların yerini artan borç ödeme hizmeti ödemelerinin almasını engellemek için, halihazırda ağır borç altındaki ülkelerde borçların hafifletilmesi ve yeniden yapılandırılması sağlanmalıdır.⁴⁰

Zorunlu hizmetlerde kesintiye neden olan ve en büyük zararı en muhtaç durumdaki çocuklara ve ailelere veren kemer sıkma önlemlerine bağlı olarak kredi akışlarına yönelik acil ihtiyaçların doğduğu geçmişteki hatalardan kaçınılmalıdır.

Sosyal korumanın evrensel hale getirilmesi

Çocuk işçilerin birçoğu, aileleri geçimini sağlayabilmek için onların onların emeğine (genellikle kız çocukları tarafından yapılan ücretsiz ev işleri dahil) bel bağladığı için çalışmaktadır. Hane içinde yaşanan ekonomik sarsıntılar veya ebeveynlerden birinin kaybı da çocukların işe gitme olasılığını artırabilmektedir.⁴¹ COVID-19 küresel salgınından önce bile düşük ve orta gelirli ülkedeki çocukların neredeyse üçte birinin aileleri ulusal yoksulluk sınırının altında kalmaktadır. Küresel salgın nedeniyle, 2020 yılında gelir bakımından yoksul ailelerde yaşayan çocukların sayısında 142 milyonun üzerinde artış gerçekleşerek çocuk yoksulluğu sorunu daha da ağırlaştırmıştır.⁴²

Yeterli sosyal koruma, çocuk işçiliğinin temelini oluşturan sosyo-ekonomik kırılganlıkları azaltmakta⁴³ ve yoksulluğu, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ve çocukların mahrumiyetini hafifletmektedir.⁴⁴ Buna karşın küresel salgının öncesinde bile çocukların yaklaşık üçte biri, yani 1,47 milyar çocuk, sosyal korumaya sahip değildir.⁴⁵ COVID-19 krizi karşısında daha önce benzeri görülmemiş düzeyde sosyal koruma sağlansa da,⁴⁶ alınan önlemlerin birçoğu geçicidir ve çocuklara ve toplumsal cinsiyete karşı yeteri kadar duyarlı değildir.⁴⁷ Bu önlemlerin pek azı, diğer kırılgan grupların yanı sıra yer değiştirmeye zorlanan veya engelli çocukların çocuk işçiliğine sürüklenme olasılığının artması konusunu ele almaktadır.

Çözümün hayati öneme sahip bileşenlerinden biri evrensel çocuk yardımlarıdır. Tüm çocuklu ailelere düzenli olarak sağlanan nakit (veya vergi) transferi olarak tanımlanan bu yardımlar, çocuklarını ve ailelerini yoksulluktan daha az etkilenmelerini ve eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimlerini iyileştirmeni sağlamanın basit ve etkisi kanıtlanmış bir yoludur. Doğum kaydını teşvik ederek çocukların ve fiziksel olarak bulundukları yerin devlet kurumları tarafından daha görünür olmasını sağlamakta,⁴⁸ sosyal hizmetler ve çocuk koruma sistemlerinin bütünleştirilmesine katkıda bulunabilmektedir. Çocuklar büyürken, yardım ödemeleri bakım hizmetleriyle birleştirilerek aileleri, devlet kurumları ve hizmetleriyle temasta kalmaya daha fazla teşvik edebilmektedir. Bu sayede, çocuk koruma sistemleri de dahil olmak üzere bu hizmetlere yönelik planlamalar ve kaynak dağılımları daha iyi yapılabilmektedir. Bir başka seçenek ise, yalnızca en varlıklı aileleri hariç tutacak biçimde tasarlanan yarı evrensel çocuk yardımlarıdır.

Nakdi desteğin çocuk işçiliğinin azaltılmasına katkı sunduğuna dair birçok veri vardır.⁴⁹ Düzenli nakit transferleri, okula devamlılığı artırmakta ve gelir güvenliği sağlayarak kişileri çocuk işçiliğinden caydırmaktadır. Aileleri, çocuklar tarafından elde edilen kazançlara veya üretime bel bağlamaktan kurtararak bunun yerine çocuklarını okula göndermelerini sağlamaktadır. Nakit transferleri aynı zamanda, okula devamlılık bakımından önemli bir engel oluşturan, cepten ödenen okul masraflarının da karşılanmasına yardımcı olmaktadır.

Ancak nakit yardımları her derde deva olmamaktadır. Çocuk işçiliğinin azaltılmasında yardımcı olsalar da, ailelerin bu transferleri mikro işletmelere yatırarak çocuk işçiliğine yönelik talebi fiilen artırma

tehlikesi de mevcuttur.⁵⁰ Bu tür sonuçların önüne geçmek için ise, ötekileştirmenin diğer boyutlarının yanı sıra çocuk işçiliği ve toplumsal cinsiyet hususlarının yardım programlarına dahil edilmesi gerekmektedir.⁵¹ Bu noktada, başta küçük aile çiftlikleri olmak üzere ailelere ait mikro işletmelerin çocuk emeğine bağımlılığını ele alacak önlemler de çok önemlidir.

Çocuklara yönelik etkili sosyal koruma tabanı, sosyal sigortaların ve vergilerle finanse edilen yardımların birleşimi ile oluşturulmalıdır.⁵² Çocukların yararı için oluşturulabilecek kapsamlı sistemlerin unsurları arasında işsizliğe karşı koruma, yaşlılık aylıkları, doğum/ebeveyn izinleri, hastalık izinleri ve engellilik ödenekleri yer almaktadır. Tüm bunlar, yaşadıkları sarsıntılar karşısında ailelerin çocuk işçiliği gibi olumsuz baş etme mekanizmalarına başvurma olasılığının önüne geçmektedir.

COVID-19 salgınının başlangıcından beri, sosyal koruma bakımından fon açıklarının yaklaşık %30 artması ile,⁵³ finansman konusu da hala önemli bir endişe kaynağıdır. Daha önce benzeri görülmemiş mali canlandırma önlemlerinin alınmasına rağmen, bunların yalnızca %2'si ile çocuklara ve ailelere destek sağlanmıştır.⁵⁴ Sosyal korumaya yapılacak ilave yatırımlar, kademeli vergilendirme ve mevcut harcamaların, örneğin zararlı fosil yakıt sübvansiyonlarını azaltarak yeniden tahsis edilmesi gibi çeşitli kaynaklar ile elde edilebilir. ILO ve UNICEF'in yanı sıra Sosyal Koruma Tabanları Küresel Koalisyonu tarafından da, sürdürülebilir finansman oluşturma konusunda fikirler, stratejiler ve araçlar geliştirilmiştir.

Çocuk eğitiminin korunması ve ilerletilmesi

COVID-19 nedeniyle eğitimde ileri düzeyde aksaklıklar yaşanmıştır. Bu aksaklıklar zirveye ulaştığında ise, küresel salgın nedeniyle okulların kapatılması ile dünyadaki öğrencilerin %90'ından fazlası bu durumdan etkilenmiştir.⁵⁵ Eğitimin yerini alan uzaktan eğitim ise, 463 milyon öğrenciye ulaştırılamamıştır.⁵⁶

Bu durum, çocuk işçiliği acil durumuna dönüşebilir. Okullar tarafından, okul yemeği gibi⁵⁷ önemli hizmetler sağlandığından, bu aksaklıklar hanelerde gıda güvensizliğini ve mali sıkıntıları şiddetlendirerek çocuk işçiliği riskinin artmasını sağlayabilir. Çocuklar eğitim dışında kalarak ücretli işlere girdiği an, onları geri döndürmek son derece zor olabilir.⁵⁸

Okullar yeniden açılırken, okula dönüş kampanyaları ve erişim çalışmaları, özellikle de çalışmakta olan

ve uzaktan eğitime erişimi olmayan çocukların okula dönmesini sağlamada son derece önemli olacaktır. Erişim çalışmaları, okullar ve sosyal hizmet çalışanları arasında yakından işbirliğini gerektirecektir.

Okulların yeniden açılması, gençlerin iş yaşamına ve verimliliğe yönelik beceriler geliştirmesinde yardımcı olacak daha kaliteli eğitimin planlanması için iyi bir fırsattır.⁵⁹ Kalitesiz eğitim, öğrencileri okulu bırakmaya ve erken yaşta ücretli işlere girmeye sevk etmektedir. Her on öğrenciden altısı, okulda geçirdikleri birkaç yılın ardından bile temel sözel ve sayısal becerilere sahip değildir.⁶⁰ Atılması gereken temel adımlardan biri, insana yakışır koşullarda çalışan yeterli, nitelikli, profesyonel ve yetkin öğretim gücünün sağlanmasıdır.⁶¹ Örgün olmayan eğitimin ve örgün eğitim ortamlarının güçlendirilmesine yönelik fırsatlar iyice irdelenmelidir. Dünyadaki dezavantajlı çocukların bir daha asla dijital bölünmenin yanı sıra tarafında kalmamasını sağlamak amacıyla, dijital öğrenme her çocuk ve gencin eğitimine entegre edilmelidir.

Uzaktan eğitim ile ulaşılamayan çocuklara yönelik yetiştirme ve telafi programları, bu çocukların okuldan ayrılarak erken yaşta çalışmaya başlamalarının engellenmesinde yardımcı olacaktır. COVID-19 salgınından önce bile, dünya genelinde okul dışında

kalmış 258 milyonun üzerinde çocuk vardır.⁶² Bu çocukların birçoğu, çocuk işçiliği yapmakta veya bu tehlikeyle karşı karşıyadır. Bu grubu aklımızdan çıkarmamız gerekir.

Çocukların okula gitmesini ve devam etmesini sağlamaya yönelik, herkesçe bilinen bazı çözümler mevcuttur.⁶³ Bunların arasında asgari çalışma yaşının ve zorunlu eğitimin bitişinin birbirine uyumlu hale getirilmesi ve erken çocuk gelişimi, çocuk bakımı ve ilköğretim öncesi eğitim sağlanarak öğrencilerin okula devam etmenin yanı sıra aynı zamanda başarılı olma olasılığını da artırmak yer almaktadır. Okul ücretlerinin, kitap, üniforma ve ulaşım ücretlerinin kaldırılması ise, eğitimin uygun fiyatlı olmasını sağlar. Evrensel çocuk yardımları ise bu masrafların telafisinde yardımcı olabilir. Eğitim ve çocuk işçiliği arasındaki bağlantılara ilişkin daha fazla kanıt toplanarak, çocukların okula devam etmesini sağlamaya yönelik en etkili müdahalelerin daha kesin biçimde belirlenmesini sağlayabilir.

Ekonomi burada belirleyici rol oynamaktadır. Krizden önce bile, kamu harcamalarının %15-20'sinin ve GSYH'nin %4-6'sının eğitime tahsis edilmesine yönelik uluslararası kriterler yalnızca birkaç hükümet tarafından sağlanmıştır.⁶⁴ Yerleşik harcama eşitsizlikleri ele alınırken ilk adım, yoksul çocukların haklarını alabilmesi ve çocuk işçiliğine

karşı kırılğanlıklarının azalması için düşük eğitim düzeyleri konusunun önceliklendirilmesi olabilir.⁶⁵ RKY'nin sürdürülmesi ve artırılması ise birçok düşük gelirli ülkede fark edilebilir etki yaratacaktır.

Her çocuğun doğum kaydının yaptırılması

Doğum kaydı, çocukların doğumdan itibaren tüm haklarını kullanabilmeleri için çocuklara yasal bir kimlik edindirir. Sosyal koruma, sağlık, eğitim ve adalet gibi sosyal hizmetlere erişebilmek için çoğunlukla yasal kimliğin ve yaşı ispatlandığı doğum belgesinin sunulması gerekmektedir. Bu belge olmadan, çocuklar çeşitli mahrumiyet riskleriyle karşı karşıya kalmakta ve en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliği de dahil olmak üzere şiddet, istismar ve sömürüye karşı daha hassas hale gelmektedir.

Dünya genelinde 237 milyon çocuğun doğum/kimlik belgesi yoktur. Tüm çocukların doğumdan itibaren kayıt altına alınması amacıyla devletler, ücretsiz ve evrensel kayıt üzerine politikalar ve kanunlar izlemeli; çocukların kimliğinin tespit edilmesi ve kayıt altına alınmasına yönelik giriş noktası olarak nüfus kayıtlarını kimlik yönetimi, sağlık, sosyal koruma ve eğitim gibi diğer sistemlerle bağlantılı hale getirmeli; doğum kayıtlarının kolayca yaptırılması için güvenli ve yenilikçi teknolojilere yatırım yapmalı ve kayıtların zamanında, doğru ve kalıcı olmasını sağlamalı; toplulukları ve başta erişilmesi zor olanlar dahil olmak üzere aileleri, doğum kaydının yararları hakkında onlarla iletişim kurarak her çocuğun kayıt altına alınmasını teşvik etme sürecine dahil etmelidir.

Toplumsal cinsiyete dayalı sosyal normların ve ayrımcılığın ortadan kaldırılması

Genellikle kız çocukları ve erkek çocukları tarafından yapılan işlerin türü, koşulları ve saatleri toplumsal cinsiyet rolleri tarafından belirlenir. Aile içinde, genellikle kız çocukları daha fazla ev işi yapmaktadır; okulların kapandığı dönemlerde bu yük büyük olasılıkla artmaktadır. Bu tür ev işlerinde çocuk işçiliğine ilişkin hesaplamalar da dikkate alındığında, çocuk işçiliğinin yaygınlığında görülen cinsiyet uçurumu azalmaktadır. Aynı zamanda kız çocuklarının, üçüncü kişilerin hanelerinde ev işçiliği yapma olasılıkları da daha yüksektir. Çocuk işçiliğinin bu tür genellikle toplumun gözü önünde gerçekleştirilmediğinden ve iş teftiş kurullarının kapsamı dışında kaldığından, çocuklar istismara karşı daha kırılğan hale gelmektedir.

Ev işçiliğinde çalışan kız ve erkek çocuklarının karşılaştığı riskleri önlemek için açık yasalara,

uygulatma mekanizmaları ve çocukları korumaya yönelik müdahalelere ihtiyaç duyulmaktadır. Sosyal hizmetler veya kamu hizmetleri programlarında, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve diğer istismar türlerinin önüne geçmek amacıyla bilgilendirici ve davranış değişikliğine yönelik unsurlara yer verilmelidir.

Toplum temelli diyalog, sosyal ve davranış değişikliğine yönelik müdahaleler ve ebeveynlik programları, kız çocuklarının omuzlarına kendi hanelerinde başarabileceklerinden fazla ev işi yüklemeye teşvik eden eşitsiz toplumsal cinsiyet normlarının önüne geçilmesinde yardımcı olabilir.⁶⁶ Çocuk işçiliğine yol açan ekonomik güvencesizliğin azaltılmasına katkıda bulunan nakit transferleri ve diğer sosyal yardım programları ise, kız çocuklarına yönelik kaliteli öğrenimin önündeki mali engelleri azaltmak için özel olarak tasarlanabilir.

Eğitim sektörü, çocuk işçiliğini etkileyen zararlı toplumsal cinsiyet normları ve kalıpyargılarının yıkılmasında son derece önemli rol oynamaktadır. Kız çocuklarının, bilim ve teknoloji gibi alanlar da dahil olmak üzere tüm sektörlerde eşit istihdam olanaklarına sahip olmalarını sağlayacak eğitimi alabilmek için desteklenmeye ihtiyacı vardır. Tüm kız ve erkek çocuklarının kaliteli eğitimden yararlanabilmesi amacıyla, hükümetler, insanlık krizlerinde de dahil olmak üzere, esnek öğrenim yollarını artırmalıdır. Okullar, mesleki becerileri geliştiren ve belirli iş türlerinde toplumsal cinsiyet önyargılarını kıran, toplumsal cinsiyeti dönüştürücü nitelikte eğitim programları sunarak hem kız hem de erkek çocuklarının okula devam etmesini sağlayacak teşvikler yaratmalıdır.

Diğer önemli önlemlerin arasında ilköğretim öncesinden ortaöğretime kadar kadın ve erkek öğretmenlerin daha iyi dağıtılması, hem kadın hem de erkek öğretmenlerin kariyerlerinin ilerlemesini sağlayacak toplumsal cinsiyete duyarlı politikalar ve öğretmenleri, güvenli öğrenme ortamlarını oluşturmaya ve sınıf içinde ve ötesinde zararlı toplumsal cinsiyet normlarını dönüştürmeye yönelik becerilerle donatacak biçimde mesleki gelişime yatırım yapılması yer almaktadır.

Önleme ve müdahaleye yönelik çocuk koruma sistemleri

Çocuk işçiliğinin sona erdirilmesi için birçok cephede eylem gerekmektedir. Farklı aktörleri bir araya getiren çocuk koruma sistemleri, çocuk işçiliğine ilişkin riskleri azaltmaya yönelik politika ve mevzuatlara hız kazandırabilir. Aynı zamanda

da kırılğanlıkların tespit edilmesine yönelik insan kaynaklarını ve mali kaynakları, hizmet sunumuna yönelik yapıları, koordinasyon mekanizmalarını ve izleme ve veri sistemlerinin seferber edilmesine yarar.

Eğitim, sağlık, sosyal koruma ve adalet sistemleri arasında bağlantılar kurularak çocuk işçiliğinin kapsamlı ve geniş çaplı olarak engellenmesi ve müdahale edilmesi sağlanabilir. Ancak COVID-19 krizi, kaynakları zaten kısıtlı olan çocuk koruma sistemlerini daha da zorlamıştır. Küresel salgına ilişkin mücadele ve düzelme planlarında, çocuk koruma ve diğer zorunlu hizmetlerin sürdürülebilmesi için sosyal hizmet işgücüne yatırım yapılması gibi yollarla bu sistemlerin güçlendirilmesi önceliklendirilmelidir.

Çocuk işçiliğine müdahale kapsamında, çocuk koruma sistemlerinin, çalışma standartlarının uygulanmasına yönelik sistemlerle uyumlu hale getirilmesi de gerekmektedir. Hem çocukların korunmasına yönelik kanunlar hem de iş kanunları ile yeterli yasal korumalar sağlanmalı, çocuk koruma hizmetleri ve iş teftiş kurulları ise çocuk işçiliğinin tespit edilmesi ve buna müdahale edilmesinde birbiriyle uyum içinde çalışmalıdır. Tehlikeli çocuk işçiliğindeki endişe verici artış göz önüne alındığında, etkili koordinasyon sağlanması ise daha da acildir.

Çocuk koruma sistemlerinin ve çocuk işçiliğinin sona erdirilmesine yönelik çalışmaların merkezinde çocuklar, aileler ve topluluklar yer almaktadır. İyi işleyen, toplum temelli mekanizmalar sayesinde çocuk işçiliğinin zararları konusunda farkındalık yaratılabilir ve çocuk bakımı ve olumlu ebeveynlik özendirilebilir. Bu mekanizmalar ayrıca kırılğan çocukların ve ailelerin tespit edilmesinde ve yoksulluğun ortadan kaldırılmasına ve kırsal geçim kaynaklarının çeşitlendirilmesine yönelik olanlar gibi diğer hizmetlerle bağlantı kurulmasında yardımcı olabilir.

İnsana yakışır iş sağlanması ve kayıtlı istihdama geçişin hızlandırılması

COVID-19 krizi, hakların korunmamasının bir alışkanlık olduğu kayıtdışı ekonomide çalışan işçilerin kırılğanlığına bariz biçimde ışık tutmuştur. Kayıtdışı ekonomide, genellikle serbest ve geçimlik işlerde çalışan işçiler örgütlenerek toplu pazarlık yapma fırsatıyla nadiren karşılaşmaktadır, iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin güvenceleri sınırlı veya yoktur, ve yeterli sosyal korumadan mahrumdur; bunların tümü, küresel salgının yıkıcı etkisini daha

da şiddetlendirmektedir. Virüsün ilk dalgasının en yoğun olduğu dönemde, kayıtdışı ekonomide çalışan tahmini 1,6 milyar işçi, krizden en çok etkilenen sektörlerde çalışmaktaydı ve/veya genel tecrit önlemleri nedeniyle gelir kaybına uğradı.⁶⁷

COVID-19 krizinin ardından alınan gelişmiş gelir koruma önlemleri kayıtdışı ekonomiyi büyük ölçüde kapsamadığından, gelirlerdeki büyük azalmalar nedeniyle kayıtdışı işçilerin ve ailelerinin yoksulluğunda ani artışlar olmuştur.

Çocuk işçiliğinin olumsuz yansımaları, ailelerin çocuk işçiliğine yönelme olasılığını artıran, kayıtdışı çalışmayla ilişkilendirilen yoksulluk ve ekonomik istikrarsızlık ile başlamaktadır. Kayıtdışı çalışmanın çok az beceri gerektirdiği ve ağırlıklı olarak düzenlemeye tabi olmadığı göz önüne alındığında, kayıtdışılığın artması halinde çocuk işçiliğine yönelik talep de yoğunlaşacaktır. Kayıtdışılık aynı zamanda, kriz dönemlerinde ve genel olarak çocuk işçiliğinden caydıran sosyal koruma, eğitim ve sağlık hizmetlerinin finanse edilmesinde kullanılan vergilerin ekonomik temelini de zayıflatmaktadır. Son olarak, kayıtdışı ekonomide, çocuk işçiliğiyle mücadeleyi içeren sosyal diyaloga ve çalışma ilişkilerine yönelik çok az yapı bulunmaktadır.

COVID-19 krizi, kayıtdışı ekonomiden kayıtlı ekonomiye ve en nihayetinde insana yakışır işlere geçişi hızlandırmaya yönelik işgücü piyasası politikalarını daha da zorunlu hale getirmiştir. Genellikle özel ulusal ve yerel bağlamlara uyarlanan çeşitli politikalara ihtiyaç duyulmaktadır.⁶⁸ Ancak, istisnasız tüm işçileri ve ekonomik birimleri kapsayan iş ve sosyal güvenlik kanunlarının yanı sıra kayıtlı işlerin yaratılması için elverişli iş ortamlarının oluşturulmasını sağlayan verimli politikalardan başlayarak, bazı genel öncelikler geçerliliğini daima korumaktadır.

Geçimini kayıtdışı ekonomide çalışarak sağlayan kadınların ve erkeklerin sesinin toplu ve temsili olarak daha fazla duyurulması sayesinde bu kişilerin çalışma koşulları, verimlilik ve gelirler üzerinde etki sahibi olmasını sağlamak, kayıtlı istihdama geçişin neredeyse evrensel bir önkoşuludur. Gittikçe artan küresel deneyimler bütünü, çeşitli kayıtdışı ekonomilerdeki işçilere yönelik toplu temsilcilik yapılarının oluşturulmasında rehberlik etmektedir.⁶⁹ Bu kişilere ve ailelerine sosyal koruma sağlamak ise, çok sayıdaki iyi uygulamadan yararlanabileceğimiz başka bir temel unsurdur.⁷⁰

108. Uluslararası Çalışma Konferansı'nda kabul

edilen 2019 tarihli Çalışma Yaşamının Geleceğine ilişkin ILO Yüzüncüyıl Bildirgesi, çalışma yaşamının geleceğine yönelik insan odaklı bir yaklaşım ile insanlara yatırım yapılmasını gerektirmektedir. Bu ise işlere, becerilere ve sosyal korumaya yatırım yapılması ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin etkin biçimde geliştirilmesi anlamına gelmektedir. Bildirge, ücretlerin adil, çalışma saatlerinin sınırlı olması ve işyerinde güvenliğin, sağlığın ve temel hakların sağlanabilmesi için işgücü piyasası kurumlarına yatırım yapılmasını gerekli kılmaktadır. Politikalar ise sürdürülebilir işletmeleri, ekonomik büyümeyi ve herkes için insana yakışır işleri sistematik biçimde desteklemelidir.

Kırsal geçim kaynaklarının iyileştirilmesi

2020 küresel çocuk işçiliği tahminleri, uzun zamandır bildiklerimizi bir kez daha doğrulamaktadır: Çocuk işçiliği en yaygın olarak tarım sektöründe görülmektedir; dünya genelindeki toplam çocuk işçilerin %70'i, Sahraaltı Afrika'dakilerin ise %82'si tarımda çalışmaktadır. Çiftlik işlerinin bedensel gerekleri ve tehlikeleri nedeniyle daha fazla zarar görebilen yaşça küçük çocuklarda tarım işçiliği daha da sık görülmektedir. Başka yerlerde işlerini kaybetmiş ailelerin hayatta kalabilmek için geçim amaçlı çiftçiliğe dönmesiyle, COVID-19, en azından kısa vadede tarımda çocuk işçiliğinin artmasına

yol açabilecektir. Dolayısıyla çocuk işçiliğinin sona erdirilmesine yönelik daha geniş çaplı ilerlemelerin merkezinde, kırsal geçim kaynaklarının iyileştirilmesi ve kırsal alanlar da dahil olmak üzere her yerde daha çeşitli ekonomilerin yaratılması yer almaktadır.

Tarımda çocuk işçiliğinin, her biri için özel stratejilerin uygulanması gereken çeşitli biçimleri mevcuttur. Çocuk işçiliğinde en büyük paya sahip olan küçük aile çiftliklerinde, ailelerin geçim kaynaklarını sürdürmek için çocuk emeğine daha az bağımlı olabilmesi gerekmektedir. Bu tür çiftliklerin ürettikleri ürünlere adil fiyatlar biçmesi ve emek tasarrufu sağlayan teknolojilere yatırım yaparak veya çocuklara bel bağlamak yerine yetişkin işçileri çalıştırarak verimliliklerini artırabilmesi gerekmektedir.⁷¹ Küçük üretici birlikleri ve iyi işleyen kooperatifler, tarımsal değer zincirlerinde piyasa ve pazarlık gücünü artırabilir ve fiyat istikrarını destekleyebilir. Bu gruplar aynı zamanda yetişkin işgücünü ve tarımsal girdileri bir araya getirebilir, bilgi alışverişinde bulunabilir ve yeni tarım yöntemleri ve teknolojilerini uygulamaya başlayabilirler.⁷²

Daha büyük ticari tarım kuruluşlarında ise, çocuklar genellikle ebeveynlerinin yanında çalışmaktadır. Örneğin, toplanan mahsullerin ağırlığına veya ayıklanan yabancı ot sıralarının sayısına göre gelir elde edilen parça başı ücret düzenleri, özellikle

de aileler geçinmeye yetecek kadar ücret elde edebiliyorsa, bu tür işlerde çocukların kullanılmasını teşvik edebilmektedir. Yeterli ve yakın mesafede bulunan kreşler ve okullar ile ailelere, tarlaya giderken çocuklarını da yanlarında götürmek yerine güvenli ve yararlı bir alternatif sağlanabilir. İşçilerin toplu olarak seslerinin daha fazla duyurulmasını sağlamak ise bu tür ortamlarda çocuk işçiliğiyle mücadele bakımından son derece önemli olabilir.

Kırsal kalkınmanın desteklenmesine ve kırsal geçim kaynakları ve dayanıklılığın artırılmasına yönelik sistematik yaklaşımlar ile çocuk işçiliğine olan bağımlılık azaltılabilir. Bu yaklaşımlarda, gıda ürünlerinin üretimi, toplulaştırılması, işlenmesi, dağıtımı, tüketimi ve bertaraf edilmesinden oluşan gıda sistemlerinde çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılması⁷³ ve yetişkinler için sürdürülebilir geçim olanaklarının oluşturulması konularına özellikle dikkat edilmelidir.

Katkıya dayalı sosyal güvenlik ve vergi temelli sosyal yardımın bir arada bulunduğu, iyi tasarlanmış bir sosyal koruma stratejisi ile kırsal nüfusa, özellikle de kırsal alanlara özgü riskler ve beklenmedik durumlar karşısında, yaşamları boyunca yeterli düzeyde korunma sağlanabilir.⁷⁴ Kırsal altyapılara ve su ve elektrik sistemleri gibi temel hizmetlere yapılacak istihdam-yoğun yatırımlar sayesinde, bir yandan çiftliklerin verimliliği artırılırken ve çocuklar tarafından yapılan, su taşıma ve yakıt toplama gibi işlere yönelik ihtiyaç azaltılırken bir yandan da kişilere tarım dışında iş olanakları sunulabilir.⁷⁵

Kırsal alanlarda yaşayan gençlerin becerilerini geliştirmeye yönelik yatırımlar ile çiftliklerin verimliliği artırılabilir ve daha yüksek katma değerli imalat ve hizmetlere yönelik yapısal değişimlere katkı sağlanabilir.⁷⁶ Gençlere beceri eğitimleri verilerek iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili temel bilgiler aktarmaya başlanabilir, böylece tarımda ve başka sektörlerde tehlikeli çocuk işçiliğinin azaltılması sağlanabilir.

Ürünlerin çeşitlendirilmesine, daha dayanıklı ürün veya hayvan türlerinin kullanılmaya başlanmasına, hava muhalefetine bağlı mahsul kıtlıklarına karşı afet risklerinin azaltılmasına ve sigortalamaya yönelik tarımda yetişkin eğitime ilişkin politikalar, iklim değişikliğine dayanıklılığı artıracaktır. Çocuk işçilerin çalıştırıldığı birçok kırsal tarım bölgesinde gitgide daha büyük kaygılara yol açan bu durum,⁷⁷ halihazırda yoksul olan aileler üzerinde daha fazla baskı oluşturmaktadır.

Yurtiçi ve küresel tedarik zincirlerinde artan çocuk işçiliği risklerinin azaltılması

Çocuk işçiliği yurtiçi üretimde daha yaygın olsa da, küresel tedarik zincirlerinde de görülmektedir.⁷⁸ Küresel salgının bu riski artırmasına izin vermememiz gerekir. Hükümetler, ulusal ve uluslararası ölçekte her türlü firmanın, ticari faaliyetlerinde şeffaflık ve insan haklarına karşı gereken özeni göstermesini zorunlu kılan kanunları ve uygulatma mekanizmalarını güçlendirmeye devam etmelidir. Buna, birçok uluslararası firmanın merkezinin bulunduğu varlıklı ülkelerdeki hükümetler de dahildir.

Mali kaynaklar ve insan kaynaklarının küresel salgınla bağlantılı acil ihtiyaçları karşılamaya yönlendirilmesi nedeniyle, iş kanun ve düzenlemelerinin kamu tarafından uygulanması zorlaşmıştır.

Bu kriz aynı zamanda işletmelerin, kanunları uygulama sorumluluklarını yerine getirmeleri ve Birleşmiş Milletler İş ve İnsan Hakları Rehber İlkeleri, ILO sözleşmeleri ve Çokuluslu İşletmeler ve Sosyal Politikaya ilişkin İlkeler Üçlü Bildirgesi'ne uygun olarak, faaliyetlerinde ve tedarik zincirlerinde çocuk işçiliğini önlemeye, tespit etmeye, azaltmaya ve düzeltmeye yönelik daha fazla önlem almaları gerektiğinin altını çizmektedir.⁷⁹

Tedarik zincirlerinde çocuk işçiliğine ilişkin risklerin değerlendirilmesi, işletmeler tarafından COVID-19 krizine verilen tepkilere yön verebilir. Bu değerlendirmeler, risklerin şiddet ve ölçek bakımından en yüksek olduğu 'yoğunluk noktalarının' tespit edilmesi ve önceliklendirilmesini içermelidir. Çocuk işçiliğinin ve insan haklarına ilişkin diğer risklerin genellikle en belirgin,⁸⁰ krizin yarattığı olumsuz sonuçların ise özellikle yıkıcı olduğu, tedarik zincirlerinin alt basamaklarında faaliyet gösteren kayıtdışı mikro ve küçük işletmelere özellikle dikkat edilmelidir. Bu değerlendirmelere işçiler, onları temsil eden örgütler ve topluluk üyeleri de dahil olmak üzere, yerel riskleri tespit etmek ve en uygun azaltma stratejilerinin oluşturulmasında yardımcı olmak için en uygun konumda bulunan paydaşların da anlamlı ölçüde katılım sağlaması gerekmektedir.

Kısa dönemli krizler, acil eylemler gerektirebilir. Ancak bu eylemler, küresel tedarik zincirlerinin daha dayanıklı, etik, sürdürülebilir ve aynı zamanda gelecekte yaşanacak krizlerde çocuk işçiliğine ve diğer insan hakkı ihlallerine karşı daha dayanıklı olmasını sağlayacak, daha uzun vadeli, sistemsel müdahaleler eşliğinde gerçekleştirilmelidir.

Köklü, sorumluluk sahibi işletmeler ve satın alma uygulamaları, firmaların ayakta kalmasına ve çocuk işçiliğinin azaltılmasına yardımcı olabilir. Buna örnek olarak tedarikçilerle uzun süreli sözleşmeler yapılması, geleceğe yönelik sözleşmelere açıklık getirilmesi, sipariş ve ödeme taahhütlerinin yerine getirilmesi, ödeme planlarının adil biçimde yapılması, ve ürün ve hizmetlerin gerçek üretim bedelini ve piyasa değerini yansıtan fiyatların uygulanması gösterilebilir.

Genellikle şirketler münferit olarak sınırlı etkiye sahip olduğundan, sektör çapında ve sektörler arası işbirlikleri ile tedarik zincirlerinin alt basamaklarında çocuk işçiliğinin kökünden kesilmesi hedeflenmelidir. Bu gerçeklik karşısında, son yıllarda işletmelerin öncülüğünde çok çeşitli gönüllü girişimler ortaya çıkmıştır. Sürdürülebilirlik ve etkililik ise ağırlıklı olarak, şirket faaliyetlerinin çocuk işçiliğinin sonlandırılmasına yönelik faaliyetlerde bulunan hükümetler, sosyal ortaklar, sivil toplum ve diğer kişilerin çalışmalarıyla bütünleştirilmesine bağlıdır.

Çatışma, afet ve diğer kriz durumlarında çocuk işçiliğinin ele alınması

Dünya genelinde her dört çocukta biri çatışmadan, kırılganlıktan ve/veya afetten muzdarip bir ülkede yaşamaktadır.⁸¹ Bunların sonucunda kişilerin yerinden edilmesi ve geçim kaynaklarının, eğitimin, sosyal korumanın, aile destek ağlarının ve hukukun üstünlüğünün sekteye uğraması nedeniyle de çocuk işçiliği riski artmaktadır.⁸² COVID-19 küresel salgını, halihazırda şiddetli sıkıntılar yaşayan ailelere bir darbe daha indirmiştir.

Çocuk işçiliğine ilişkin kaygılar, kriz hazırlığı, acil durum planları, insani yardım müdahaleleri, kriz sonrası yapılanma ve toparlanma da dahil olmak üzere insani yardım müdahalelerinin tüm aşamalarında bilgi sağlamalıdır. Kriz gerçekleşmeden önce yapılacak hazırlık planlamalarında, yaygın görülen çocuk işçiliği türleri, ekonomik piyasaların gücü, sosyal koruma ve temel hizmetlerin erimi ve toplum temelli destekler hakkındaki mevcut verilerden yararlanılmalıdır. Krizin ulusal, yerel, ailesel ve bireysel düzeydeki ekonomik etkilerine ilişkin benzer verilerle birlikte bu kanıtlar, en şiddetli dönemlerde ve bu dönemlerden sonra gerçekleştirilecek uygun müdahalelerin tasarlanmasında yardımcı olacaktır.

Her türlü kırılganlık ve kriz hallerinde, zorla kaçırma yoluyla dahil olmak üzere cinsel sömür, insan ticareti ve zorla çalıştırma konularına özel önem verilmelidir. Silahlı çatışmaların gerçekleştiği

yerlerde, çocukları saflarına katan veya kullanan silahlı kuvvetlere ve gruplara özellikle dikkat edilmelidir. Çocukların okula döndürülmesi, onların en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliği de dahil olmak üzere çocuk işçiliğine sürüklenmesinin önüne geçmede son derece önemlidir.

Kriz sırasında çocuk işçiliğinin önlenmesine ve müdahale edilmesine yönelik önlemler, işin insani yardım, kalkınma ve barış boyutlarıyla da bağlantılı olmalıdır.

Bu önlemler sosyal uyumun, dayanıklılığın ve barışın sağlanmasına ve mevcut idari, ekonomik ve sosyal yapıların güçlendirilmesine yardımcı olmalıdır. Kriz durumlarında, ailelerdeki yetişkin bireylere yönelik anlamlı ekonomik ve geçim fırsatlarının desteklenmesi ise son derece önemlidir. ILO'nun 2017 tarihli ve 205 sayılı Barış ve Dayanıklılık için İstihdam ve İnsana Yakışır İş Tavsiye Kararı, kamu istihdam programları gibi istihdam-yoğun yatırım stratejileri ile ve başka yollarla insana yakışır işleri ve gelir getirisini teşvik etmeye yönelik kapsayıcı önlemler alınmasını gerektirmektedir. Sınırlı kapasiteye sahip, hassas durumdaki çocuk oranının çok yüksek olduğu kırılgan yerlerde evrensel çocuk yardımları, uygulama bakımından mantıklıdır. Bu yardımlar sayesinde, ileride ayrıntılı biçimde geliştirilecek sosyal koruma sisteminin temelleri atılabilir.

Çocuk işçiliğine yönelik müdahaleler, insani yardıma ve kalkınmaya ilişkin mevcut koordinasyon mekanizmalarını, ortaklıklarını ve planlarını üzerine ekleyerek geliştirmeli, güçlendirmeli ve uyarlamalıdır. Bu, idari ve ekonomik yapılar için de geçerlidir. Bu çalışmaya yön verecek önemli kaynakların arasında, her ikisi de İnsani Yardım Faaliyetlerinde Çocukların Korunması İttifakı tarafından oluşturulan İnsani Yardım Çalışmalarında Çocuk Koruma'ya Yönelik Asgari Standartlar⁸⁴ ve İnsani Yardım Faaliyetlerinde Çocuk İşçiliğine İlişkin Kurumlar Arası Araç Seti⁸⁵ yer almaktadır.

Yeterli yasal çerçevelerin oluşturulması ve bunlara uygunluğun teşvik edilmesi

Hükümetler, çocuk işçiliğinin sona erdirilmesine ilişkin uluslararası hukuki standartları kabul ederek niyetlerini etkili biçimde ifade etmektedir. 2020 yılında, 182 sayılı ILO Sözleşmesi, evrensel olarak onaylanan ilk ILO sözleşmesi olmuştur.⁸⁶ Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi de neredeyse evrensel onaya ulaşırken, 138 sayılı ILO Sözleşmesi 173 ülke tarafından onaylanmıştır.⁸⁷ Çocukların Silahlı Çatışmalara Dahil Olmaları

2019 tarihli Çalışma Yaşamının Geleceğine İlişkin ILO Yüzüncüylü Bildirgesi, 108. Uluslararası Çalışma Konferansı'nda kabul edilmiştir.

Bildirge, çalışma yaşamının geleceğine yönelik insan odaklı bir yaklaşım ile insanlara yatırım yapılmasını gerektirmektedir. Bu ise işlere, becerilere ve sosyal korumaya yatırım yapılması; toplumsal cinsiyet eşitliğinin desteklenmesi; ücretlerin adil, çalışma saatlerinin sınırlı olması ve işyerinde güvenliğin, sağlığın ve temel hakların sağlanabilmesi için işgücü piyasası kurumlarına yatırım yapılması; sürdürülebilir işletmeler, ekonomik büyüme ve herkes için insana yakışır işler için elverişli bir ortamın teşvik edilmesi anlamına gelmektedir.

© UNICEF/UN0280907/Mishwanathan

Konusunda İhtiyari Protokolü'nün 170 ülke, Çocuk Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi ile ilgili İhtiyari Protokolü'nün ise 176 ülke tarafından imzalanmasıyla birlikte, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'ye Ek İhtiyari Protokoller de geniş ölçüde onaya ulaşmıştır.

Ancak gerçek ilerleme, bu niyetlerin eyleme yönelik bir sıçrama tahtası olarak kullanılacak ulusal kanunlara dönüştürülmesinden geçmektedir. Kanunlar ve politikalar aynı zamanda çocuk işçiliğinden arınmış olmayı savunan çeşitli hakları da birbirine bağlamalıdır. Aynı zamanda doğum kayıtlarını korumalı ve teşvik etmeli; sosyal koruma; kaliteli eğitim, sağlık ve beslenme; şiddete, istismara, ihmale ve sömürüye karşı koruma sağlamalıdır. Kanunlar uyumlu hale getirilirken dikkatli olunmalı, örneğin asgari çalışma yaşının zorunlu eğitimi tamamlama yaşının altında olması gibi durumlardan kaçınılmalıdır.

Ulusal hukuk ve uygulamalar, 138 ve 182 sayılı ILO Sözleşmeleri arasındaki yakın ara bağlantıyı yansıtmalıdır. Bu sözleşmelerin ortaklaştırılmış bir yaklaşımla uygulanması, her şeyden önce, en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğiyle mücadele

etmenin genel olarak çocuk işçiliğini sona erdirmeye zorunluluğunu geçersiz kılmadığının farkında olmak anlamına gelecektir. Çocuklar, tehlikeli veya en kötü biçimlerdeki işlerde çalışmasalar dahi çalışmak için yine de çok gençtir.

Hukuk düzeni, çalışma yaşamındaki diğer insan haklarını da korumalıdır; çünkü bu haklar çocuk işçiliğiyle iç içedir. 1998 tarihli ILO Çalışma Yaşamında Temel İlkeler ve Haklar Bildirgesi'nde belirtilen bu hakların arasında örgütlenme özgürlüğü ve toplu pazarlık hakkı ve zorla çalıştırılmaktan ve istihdamda ayrımcılıktan korunma hakkı yer almaktadır. Çocuk işçiliğiyle mücadelede ve daha genel olarak insana yakışır iş ve sosyal adalet bakımından kaydedilen ilerlemelerde kesin olarak yer alan bu hakların küresel salgın nedeniyle zarar görme riski artmıştır.

Çocuk işçiliği kanunlarının gevşek biçimde uygulanması hususu da endişe vericidir. Kısıtlı kaynaklar, çocuk işçiliğinin büyük bölümünün yer aldığı kayıtdışı ekonomideki işyerlerine zaten nadiren ulaşan çoğu kamu iş teftiş hizmetlerinin de kapasitesini sınırlandırmaktadır. Bazı durumlarda devlet dışı kurumlar, çalışma yaşamının

© UNICEF/UNIT08609/Asselin

düzenlenmesinden sorumlu kamu kurumlarının düzenleyici rolünü tamamlayarak bu kurumların erişebileceği yerleri ve etkililiğini artırmaya yardımcı olmaktadır. Sendikalar, işyerindeki etkin varlıkları ile çocuk işçiliğinin tespit edilmesinde ve kamu iş teftiş kurullarının desteklenmesinde çok önemli role sahiptir. Toplum temelli yerel çocuk işçiliği izleme sistemleri, çocuk işçiliği vakalarının tespit ve takip edilmesinde kamu iş teftiş kurullarını destekleme bakımından iyi işlemektedir. Sosyal hizmet çalışanları, öğretmenler, çocuk bakım hizmeti sağlayanlar, gençlere yönelik çalışanlar, toplum gelişimine yönelik çalışanlar, sosyal yardım görevlileri ve çeşitli sosyal hizmet aktörleri görevlendirilerek geniş bir ağ oluşturulabilir.

Uluslararası işbirliği ve ortaklık sözünün yerine getirilmesi

COVID-19, karşı karşıya kaldığımız sorunların uluslararası işbirliği ve ortaklık olmadan çözülemeyeceğini tüm dünyaya göstermiştir. Bu, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi'nde yer alan diğer öncelikler için olduğu gibi çocuk işçiliğinin sona

erdirilmesi için de geçerlidir. Ülkeler, evrensel olarak kabul görmüş 182 Sayılı ILO Sözleşmesi'nde yer alan, sosyal ve ekonomik kalkınmaya, yoksulluğun ortadan kaldırılmasına ve evrensel eğitimin desteklenmesine yönelik uluslararası işbirliğinin ve/veya yardımlaşmanın artırılmasını şart koşan Madde 8'in ruhuna uygun olarak bu konuda işbirliği yapmalıdır.

Finansman, uluslararası işbirliği ve ortaklığın en önemli boyutudur. Çocuk işçiliğiyle mücadelede yurtiçi kamu finansman açıkları göz önüne alındığında, RKY, özellikle de bu fonların devlet bütçelerine önemli katkılarda bulunduğu düşük gelirli ülkelerde önemli rol oynayabilir.

Sanayileşmiş ülkelerin, 2020 yılında GSYH'lerinin ortalama %0,32 düzeyinde kalan, GSYH'lerinin %0,7 düzeyinde RKY sağlama taahhüdünü yerine getirmesi gerekecektir.⁸⁸ Aynı zamanda çocuk işçiliğinin sona erdirilmesi amacına yönelik daha fazla fon tahsis etmeleri de gerekecektir; 2018 yılında, bu sorunla mücadele için RKY bağlamında

yalnız 60 milyon ABD doları toplanmıştır.⁸⁹ Çocuk işçiliğinin sona erdirilmesinde can alıcı öneme sahip birçok sektörde faaliyet gösteren uluslararası mali kurumlar, borçların hafifletilmesini sağlayarak ve teşvik ederek ve temel sosyal harcamalara desteğini sürdürerek gerekli kaynaklara önemli katkılarda bulunabilir.

İttifak 8.7, çocuk işçiliğinin sona erdirilmesine yönelik işbirliğini kolaylaştırmak amacıyla 2016 yılında kurulmuştur. SKA kapsamındaki Hedef 8.7'ye ilişkin faaliyetlerin hızlandırılmasının etkili yollarını belirlemek için hükümetler, çok taraflı kuruluşlar, işçi ve işveren örgütleri, hükümet dışı kuruluşlar, akademik kurumlar ve düşünce kuruluşlarını bir grupta toplamaktadır. İttifak, işbirlikçi eylemlerin artırılması, yenilikçiliğe özendirme ve işe yarayan çözümlerin yaygınlaştırılması konularına odaklanmakta ve aynı zamanda diyalog kurmaya, deneyimlerin ve bilgilerin paylaşılmasına yönelik bir platform sağlamaktadır.⁹⁰

Çocukların silahlı çatışmalarda yer alarak sömürülmesini önlemeyi amaçlayan ortaklıklar, çocuk işçiliğinin sona erdirilmesinin ayrılmaz bir parçasıdır. Çocukların Silahlı Kuvvetler veya Silahlı Gruplar Tarafından Kullanılmalarından Korunmasına Yönelik Paris Taahhüt ve İlkeleri ve ilgili Paris İlkeleri Yönlendirme Grubu, Çocuk Askerlerin Yeniden Entegrasyonuna yönelik Küresel Koalisyon ve İnsani Yardım Faaliyetlerinde Çocukların Korunması İttifakı'nın Silahlı Kuvvetlerle ve Silahlı Gruplarla İlişkilendirilmiş Çocuklar Görev Gücü, çocuk işçiliğinin en korkunç türlerinden biri olarak çocukların savaştırılmasının önüne geçmeye kararlı hükümetleri, uygulayıcıları, donörleri, savunucuları, Birleşmiş Milletler kuruluşlarını ve teknik uzmanları bir araya getirmektedir.

Ülkeler arasında deneyimlerin ve iyi uygulamaların paylaşılması ile değişime ivme kazandırılabilir. Küresel Kuzey ve Güney'den 20'nin üzerinde üye ülkenin yer aldığı Rehber Ülke girişimi⁹¹, Hedef 8.7'ye ulaşmak için daha hızlı ve daha ileri gitmeye ve çocuk işçiliği, zorla çalıştırma ve modern kölelik uygulamalarının sona erdirilmesine ilişkin deneyimlerin ve alınan dersleri belgelemeye ve paylaşmaya söz vermiştir.

Diğer önemli girişimler ise hükümet ortakları, çok taraflı ortaklar ve iş ortaklarını buluşturmaktadır. Tarımda Çocuk İşçiliğiyle Mücadele İşbirliği Uluslararası Ortaklığı, tarımda çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılması amacıyla Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü, ILO, Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu, sendika grupları⁹² ve diğer aktörleri bir araya getirmektedir. Uluslararası İşverenler Teşkilatı ve Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu tarafından eş başkanlık edilen ve ILO ve UNICEF'in de yer aldığı Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Platformu, tedarik zincirlerindeki çocuk işçiliğiyle mücadele etmektedir. Çocuğa Karşı Şiddetin Sona Erdirilmesi için Küresel Ortaklık da çocuk işçiliğinin sona erdirilmesini desteklemektedir. Eğitim ve evrensel sosyal koruma alanlarında faaliyet gösteren küresel ortaklıklar da bu konuda önemli role sahiptir.

Mevcut durumun düzeltilmesi için yapılacaklar

Çocuk işçiliğinin sonlandırılmasına yönelik eylemlerin, küresel taahhütler ve hedeflere uygun olarak yeniden rayına oturtulması acil bir meseledir. Bu raporda yer alan kanıtlar, riskleri özetlemekte ve çözümlere işaret etmektedir. Gereken önlemler ve yatırımlar iddialı olsa da, COVID-19 küresel salgını, insanlığın refahı tehlike altına girdiğinde bunların mümkün olabileceğini fazlasıyla göstermiştir.

Çocuklara, çocuk işçiliğini sona erdireceğimize dair söz verdik. Kaybedecek zamanımız yok.

Ek

İSTATİSTİKSEL VERİLER

ÇOCUK İŞÇİLİĞİ Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların yüzdesi ve sayısı

		Toplam								
		5-11 yaş		12-14 yaş		15-17 yaş		5-17 yaş		
		%	No.	%	No.	%	No.	%	No.	
Dünya genelinde toplam		9.7	89,300	9.3	35,600	9.5	35,000	9.6	160,000	
İkamet yeri	Kırsal alan	14.6	72,400	13.7	27,700	12.4	22,600	13.9	122,700	
	Kentsel alan	4.0	16,900	4.4	7,900	6.6	12,400	4.7	37,300	
ILO bölgeleri	Afrika	22.1	54,900	23.5	21,800	18.2	15,500	21.6	92,200	
	Sahraaltı Afrika	24.7	51,900	25.8	20,500	19.5	14,200	23.9	86,600	
	Arap Ülkeleri	4.8	1,200	6.4	600	7.8	700	5.8	2,400	
	Asya-Pasifik	5.4	25,000	4.8	9,600	7.1	14,100	5.6	48,700	
	Amerika Kıtaları	3.0	3,100	4.3	1,900	7.2	3,300	4.3	8,300	
	Latin Amerika ve Karayipler	4.2	3,100	6.1	1,900	9.8	3,100	6.0	8,200	
	Avrupa ve Orta Asya	6.4	5,200	5.1	1,700	4.6	1,400	5.7	8,300	
SKA bölgeleri	Sahraaltı Afrika	24.7	51,900	25.8	20,500	19.5	14,200	23.9	86,600	
	Orta ve Güney Asya	5.2	13,300	4.5	5,100	7.1	7,900	5.5	26,300	
	Doğu ve Güney Doğu Asya	6.1	13,200	5.4	4,800	7.1	6,300	6.2	24,300	
	Kuzey Afrika ve Batı Asya	7.3	5,400	8.5	2,400	8.5	2,200	7.8	10,100	
	Latin Amerika ve Karayipler	4.2	3,100	6.1	1,900	9.8	3,100	6.0	8,200	
	Avrupa ve Kuzey Amerika	2.2	2,000	2.0	800	3.0	1,100	2.3	3,800	
UNICEF bölgeleri	Doğu Asya ve Pasifik	6.2	13,600	5.4	5,000	7.2	6,500	6.2	25,100	
	Avrupa ve Orta Asya	6.5	5,200	5.2	1,700	4.6	1,400	5.8	8,300	
	Latin Amerika ve Karayipler	4.2	3,100	6.1	1,900	9.8	3,100	6.0	8,200	
	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	5.5	3,600	7.2	1,700	8.6	1,900	6.5	7,200	
	Kuzey Amerika	-	-	-	-	1.2	200	0.3	200	
	Güney Asya	4.4	10,400	4.0	4,200	6.9	7,200	4.9	21,800	
	Sahraaltı Afrika	24.6	53,500	25.5	21,100	19.4	14,700	23.7	89,200	
Çocuk işçi olarak çalışan, okula gitmeyen çocuklar	Toplam	27.7	24,700	35.2	12,500	53.2	18,700	35.0	55,900	
	Kırsal alan	28.3	20,500	35.8	9,900	54.1	12,200	34.8	42,700	
	Kentsel alan	24.9	4,200	33.1	2,600	51.6	6,400	35.5	13,300	
Ekonomik faaliyetin gerçekleştiği sektörlere göre çocuk işçiler	Tarım	76.6	68,400	75.8	27,000	47.6	16,700	70.0	112,100	
	Sanayi	6.0	5,400	7.5	2,700	24.0	8,400	10.3	16,500	
	Hizmetler	17.4	15,500	16.7	5,900	28.4	10,000	19.6	31,400	
	Bunların içinde ev işçiliği	4.6	4,100	3.0	1,100	5.6	2,000	4.5	7,100	
İstihdam durumuna göre çocuk işçiler	Ücretli çalışanlar	9.2	8,200	12.9	4,600	42.3	14,800	17.3	27,600	
	Kendi hesabına çalışanlar	8.2	7,300	12.6	4,500	15.0	5,300	10.7	17,000	
	Katkıda bulunan aile işçileri	82.6	73,800	74.5	26,500	42.8	15,000	72.1	115,300	

Not: Sayılar bin olarak ifade edilmiş ve yuvarlanmıştır. Yuvarlama nedeniyle, ayrıştırılmış sayılar her zaman toplam değerleri ifade etmemekte ve yüzdelik rakamların toplamı %100'e varmamaktadır. Aynı sebepten dolayı, raporun önceki sayfalarında verilen değerler de her zaman bu tabloda sunulan değerlere uymayabilir. ILO ve UNICEF tarafından kullanılanların yanı sıra SKA raporlamalarında kullanılan bölgesel gruplamalar da kısmen farklılık göstermektedir. Bu nedenle, etiketleri aynı olsa da bazı bölgeler için farklı değerler verilmiştir. Kuzey Amerika için kullanılan tire, veri yokluğunda değerlerin sıfır sayıldığını ifade etmektedir. 5 ila 14 yaşındaki çocuklara ilişkin veri kapsamının düşük olması nedeniyle Avrupa ve Kuzey Amerika'ya ait değerler yorumlanırken dikkat edilmelidir.

	Erkek çocukları								Kız çocukları							
	5-11 yaş		12-14 yaş		15-17 yaş		5-17 yaş		5-11 yaş		12-14 yaş		15-17 yaş		5-17 yaş	
	%	No.	%	No.	%	No.	%	No.	%	No.	%	No.	%	No.	%	No.
	10.9	52,000	11.0	21,800	12.2	23,300	11.2	97,000	8.4	37,400	7.5	13,800	6.6	11,800	7.8	62,900
	16.3	42,000	16.1	16,800	15.7	15,000	16.1	73,700	12.7	30,500	11.2	10,800	8.8	7,700	11.6	49,000
	4.6	10,000	5.4	4,900	8.6	8,300	5.7	23,300	3.3	6,900	3.4	3,000	4.5	4,100	3.6	14,000
	24.3	30,600	26.8	12,600	20.7	8,900	24.1	52,100	19.9	24,300	20.1	9,200	15.6	6,600	19.1	40,100
	27.1	28,800	29.3	11,700	22.0	8,000	26.5	48,600	22.3	23,100	22.2	8,700	17.1	6,100	21.2	38,000
	6.8	800	8.8	400	11.0	500	8.1	1,800	2.7	300	3.8	200	4.4	200	3.3	700
	6.4	15,700	6.0	6,400	10.1	10,500	7.2	32,500	4.2	9,400	3.3	3,200	3.8	3,600	3.9	16,200
	3.6	1,900	5.6	1,300	10.2	2,400	5.6	5,600	2.3	1,200	2.8	600	4.2	900	2.9	2,700
	5.1	1,900	8.1	1,300	13.9	2,300	7.9	5,500	3.3	1,200	4.1	600	5.6	900	4.0	2,700
	7.2	3,000	6.4	1,100	6.2	1,000	6.8	5,100	5.6	2,200	3.8	600	2.9	400	4.6	3,200
	27.1	28,800	29.3	11,700	22.0	8,000	26.5	48,600	22.3	23,100	22.2	8,700	17.1	6,100	21.2	38,000
	5.8	7,800	5.9	3,500	11.1	6,500	7.1	17,800	4.5	5,500	3.0	1,600	2.7	1,400	3.7	8,500
	7.7	8,700	6.6	3,100	8.7	4,100	7.7	15,900	4.4	4,500	4.0	1,700	5.3	2,200	4.5	8,400
	8.9	3,400	10.9	1,600	11.4	1,500	9.9	6,500	5.5	2,000	5.9	800	5.3	700	5.6	3,500
	5.1	1,900	8.1	1,300	13.9	2,300	7.9	5,500	3.3	1,200	4.1	600	5.6	900	4.0	2,700
	2.5	1,100	2.5	500	4.0	800	2.8	2,400	1.9	800	1.5	300	1.8	300	1.8	1,400
	7.7	8,900	6.6	3,200	8.8	4,200	7.7	16,300	4.5	4,700	4.0	1,800	5.4	2,300	4.6	8,800
	7.3	3,000	6.5	1,100	6.2	1,000	6.9	5,100	5.7	2,200	3.8	600	2.9	400	4.7	3,200
	5.1	1,900	8.1	1,300	13.9	2,300	7.9	5,500	3.3	1,200	4.1	600	5.6	900	4.0	2,700
	7.2	2,400	9.5	1,200	11.8	1,300	8.6	4,900	3.7	1,200	4.7	500	5.3	600	4.2	2,300
	-	-	-	-	1.6	100	0.4	100	-	-	-	-	0.7	-	0.2	-
	4.9	6,100	5.3	2,900	11.1	6,100	6.5	15,100	3.8	4,300	2.6	1,300	2.3	1,200	3.2	6,800
	26.9	29,700	29.0	12,100	21.8	8,300	26.4	50,100	22.1	23,800	22.0	9,000	16.9	6,300	21.1	39,200
	27.8	14,400	35.7	7,800	56.0	13,000	36.3	35,300	27.5	10,300	34.4	4,700	47.7	5,600	32.8	20,700
	28.4	11,900	36.2	6,100	57.2	8,600	36.0	26,600	28.3	8,600	35.2	3,800	48.0	3,700	32.9	16,100
	25.4	2,500	34.0	1,700	53.7	4,500	37.3	8,700	24.2	1,700	31.6	900	47.2	1,900	32.5	4,500
	77.7	40,400	76.1	16,600	46.7	10,900	69.9	67,800	75.1	28,100	75.3	10,400	49.3	5,800	70.3	44,300
	8.8	4,600	8.7	1,900	28.2	6,600	13.4	13,000	2.2	800	5.6	800	15.7	1,800	5.5	3,500
	13.5	7,000	15.2	3,300	25.1	5,800	16.7	16,200	22.7	8,500	19.0	2,600	35.1	4,100	24.2	15,200
	3.1	1,600	1.9	400	3.3	800	2.8	2,800	6.7	2,500	4.7	600	10.4	1,200	7.0	4,400
	11.6	6,000	16.2	3,500	43.9	10,200	20.4	19,800	5.8	2,200	7.7	1,100	38.9	4,600	12.4	7,800
	7.5	3,900	12.8	2,800	16.1	3,800	10.8	10,400	9.1	3,400	12.3	1,700	12.7	1,500	10.5	6,600
	80.9	42,000	71.0	15,500	39.9	9,300	68.8	66,800	85.1	31,800	80.0	11,000	48.4	5,700	77.1	48,500

TEHLİKELİ İŞLER: Tehlikeli işlerde çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocukların yüzdesi ve sayısı

		Toplam								
		5-11 yaş		12-14 yaş		15-17 yaş		5-17 yaş		
		%	No.	%	No.	%	No.	%	No.	
Dünya genelinde toplam		2.8	25,900	4.8	18,100	9.5	35,000	4.7	79,000	
İkamet yeri	Kırsal alan	4.0	20,000	6.8	13,700	12.4	22,600	6.4	56,300	
	Kentsel alan	1.4	5,900	2.5	4,400	6.6	12,400	2.9	22,700	
ILO bölgeleri	Afrika	6.4	15,700	10.9	10,200	18.2	15,500	9.7	41,400	
	Sahraaltı Afrika	7.1	14,900	12.0	9,500	19.5	14,200	10.7	38,600	
	Arap Ülkeleri	3.1	800	4.9	500	7.8	700	4.5	1,900	
	Asya-Pasifik	0.7	3,300	2.3	4,700	7.1	14,100	2.6	22,200	
	Amerika Kıtaları	1.1	1,200	2.6	1,200	7.2	3,300	2.9	5,700	
	Latin Amerika ve Karayipler	1.6	1,200	3.7	1,200	9.8	3,100	4.0	5,500	
	Avrupa ve Orta Asya	6.0	4,800	4.9	1,600	4.6	1,400	5.5	7,900	
SKA bölgeleri	Sahraaltı Afrika	7.1	14,900	12.0	9,500	19.5	14,200	10.7	38,600	
	Orta ve Güney Asya	1.2	3,200	2.6	2,900	7.1	7,900	2.9	14,000	
	Doğu ve Güney Doğu Asya	0.9	1,900	2.4	2,200	7.1	6,300	2.6	10,400	
	Kuzey Afrika ve Batı Asya	3.7	2,800	5.5	1,500	8.5	2,200	5.1	6,500	
	Latin Amerika ve Karayipler	1.6	1,200	3.7	1,200	9.8	3,100	4.0	5,500	
	Avrupa ve Kuzey Amerika	2.1	1,800	2.0	700	3.0	1,100	2.2	3,700	
UNICEF bölgeleri	Doğu Asya ve Pasifik	0.9	1,900	2.4	2,200	7.2	6,500	2.7	10,700	
	Avrupa ve Orta Asya	6.1	4,800	5.0	1,600	4.6	1,400	5.5	7,900	
	Latin Amerika ve Karayipler	1.6	1,200	3.7	1,200	9.8	3,100	4.0	5,500	
	Orta Doğu ve Kuzey Afrika	2.0	1,300	4.2	1,000	8.6	1,900	3.8	4,200	
	Kuzey Amerika	-	-	-	-	1.2	200	0.3	200	
	Güney Asya	0.5	1,300	2.2	2,300	6.9	7,200	2.4	10,800	
	Sahraaltı Afrika	7.1	15,400	11.9	9,800	19.4	14,700	10.6	39,800	
Tehlikeli işlerde çalışan, okula gitmeyen çocuklar	Toplam	33.0	8,500	40.2	7,300	53.2	18,700	43.6	34,500	
	Kırsal alan	33.3	6,600	41.2	5,700	54.1	12,200	43.6	24,500	
	Kentsel alan	31.9	1,900	37.3	1,600	51.6	6,400	43.7	9,900	
Ekonomik faaliyetin gerçekleştiği sektörlere göre tehlikeli işlerde çalışan çocuklar	Tarım	71.9	18,600	70.5	12,800	47.6	16,700	60.8	48,100	
	Sanayi	9.1	2,300	11.5	2,100	24.0	8,400	16.3	12,800	
	Hizmetler	19.0	4,900	18.0	3,300	28.4	10,000	23.0	18,100	
	Bunların içinde ev işçiliği	2.6	700	3.5	600	5.6	2,000	4.2	3,300	
İstihdam durumuna göre tehlikeli işlerde çalışan çocuklar	Ücretli çalışanlar	11.5	3,000	18.8	3,400	42.3	14,800	26.8	21,200	
	Kendi hesabına çalışanlar	6.7	1,700	12.2	2,200	15.0	5,300	11.6	9,200	
	Katkıda bulunan aile işçileri	81.8	21,100	69.0	12,500	42.8	15,000	61.5	48,600	

Not: Sayılar bin olarak ifade edilmiş ve yuvarlanmıştır. Yuvarlama nedeniyle, ayrıştırılmış sayılar her zaman toplam değerleri ifade etmemekte ve yüzdelik rakamların toplamı %100'e varmamaktadır. Aynı sebepten dolayı, raporun önceki sayfalarında verilen değerler de her zaman bu tabloda sunulan değerlere uymayabilir. ILO ve UNICEF tarafından kullanılanların yanı sıra SKA raporlamalarında kullanılan bölgesel gruplamalar da kısmen farklılık göstermektedir. Bu nedenle, etiketleri aynı olsa da bazı bölgeler için farklı değerler verilmiştir. Kuzey Amerika için kullanılan tire, veri yokluğunda değerlerin sıfır sayıldığını ifade etmektedir. 5 ila 14 yaşındaki çocuklara ilişkin veri kapsamının düşük olması nedeniyle Avrupa ve Kuzey Amerika'ya ait değerler yorumlanırken dikkat edilmelidir.

	Erkek çocukları								Kız çocukları							
	5-11 yaş		12-14 yaş		15-17 yaş		5-17 yaş		5-11 yaş		12-14 yaş		15-17 yaş		5-17 yaş	
	%	No.	%	No.	%	No.	%	No.	%	No.	%	No.	%	No.	%	No.
	3.3	15,500	5.8	11,400	12.2	23,300	5.8	50,200	2.3	10,300	3.7	6,700	6.6	11,800	3.6	28,800
	4.7	12,000	8.2	8,600	15.7	15,000	7.8	35,600	3.3	7,900	5.3	5,200	8.8	7,700	4.9	20,800
	1.6	3,500	3.1	2,800	8.6	8,300	3.6	14,700	1.1	2,400	1.8	1,600	4.5	4,100	2.1	8,100
	7.3	9,200	12.8	6,000	20.7	8,900	11.2	24,200	5.3	6,500	9.0	4,100	15.6	6,600	8.2	17,200
	8.2	8,700	14.0	5,600	22.0	8,000	12.2	22,400	6.0	6,200	9.9	3,900	17.1	6,100	9.1	16,300
	4.5	600	6.9	300	11.0	500	6.3	1,400	1.7	200	2.8	100	4.4	200	2.5	500
	0.9	2,200	3.0	3,100	10.1	10,500	3.5	15,800	0.5	1,200	1.7	1,600	3.8	3,600	1.6	6,400
	1.5	800	3.7	900	10.2	2,400	4.1	4,000	0.7	400	1.4	300	4.2	900	1.7	1,600
	2.2	800	5.4	900	13.9	2,300	5.7	3,900	1.0	400	2.1	300	5.6	900	2.3	1,600
	6.8	2,800	6.2	1,000	6.2	1,000	6.5	4,800	5.2	2,000	3.6	600	2.9	400	4.4	3,100
	8.2	8,700	14.0	5,600	22.0	8,000	12.2	22,400	6.0	6,200	9.9	3,900	17.1	6,100	9.1	16,300
	1.4	1,900	3.3	2,000	11.1	6,500	4.1	10,300	1.1	1,300	1.8	1,000	2.7	1,400	1.6	3,700
	1.1	1,300	3.0	1,400	8.7	4,100	3.3	6,800	0.6	600	1.8	800	5.3	2,200	1.9	3,600
	4.7	1,800	7.3	1,000	11.4	1,500	6.6	4,400	2.7	1,000	3.6	500	5.3	700	3.4	2,200
	2.2	800	5.4	900	13.9	2,300	5.7	3,900	1.0	400	2.1	300	5.6	900	2.3	1,600
	2.3	1,100	2.4	500	4.0	800	2.7	2,300	1.8	800	1.5	300	1.8	300	1.7	1,400
	1.1	1,300	3.0	1,500	8.8	4,200	3.3	7,000	0.6	600	1.8	800	5.4	2,300	2.0	3,700
	6.8	2,800	6.3	1,000	6.2	1,000	6.6	4,800	5.3	2,000	3.7	600	2.9	400	4.4	3,100
	2.2	800	5.4	900	13.9	2,300	5.7	3,900	1.0	400	2.1	300	5.6	900	2.3	1,600
	2.7	900	5.7	700	11.8	1,300	5.2	2,900	1.1	400	2.6	300	5.3	600	2.3	1,200
	-	-	-	-	1.6	100	0.4	100	-	-	-	-	0.7	-	0.2	-
	0.6	800	2.8	1,600	11.1	6,100	3.6	8,400	0.4	500	1.5	700	2.3	1,200	1.1	2,400
	8.1	9,000	13.9	5,800	21.8	8,300	12.1	23,100	5.9	6,400	9.8	4,000	16.9	6,300	9.0	16,800
	33.3	5,200	40.9	4,700	56.0	13,000	45.5	22,900	32.5	3,400	39.1	2,600	47.7	5,600	40.3	11,600
	33.6	4,000	41.9	3,600	57.2	8,600	45.5	16,200	32.7	2,600	40.0	2,100	48.0	3,700	40.2	8,300
	32.0	1,100	38.0	1,100	53.7	4,500	45.5	6,700	31.7	800	36.1	600	47.2	1,900	40.5	3,300
	75.2	11,700	71.1	8,100	46.7	10,900	61.0	30,700	67.0	6,900	69.5	4,700	49.3	5,800	60.3	17,400
	11.2	1,700	13.2	1,500	28.2	6,600	19.6	9,800	5.8	600	8.6	600	15.7	1,800	10.5	3,000
	13.6	2,100	15.8	1,800	25.1	5,800	19.4	9,700	27.2	2,800	21.9	1,500	35.1	4,100	29.2	8,400
	0.7	100	2.2	300	3.3	800	2.2	1,100	5.7	600	5.7	400	10.4	1,200	7.6	2,200
	14.5	2,300	23.9	2,700	43.9	10,200	30.3	15,200	7.0	700	10.2	700	38.9	4,600	20.8	6,000
	8.4	1,300	13.9	1,600	16.1	3,800	13.2	6,700	4.1	400	9.4	600	12.7	1,500	8.8	2,500
	77.1	12,000	62.2	7,100	39.9	9,300	56.5	28,400	88.9	9,200	80.4	5,400	48.4	5,700	70.4	20,300

ÇOCUK İŞÇİLİĞİ VE TEHLİKELİ İŞLER: EĞİLİMLER

		Çocuk işçi olarak çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocuklar				Tehlikeli işlerde çalışan 5 ila 17 yaşındaki çocuklar			
		2016		2020		2016		2020	
		%	No.	%	No.	%	No.	%	No.
Dünya genelinde toplam		9.6	151,600	9.6	160,000	4.6	72,500	4.7	79,000
Cinsiyet	Kız çocukları	8.4	64,100	7.8	62,900	3.6	27,800	3.6	28,800
	Erkek çocukları	10.7	87,500	11.2	97,000	5.5	44,800	5.8	50,200
Yaş	5-11 yaş	8.3	72,600	9.7	89,300	2.2	19,000	2.8	25,900
	12-14 yaş	11.7	41,900	9.3	35,600	4.6	16,400	4.8	18,100
	15-17 yaş	10.5	37,100	9.5	35,000	10.5	37,100	9.5	35,000
ILO bölgeleri	Afrika	19.6	72,100	21.6	92,200	8.6	31,500	9.7	41,400
	Sahraaltı Afrika	22.4	70,000	23.9	86,600	9.8	30,500	10.7	38,600
	Arap Ülkeleri	2.9	1,200	5.8	2,400	1.5	600	4.5	1,900
	Asya-Pasifik	7.4	62,100	5.6	48,700	3.4	28,500	2.6	22,200
	Amerika Kıtaları	5.3	10,700	4.3	8,300	3.2	6,600	2.9	5,700
	Latin Amerika ve Karayipler	7.3	10,500	6.0	8,200	4.4	6,300	4.0	5,500
	Avrupa ve Orta Asya	4.1	5,500	5.7	8,300	4.0	5,300	5.5	7,900
Milli gelir grubuna göre	Düşük gelir	19.4	65,200	26.2	65,000	8.8	29,700	11.6	28,700
	Alt-orta gelir	8.5	58,200	9.0	69,700	4.9	33,500	4.3	33,600
	Üst-orta gelir	6.6	26,200	4.9	23,700	2.0	7,800	3.2	15,300
	Yüksek gelir	1.2	2,000	0.9	1,600	1.0	1,600	0.8	1,500

Not: Sayılar bin olarak ifade edilmiş ve yuvarlanmıştır. Yuvarlama nedeniyle, ayrıştırılmış sayılar her zaman toplam değerleri ifade etmemektedir. SKA ve UNICEF bölgeleri için eğilim verileri mevcut değildir.

METODOLOJİ ÖZETİ

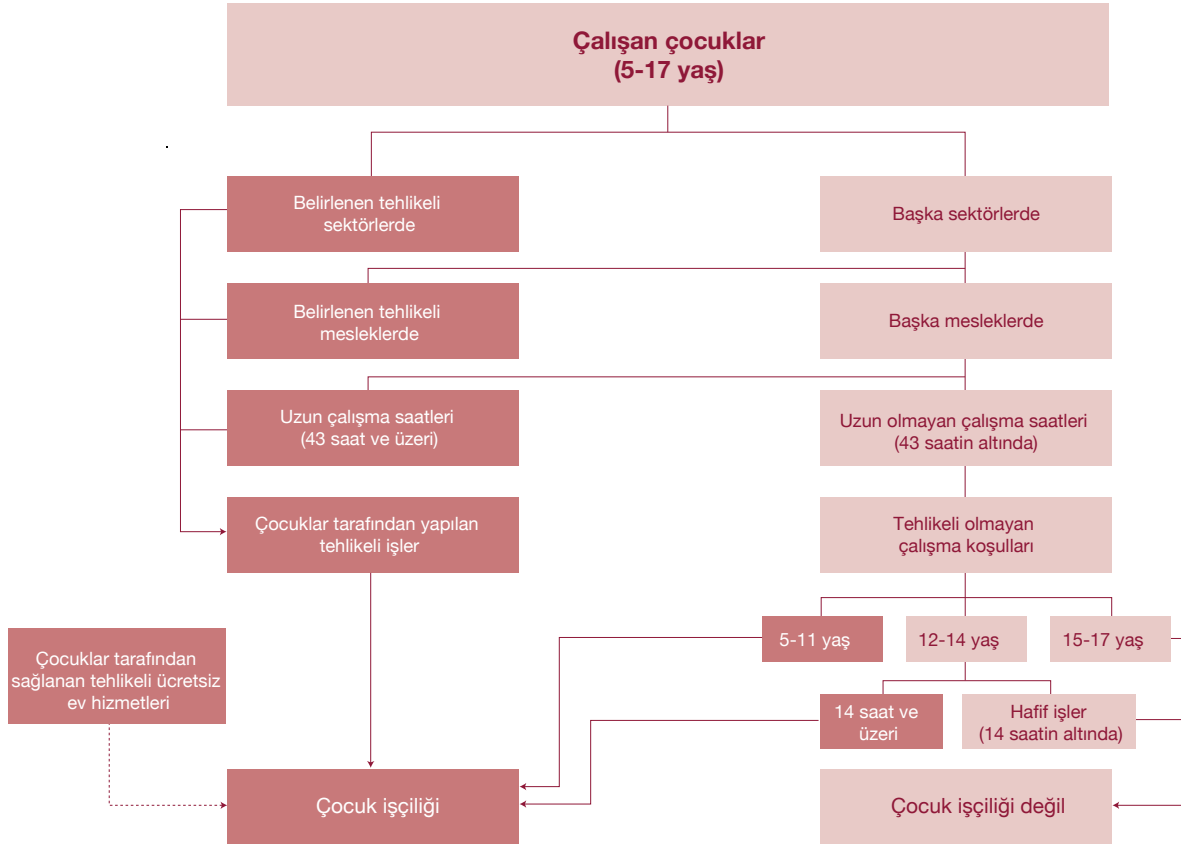
Tanımlar

2020 küresel çocuk işçiliği tahminlerinin oluşturulmasında kullanılan ölçüm çerçevesi, 2008 yılında gerçekleştirilen 18. Uluslararası Çalışma İstatistikçileri Konferansı'nda kabul edilen, çocuk işçiliği istatistiklerine ilişkin uluslararası standartlar ile uyumludur. Konferans, ILO'nun ev sahipliğinde, beş yılda bir gerçekleştirilmektedir. Katılımcıların arasında ağırlıklı olarak çalışma ve uluslararası istatistik ofislerinden sorumlu bakanlıklardan olmak üzere hükümetlerde görevli uzmanların yanı sıra işçi ve işveren örgütlerinden de uzmanlar yer almaktadır. 2018 yılında yapılan 20. Konferansta çocuk işçiliği istatistiklerine yönelik daha güncel bir karar alınmasına rağmen, çoğu ülke hala eski çerçeveyi kullanmaktadır. Hanehalkı araştırmalarının yeterli çoğunluğunda yeni istatistiksel standartlar uygulandığında, küresel ve bölgesel tahminler bu standartlara göre oluşturulabilecektir.

Çocuk işçiliğinin ölçülmesine, istihdamda 5 ila 17 yaşındaki çocukların sayısı hesaplanarak başlanır. Bunların içinden, belirlenen tehlikeli sektörlerde ve mesleklerde çalışanlar çocuk işçi olarak tanımlanır. Belirlenen tehlikeli sektörler madencilik, taşocakçılığı ve inşaatıdır. Çocuk işçiliğiyle ilgili küresel tahminlerin 2002 yılında ilk kez yayınlanmasından bu yana ILO görev gücü tarafından çocuklara yönelik 39 tehlikeli meslek tanımlanmıştır.⁹³

Daha uzun saatler boyunca çalışan çocuklar da çocuk işçi olarak değerlendirilir. Daha uzun saatler, haftada 43 saat ve üzeri olarak tanımlanır; daha önceki küresel tahminlerde de bu eşik kullanılmıştır. Bu rakam yaklaşık olarak, ulusal mevzuat tarafından yetişkinler için öngörülen 40 ila 44 saatlik normal çalışma saatlerine tekabül etmektedir.

Şekil A1. Küresel çocuk işçiliği tahminlerine yönelik ölçüm çerçevesi

Not: Noktalı çizgiler, Çocuk İşçiliği İstatistiklerine ilişkin 2008 tarihli Karar uyarınca isteğe bağlı olan, tehlikeli ücretsiz ev hizmetlerinin ölçümünü ifade etmektedir.

Belirlenen tehlikeli sektör ve mesleklerde yer alan veya daha uzun saatler boyunca çalışan çocukların sayısı, tehlikeli işlerde çalışan çocukların toplamını oluşturmaktadır.

Çocuk işçiliğine ilişkin son tahminler, hesaplama için iki kategorinin daha eklenmesiyle elde edilir: her türlü işte çalışan 5 ila 11 yaşındaki çocuklar ve haftada 14 saat ve üzeri çalışan 12 ila 14 yaşındaki çocuklar (bkz. Şekil A1). 12 ila 14 yaşındakiler için, izin verilen hafif işler ile diğer işler arasındaki ayrım 14 saat eşiği ile belirlenir. Önceki tahminlerde de bu eşik kullanılmıştır. Hem okul hem de tatil günlerini kapsayacak biçimde bir takvim haftası boyunca günlük iki saatlik çalışmaya tekabül etmektedir.

Uluslararası Çalışma İstatistikçileri Konferansı'nda kullanılan çocuk işçiliği istatistiksel çerçevesi, çocuklar tarafından verilen tehlikeli ücretsiz ev hizmetlerini ayrıca ölçmektedir. Gösterge, 5 ila 14 yaşındaki çocuklar tarafından haftada 21 saat ve üzeri yapılan ev işlerini yansıtmaktadır. 15 ila 17 yaşındaki çocuklar için saat eşikleri mevcut değildir.

Veri kaynakları

Tahminler, 5 ila 17 yaşındaki çocukları tamamen veya kısmen kapsayan, ülkeyi temsil eden çok çeşitli hanehalkı araştırmalarına dayanarak oluşturulmuştur. Tahminlerde, dünyada bu yaş grubundaki çocuk nüfusunun %66'sı izlenerek toplamda 106 ulusal veri seti kullanılmıştır. Veri setleri, UNICEF'in desteği ile uygulanan 32 ulusal Çok Göstergeli Küme Araştırmasından; rakamlar 15 ila 17 yaşındaki çocuklara özgü olacak biçimde, Eurostat düzenlemeleri kapsamında yürütülen 30 ulusal işgücü araştırmasından; 22 ilave ulusal işgücü araştırması veya diğer ulusal hanehalkı araştırmalarından; ILO ile birlikte gerçekleştirilen 16 çocuk işçiliği araştırmasından ve ağırlıklı olarak Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Kalkınma Ajansı tarafından finanse edilen 6 Demografik ve Sağlık Araştırmasından elde edilmiştir.

Araştırmaların %80'i, referans dönem olan 2016 ve 2020 yılları arasında gerçekleştirilmiştir.

Dışsal kestirim (ekstrapolasyon) ağırlıkları hesaplanırken, referans yılları uyumlaştırılmıştır. Ulusal veri setleri, ağırlıklı olarak ulusal hanehalkı araştırma verilerinin, uluslararası kabul görmüş standart, kavram ve tanımlara uygun biçimde ve ülkeler arasında ve zaman içinde karşılaştırılabilirliği sağlayan önceden tanımlanmış bir çerçeveye göre işlenerek uyumlu hale getirilmiştir. Genel yaş grupları ve cinsiyetlere göre, farklı ülkeler ve yıllara yönelik en güncel 2020 verilerine dayalı yıllık göstergeler ile birlikte nüfus verileri, Birleşmiş Milletler Dünya Nüfus Tahminleri'nden elde edilmiştir.

Değer atamaya yönelik modelleme stratejisi

Veri bulunmayan ülkeler için, verilerin rastgele biçimde eksik olmadığı ve ülke özelliklerini tarif eden değişkenlerin yararlı bilgiler içerdiği anlayışına dayanarak bir değer atama modeli oluşturulmuştur.

Oranlar ve dağılımlara yönelik iki geniş gösterge öbeği oluşturulmuştur. Oranlarda çalışan çocuklar (ÇÇ), çocuk işçiliği, tehlikeli işler, ev işçiliği, ve SKA kapsamındaki Hedef 8.7 raporlamalarında kullanılan iki göstergeye (ekonomik faaliyette bulunan çocukların oranı, ve ekonomik faaliyette bulunan ve ev işleri yapan çocukların oranı) yer verilmiştir. Oranlar, ilgili nüfustaki oranlara göre hesaplanmıştır. Örneğin ÇÇ oranı, çalışan çocukların toplam çocuk nüfusu içindeki payı olarak hesaplanmıştır.

Dağılım göstergeleri ise çalışan çocuk, çocuk işçiliği ve tehlikeli iş oranlarını da alt sınıflara ayırmakta ve istihdam durumu, okula devamlılık ve ekonomik faaliyetten oluşmaktadır.

Ev işçiliği hariç,⁹⁴ oran göstergeleri ülke, cinsiyet, yaş ve coğrafi düzeyde aşağıdaki gibi tanımlanmıştır:

Yaş grupları

- 5 ila 11
- 12 ila 14
- 15 ila 17

Cinsiyet

- Erkek
- Kadın
- Toplam

Coğrafya

- Kırsal alan
- Kentsel alan
- Ulusal

Modellenen tahminlerin oluşturulmasında, literatüre göre çocuk işçiliğine yönelik iyi öngörücüler niteliğindeki gözlemlenen veriler ve açıklayıcı değişkenler arasındaki ilişki regresyon teknikleri ile kurulmuştur. Açıklayıcı değişkenler, ekonomik teoriye ve çocuk işçiliği belirleyicileri konusundaki görgül çalışmalara dayalıdır. Bu açıklayıcı değişkenler şunlardır:

- Kişi başına gayrisafi yurtiçi hasıla, (Satınalma Gücü Paritesi, sabit 2011 uluslararası dolar)
- 15 ila 24 yaşındaki nüfusun payı
- 0 ila 14 yaşındaki nüfusun payı
- Sosyal koruma kapsamı altındaki yaşlı nüfus
- 25 yaşın üzerinde, okula gitmemiş nüfusun yüzdesi
- 25 yaşın üzerinde, ilköğretimi tamamlamış nüfusun yüzdesi
- Doğurganlık oranı
- Kırsal nüfusun payı
- Tarımsal istihdam yüzdesi
- İşsizlik oranı (yüzde, 15 ila 24 yaş)
- İşsizlik oranı (yüzde, 15 ila 64 yaş)
- İşgücü gelirinin dağılımı, 7 ila 10. ondalıklar dahil
- İstihdam, öğretim veya eğitim dışı gençler

Bölgesel verilerin toplamı

Eksik veri ve dağılımlara yönelik değer atama yöntemi ile, her gösterge ve dünyadaki her ülke için modellenmiş, eksiksiz bir tahmin seti oluşturulmuştur. Ancak verilerin hangi düzeyde mevcut olduğu göstergeye bağlıdır.

Örneğin, Asya-Pasifik'te, ÇÇ modeline yönelik her cinsiyet, yaş ve coğrafyaya göre dağılımda, her ülkedeki çalışan çocukların sayısını ekleyerek öncelikle çalışan çocukların toplam bölgesel sayısını bulduk. Bu, bölgesel ÇÇ oranının payı olmuştur. Paydayı bulmak içinse, her ülkenin toplam nüfusunu ekleyerek bölgesel ÇÇ oranını hesapladık. Bu oranı, bölgesel nüfus içindeki payları ile ağırlıklandırılmış, ülkedeki ortalama ÇÇ oranları olarak ifade edebiliriz. Yani:

$$\begin{aligned} \widetilde{CiE_{Asia\ and\ Pacific,jkl}} &= \frac{\sum_{i \in Asia\ and\ Pacific} CiE_{Level_{ijkl}}}{\sum_{i \in Asia\ and\ Pacific} Total\ Population_{ijkl}} \\ &= \frac{\sum_{i \in Asia\ and\ Pacific} \widetilde{CiE_{ijkl}} * Total\ Population_{ijkl}}{\sum_{i \in Asia\ and\ Pacific} Total\ Population_{ijkl}} \\ &= \sum_{i \in Asia\ and\ Pacific} \omega_i \widetilde{CiE_{ijkl}} \end{aligned}$$

Burada, $\widetilde{CiE_{Asia\ and\ Pacific,jkl}}$ ve $\widetilde{CiE_{ijkl}}$ Asya-Pasifik'teki toplam ÇÇ oranını ve i ülkesindeki j cinsiyetinden k yaş grubu için l coğrafi dağılımına göre ÇÇ oranını ifade etmektedir.

Ayrıca,

$$\omega_i \equiv \frac{Total\ Population_{ijkl}}{\sum_{i \in Asia\ and\ Pacific} Total\ Population_{ijkl}}$$

Tüm göstergeler için bölgesel değerleri de benzer biçimde hesapladık.

Sonuçların değerlendirilmesi

Tahminlerin oluşturulmasında kullanılan 106 ülke, dünyadaki tüm ülkelerin örneklemidir. Başka bir örneklem seçilseydi, sonuçlar, tahmini sonuçların ne kadar sağlam olduğunu anlamak için önemli bir dereceye kadar değişiklik gösterecekti. Bu, farklı küresel ve bölgesel tahminlerle ilişkili standart sapmaların hesaplanmasıyla yapılabilir.

Buna uygun olarak, örneklem değişkenliği nedeniyle tahminlerde görülen değişikliklerin ölçülmesinde 2020 küresel ve bölgesel tahminlerin standart sapmaları hesaplanmıştır. Bu belirsizlik göstergesi, gerçek gözlemlerle ilişkili belirsizliği ifade etmemektedir. Ayrıca bu uygulama, modelleme usulündeki bilinmeyen yanlılığı da açıklamamaktadır. Bu sınırlılıklarına rağmen, sonuçlar, örneklem dışı yalancı uygulamadan dışlanmış olan ülkelere değer atanmasından kaynaklanan hata marjını göstermektedir.

Çalışan çocuklar göstergesindeki varyasyon, ekonomik model 150 kez yinelenerek tahmin edilmiştir. Model her yinelenildiğinde, %15 olasılıklı ülkeler örneklemden çıkarılmış, böylece her yinelemede ortalama 15 ülke örneklem dışı bırakılmıştır. Küresel ve bölgesel tahminlerin standart sapmaları bu şekilde elde edilmiştir (bkz. Tablo A1). Bu uygulama ile (girilen bilgilerin belirsizliği de dahil, tüm belirsizlik kaynaklarını hesaplamadığımız için) güven aralığı hesaplanamasa da, modellenen tahminlerin sağlamlığı ölçülmüştür.

Tablo A1. Çalışan çocuklar

	Tahmin (bin)	Standart sapma (bin)	Standart sapma (yüzde)
Dünya genelinde	222,088	13.3	1.0
Afrika	124,122	29.1	0.8
Sahraaltı Afrika	115,766	32.0	0.8
Amerika kıtaları	14,672	7.5	0.6
Latin Amerika ve Karayipler	12,422	9.1	0.7
Arap Ülkeleri	3,447	8.1	-
Asya-Pasifik	67,960	7.8	1.8
Avrupa ve Orta Asya	11,886	8.2	0.7

Not: Tabloda, ILO raporlarında kullanılan bölgesel gruplamalar gösterilmektedir. Arap Ülkeleri'nde yer alan tireler, bu bölgede az sayıda veri seti mevcut olması nedeniyle standart sapmanın hesaplanamadığını ifade etmektedir.

SON NOTLAR

1. Bkz. Uluslararası Çalışma Örgütü, 'Konferans Raporu: 18. Uluslararası Çalışma İstatistikçileri Konferansı, Cenevre, 24 Kasım-5 Aralık 2008', ICLS/18/2008/IV/FINAL, ILO Geneva, 2009 yayınında yer alan çocuk işçiliği istatistiklerine ilişkin II No'lu Karar. Çocuk işçiliği istatistiklerine ilişkin daha güncel bir karar (20. Uluslararası Çalışma İstatistikçileri Konferansı, 2018) bulunmasına rağmen, birçok ülke tarafından hala eski istatistiksel çerçeve (18. Uluslararası Çalışma İstatistikçileri Konferansı, 2008) kullanılmaktadır. ILO, ülkelerin en güncel istatistiksel standartlara geçmeye yönelik çalışmalarını etkin biçimde desteklemektedir. Hanehalkı araştırmalarının yeterli çoğunluğunda yeni istatistiksel standartlar uygulandığında, küresel ve bölgesel tahminler bu standartlara göre oluşturulabilecektir
2. SKA kapsamındaki Hedef 8.7'ye yönelik raporlarda iki gösterge kullanılmaktadır. Bunlardan ilki, Birleşmiş Milletler Ulusal Hesaplar Sistemi'nin (Gösterge 8.7.1) üretim sınır çizgisine, ikincisi ise genel üretim sınır çizgisine (Gösterge 8.7.2) dayalıdır. Ev işlerine yönelik haftada 21 saat olarak belirlenen eşik, Gösterge 8.7.2'de kullanılan rakam ile tutarlıdır.
3. 2008 yılından önce, küresel tahminler daha dar olan 5 ila 15 yaş aralığında ekonomik faaliyette bulunan çocuklar ile sınırlıydı.
4. The World Bank, 'World Development Indicators', World Bank, Washington, DC, <<https://datatopics.worldbank.org/world-development-indicators>>, erişim tarihi 7 Haziran 2021. En son yıllar mevcuttur. Aşırı yoksulluk, 2011 yılının satınalma gücü paritesine göre günlük kişi başı 1,90 Dolardan daha az gelirle geçinilmesi olarak tanımlanmıştır. Aşırı yoksulluk içinde yaşayan nüfusun yüzdesi Doğu Asya ve Pasifikte %1, Latin Amerika ve Karayipler'de ise %3,7'dir.
5. 'World Development Indicators'.
6. a.g.e.
7. United Nations Development Programme, 'Informality and Social Protection in African Countries: A forward-looking assessment', UNDP, New York, 2021.
8. International Labour Organization, Women and Men in the Informal Economy: A statistical picture, International Labour Office, Geneva, 2018, <www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/publication/wcms_626831.pdf>, erişim tarihi 17 Mayıs 2021.
9. International Labour Organization, World Social Protection Report 2017-19: Universal social protection to achieve the Sustainable Development Goals, International Labour Office, Geneva, 2017.
10. World Bank, The State of Social Safety Nets 2018, World Bank, Washington, DC, 2018, <<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/29115>>, erişim tarihi 7 Haziran 2021.
11. World Social Protection Report 2017-19.
12. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization Institute for Statistics, 'Education in Africa', UIS, Montreal, Quebec, 2021, <<http://uis.unesco.org/en/topic/education-africa>>, erişim tarihi 7 Haziran 2021.
13. 'World Development Indicators'.
14. 2008 yılına ait rakamlar Diallo, Yacouba, et al., Global Child Labour Developments: Measuring trends from 2004 to 2008, International Programme on the Elimination of Child Labour, International Labour Office, Geneva, 2010 kaynağından alınmıştır. 2020 yılına ait rakamların kaynağı: United Nations, 2019 Revision of World Population Prospects, Department of Economic and Social Affairs, New York, 2019, <<https://population.un.org/wpp/>>, erişim tarihi 7 Haziran 2021.
15. World Bank, 'Classification of Fragile and Conflict-Affected Situations', World Bank, Washington, DC, July 2020, <www.worldbank.org/en/topic/fragilityconflictviolence/brief/harmonized-list-of-fragile-situations>, erişim tarihi 4 Haziran 2021.
16. United Nations General Assembly, 'Assistance to Refugees, Returnees and Displaced Persons in Africa: Report of the Secretary-General', A/75/322, United Nations, New York, 24 August 2020, <<https://digitallibrary.un.org/record/3886099>>, erişim tarihi 4 Haziran 2021.
17. Joint United Nations Programme on HIV/AIDS, Seizing the Moment: Tackling entrenched inequalities to end epidemics - Global AIDS update 2020, UNAIDS, Geneva, 2020.
18. Örneğin bkz., International Labour Organization, 'An Overview of Child Labour in Agriculture', ILO and the International Programme on the Elimination of Child Labour, Geneva, 2007, <www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro-bangkok/documents/publication/wcms_098346.pdf>, erişim tarihi 26 Mayıs 2021.
19. Örneğin bkz., International Labour Organization, 'Fishing and Aquaculture', ILO, Geneva, <www.ilo.org/ipecc/areas/Agriculture/WCMS_172419/lang--en/index.htm#:~:text=The%20ILO%20considers%20fishing%20a,time%20far%20away%20from%20home>, erişim tarihi 26 Mayıs 2021.
20. Örneğin bkz., Child Labour Platform and International Labour Organization, Child Labour in Mining and Global Supply Chains, ILO, Geneva, May 2019, <www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro-bangkok/---ilo-manila/documents/publication/wcms_720743.pdf>, erişim tarihi 26 Mayıs 2021.
21. Edmonds, Eric V., 'Economic Growth and Child Labor in Low Income Economies', GLMILIC Synthesis Paper No. 3, IZA Institute of Labor Economics, Bonn, April 2016, <https://g2lm-lic.iza.org/wp-content/uploads/2017/06/glmlic_sp003.pdf>, erişim tarihi 26 Mayıs 2021.
22. 'Classification of Fragile and Conflict-Affected Situations'.
23. United Nations Children's Fund and Save the Children, 'Children in Monetary Poor Households and COVID-19: Technical note', UNICEF, New York, November 2020, <<https://data.unicef.org/resources/children-in-monetary-poor-households-and-COVID-19>>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
24. Örneğin bkz., Brazil: Duryea, Suzanne, David Lam and Deborah Levison, 'Effects of Economic Shocks on Children's Employment and Schooling in Brazil', Journal of Development Economics, vol. 84, no. 1, 2007, pp. 188-214; Guatemala: Guarcello, Lorenzo, Fabrizia Mealli and Furio C. Rosati, 'Household Vulnerability and Child Labor: The effect of shocks, credit rationing, and insurance', Journal of Population Economics, vol. 23, no. 1, 2010, pp. 169-198; India: Jacoby, Hanan G., and Emmanuel Skoufias, 'Risk, Financial Markets, and Human Capital in a Developing Country', The Review of Economic Studies, vol. 64, no. 3, 1997, pp. 311-335; Mexico: De Janvry, Alain, et al., 'Can Conditional Cash Transfer Programs Serve as Safety Nets in Keeping Children at School and from Working When Exposed to Shocks?', Journal of Development Economics, vol. 79, no. 2, 2006, pp. 349-373; United Republic of Tanzania: Beegle, Kathleen, Rajeev H. Dehejia and Roberta Gatti, 'Child Labor and Agricultural Shocks', Journal of Development Economics, vol. 81, no. 1, 2006, pp. 80-96.
25. One example: Edmonds, Eric V., and Norbert Schady, 'Poverty Alleviation and Child Labor', American Economic Journal: Economic Policy, vol. 4, no. 4, 2012, pp. 100-124.
26. Human Rights Watch, "'I Must Work to Eat': COVID-19, poverty, and child labor in Ghana, Nepal, and Uganda", Human Rights Watch, New York, 2021, <www.hrw.org/report/2021/05/26/i-must-work-eat-COVID-19-poverty-and-child-labor-ghana-nepal-and-uganda#>, erişim tarihi 4 Haziran 2021.

27. International Cocoa Initiative, 'Changes in Hazardous Child Labour in Côte d'Ivoire's Cocoa Communities Before and After COVID-19 Partial Lockdown', ICI, Châtelaine, Switzerland, November 2020, <<https://cocoainitiative.org/knowledge-centre-post/changes-in-hazardous-child-labour-in-cote-divoires-cocoa-communities-before-and-after-covid-19-partial-lockdown>>, erişim tarihi 14 Mayıs 2021.
28. United Nations Children's Fund Ecuador and Inclusion SAS, 'El Choque COVID-19 en la Pobreza, Desigualdad y Clases Sociales en el Ecuador: Una mirada a los hogares con niñas, niños y adolescentes', UNICEF, Quito, 21 October 2020, <www.unicef.org/ecuador/informes/el-choque-covid-19-en-la-pobreza-desigualdad-y-clases-sociales-en-el-ecuador>, erişim tarihi 14 Mayıs 2021.
29. International Labour Organization, 'Parents Send Their Children to Child Labour to Overcome the Economic Crisis of COVID-19', Our Impact, Their Voices feature, ILO, Geneva, 25 June 2020, <www.ilo.org/africa/media-centre/articles/WCMS_749347/lang--en/index.htm>, erişim tarihi 14 Mayıs 2021.
30. United Nations Children's Fund Brazil, 'UNICEF Alerta para Aumento de Incidência do Trabalho Infantil Durante a Pandemia em São Paulo', UNICEF, São Paulo, August 2020, <www.unicef.org/brazil/comunicados-de-imprensa/unicef-alerta-para-aumento-de-incidencia-do-trabalho-infantil-durante-pandemia-em-sao-paulo>, erişim tarihi 14 Mayıs 2021.
31. World Vision, 'Act Now: Experiences and recommendations of girls and boys in West Africa during COVID-19', 2020, <www.wvi.org/sites/default/files/2020-11/5-WV-WARO-Report-29-10-20.pdf>, erişim tarihi 14 Mayıs 2021.
32. Franceinfo Afrique, 'Burkina Faso: Malgré le coronavirus, les enfants travaillent toujours dans la carrière de Pissy', 2 July 2020, <www.franceinfo.fr/monde/afrique/burkina-faso/burkina-faso-malgre-le-coronavirus-les-enfants-travaillent-toujours-dans-la-carriere-de-pissy_4023037.html>, erişim tarihi 14 Mayıs 2021.
33. International Labour Organization and United Nations Children's Fund, 'Technical Report on Global Estimates', yayımlanacak.
34. Seçilen modelde tek bir yoksulluk sınırı (2011 yılı satınalma gücü paritesine göre günlük 3,20 Dolar), iki kontrol değişimi (yaş grubu ve bölge) ve sosyal koruma kapsamı (sosyal korumanın sağlandığı en az bir alanda koruma sağlanan nüfusun oranı) kullanılmıştır.
35. International Labour Organization, 'Declaration Concerning the Aims and Purposes of the International Labour Organisation (Declaration of Philadelphia)', Annex, ILO Constitution, ILO, Geneva, 1944, <www.ilo.org/legacy/english/inwork/cb-policy-guide/declarationofphiladelphia1944.pdf>, erişim tarihi 7 Haziran 2021.
36. International Labour Organization and United Nations Children's Fund, 'COVID-19 and Child Labour: A time of crisis, a time to act', ILO and UNICEF, New York, 2020, <www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---ipec/documents/publication/wcms_747421.pdf>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
37. Örneğin bkz., International Labour Organization, Ending Child Labour by 2025: A review of policies and programmes, 2nd ed., International Labour Office, Geneva, 2018, <www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---ipec/documents/publication/wcms_653987.pdf>, accessed 24 May 2021; United Nations Children's Fund, 'Child Protection Advocacy Brief: Child labour', UNICEF, New York, 2018, <www.unicef.org/media/73651/file/Child-Protection-Advocacy-Child-Labour-2018.pdf>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
38. International Labour Organization, 'Financing Gaps in Social Protection: Global estimates and strategies for developing countries in light of COVID-19 and beyond', ILO Brief: Social Protection Spotlight, ILO, Geneva, 17 September 2020, <www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---soc_sec/documents/publication/wcms_755475.pdf>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
39. United Nations General Assembly, 'Addis Ababa Action Agenda of The Third International Conference on Financing for Development', A/RES/69/313, United Nations, New York, 27 July 2015.
40. United Nations Children's Fund Office of Research-Innocenti, 'COVID-19 and the Looming Debt Crisis', UNICEF-IRC, Florence, 2021, <www.unicef-irc.org/publications/pdf/Social-spending-series_COVID-19-and-the-looming-debt-crisis.pdf>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
41. Bakrania, Shivit and Ramya Subrahmanian, 'Impacts of Pandemics and Epidemics on Child Protection: Lessons learned from a rapid review in the context of COVID-19', Innocenti Research Briefs no. 2020-16, UNICEF-IRC, Florence, 2020.
42. 'Children in Monetary Poor Households and COVID-19'.
43. Örneğin bkz., Dammert, Ana C., Jacobus de Hoop, Eric Mvukiyehe and Furio C. Rosati, 'Effects of Public Policy on Child Labor: Current knowledge, gaps, and implications for program design', World Development, vol. 110, 2018, pp. 104-123.
44. Örneğin bkz., International Labour Organization and United Nations Children's Fund, Towards Universal Social Protection for Children: Achieving SDG 1.3 - ILO-UNICEF joint report on social protection for children, ILO and UNICEF, Geneva and New York, 2019.
45. International Labour Organization, World Social Protection Report 2020-2022, ILO, Geneva, yayımlanacak.
46. Bastagli, Francesca, Ian Orton and David Stewart, 'From COVID-19 Response to Recovery: What role for universal child benefits?', United Nations Children's Fund blog, October 2020, <<https://blogs.unicef.org/evidence-for-action/from-covid-19-response-to-recovery-what-role-for-universal-child-benefits>>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
47. World Social Protection Report 2020-2022; ayrıca bkz. United Nations Development Programme and United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women, 'COVID-19 Global Gender Response Tracker', UNDP and UN Women, New York, <<https://data.undp.org/gendertacker>>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
48. Örneğin bkz., Towards Universal Social Protection for Children.
49. Örneğin bkz., Dammert, et al., 'Effects of Public Policy on Child Labor'; De Hoop, Jacobus, and Furio C. Rosati, 'Cash Transfers and Child Labor', The World Bank Research Observer, vol. 29, no. 2, 2014, pp. 202-234; Rosati, Furio C., 'Can Cash Transfers Reduce Child Labor?' IZA World of Labour, April 2016, <<https://wol.iza.org/uploads/articles/293/pdfs/can-cash-transfers-reduce-child-labor.pdf>>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
50. de Hoop, Jacobus, Valeria Groppo and Sudhanshu Handa, 'Cash Transfers, Microentrepreneurial Activity, and Child Work: Evidence from Malawi and Zambia', The World Bank Economic Review, vol. 34, no. 3, pp. 670-697, <<https://doi.org/10.1093/wber/lhz004>>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021; Rosati, 'Can Cash Transfers Reduce Child Labor?'.
51. Bastagli, Francesca, et al., Cash Transfers: What does the evidence say? A rigorous review of programme impact and of the role of design and implementation features, Overseas Development Institute, London, July 2016, <<https://cdn.odi.org/media/documents/11316.pdf>>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
52. Bu, ILO Sosyal Koruma Tabanlarına ilişkin Tavsiye Kararı ile uyumlu olarak SKA kapsamındaki Hedef 1.3'e ulaşılmasında özellikle önemlidir. International Labour Conference, 'ILO Social Protection Floors Recommendation, 2012 (No. 202)', 2012, <www.social-protection.org/gimi/ShowResource.action?resource.ressourcelid=31088#:~:text=202%20was%20adopted%20by%20the,national%20of%20social%20protection>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
53. 'Financing Gaps in Social Protection: Global estimates'.
54. Richardson, Dominic, Alessandro Carraro, Victor Cebotari and Anna

- Gromada, 'Supporting Families and Children Beyond COVID-19: Social protection in high-income countries', Innocenti Research Report, UNICEF-IRC, Florence, December 2020, <www.unicef-irc.org/publications/1165-supporting-families-and-children-beyond-COVID-19-social-protection-in-high-income-countries.html>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
55. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 'Education: From disruption to recovery', UNESCO, Paris, 2021, <<https://en.unesco.org/covid19/educationresponse#durationschoolclosures>>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
 56. United Nations Children's Fund, 'COVID-19: Are children able to continue learning during school closures? A global analysis of the potential reach of remote learning policies using data from 100 countries', UNICEF, New York, August 2020, <<https://data.unicef.org/resources/remote-learning-reachability-factsheet>>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021; 'Education: From disruption to recovery'.
 57. Nordtveit, Bjorn Harald, 'Schools as Agencies of Protection in Namibia and Swaziland: Can they prevent dropout and child labor in the context of HIV/AIDS and poverty?', Comparative Education Review, vol. 54, no. 2, 2010, pp. 223-242.
 58. One example: Edmonds and Schady, 'Poverty Alleviation and Child Labor'.
 59. United Nations Children's Fund, 'Reimagine Education', UNICEF, New York, undated, <www.unicef.org/media/87286/file/Reimagine-Education-Brochure-2020.pdf>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
 60. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 'Leading SDG 4 - Education 2030', UNESCO, Paris, 2019, <<https://en.unesco.org/themes/education2030-sdg4>>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
 61. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 'Close to 69 Million New Teachers Needed to Reach 2030 Education Goals', UNESCOPRESS, UNESCO, Paris, 15 October 2016, <www.unesco.org/new/en/media-services/single-view/news/close_to_69_million_new_teachers_needed_to_reach_2030_educat>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
 62. Örneğin bkz., United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 'New Methodology Shows that 258 Million Children, Adolescents and Youth Are Out of School', Fact Sheet no. 56, UIS/2019/ED/FS/56, UNESCO, Paris, September 2019, <<http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/new-methodology-shows-258-million-children-adolescents-and-youth-are-out-school.pdf>>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
 63. Örneğin bkz., Ending Child Labour by 2025; United Nations Children's Fund, Every Child Learns: UNICEF education strategy 2019-2030, UNICEF, New York, 2019, <www.unicef.org/media/59856/file/UNICEF-education-strategy-2019-2030.pdf>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
 64. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, Unpacking Sustainable Development Goal 4: Education 2030 - Guide, UNESCO, Paris, September 2016, <www.unesco.ch/wp-content/uploads/2017/01/Unpacking-sdg4.pdf>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
 65. United Nations Children's Fund, Addressing the Learning Crisis: An urgent need to better finance education for the poorest children, UNICEF, New York, January 2020, <www.unicef.org/media/63896/file/Addressing-the-learning-crisis-advocacy-brief-2020.pdf>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
 66. Örneğin bkz., United Nations Children's Fund Office of Research-Innocenti, 'Gender-Responsive and Age-Sensitive Social Protection', UNICEF-IRC, Florence, <www.unicef-irc.org/research/gender-responsive-and-age-sensitive-social-protection>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
 67. International Labour Organization, 'ILO Monitor: COVID-19 and the world of work - Updated estimates and analysis', ILO, Geneva, April 2020, <www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-/-dgreports/-/-dcomm/documents/briefingnote/wcms_743146.pdf>, erişim tarihi 7 Haziran 2021.
 68. Bu konu hakkında daha ayrıntılı bir tartışma için, kayıtdışı ekonomiden kayıtlı ekonomiye geçişim çoklu politika boyutu konusunda hükümetlere ve işçi ve işveren örgütlerine rehberlik sağlayan 204 sayılı ILO Kararı'na bakınız. International Labour Organization, 'Transition from the Informal to the Formal Economy Recommendation, 2015 (No. 204)', ILO, Geneva, 2015, <www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:R204>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
 69. International Labour Organization, Interactions Between Workers' Organizations and Workers in the Informal Economy: A compendium of practice, ILO, Geneva, 2019, <www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-/-ed_protect/-/-protrav/-/-travail/documents/publication/wcms_735630.pdf>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
 70. International Labour Organization, 'Extending Social Security Coverage to Workers in the Informal Economy: Lessons from international experience', ILO, Geneva, 2021, <www.social-protection.org/gimi/RessourcePDF.action?id=55728>, erişim tarihi 7 Haziran 2021.
 71. Ending Child Labour by 2025.
 72. Ayrıca bkz. International Labour Organization Cooperative Programme, International Programme on the Elimination of Child Labour and International Co-operative Alliance, Cooperating out of Child Labour: Harnessing the untapped potential of cooperatives and the cooperative movement to eliminate child labour, ILO, Geneva, 2009, <www.ilo.org/ipeinfo/product/download.do?type=document&id=23875>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
 73. Ayrıca bkz. Food and Agriculture Organization of the United Nations, 'Sustainable Food Systems: Concept and framework', FAO, Rome, 2018, <www.fao.org/3/ca2079en/CA2079EN.pdf>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
 74. International Labour Organization and Food and Agriculture Organization of the United Nations, Extending Social Protection to Rural Populations: Perspectives for a common FAO and ILO approach, ILO and FAO, Geneva, 2021, <www.fao.org/3/cb2332en/CB2332EN.pdf>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
 75. International Labour Organization, 'Employment-Intensive Investment in Rural Infrastructure for Economic Development, Social and Environmental Protection and Inclusive Growth', Policy guidance note, ILO, Geneva, 2019, <www.ilo.org/global/topics/economic-and-social-development/rural-development/WCMS_437195/lang-en/index.htm>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
 76. Ibid.
 77. Food and Agriculture Organization of the United Nations, 'Ending Child Labour: The decisive role of agricultural stakeholders', FAO, Rome, 2017, <www.fao.org/3/i8177e/i8177e.pdf>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
 78. International Labour Organization, Organisation for Economic Co-operation and Development, International Organization for Migration and United Nations Children's Fund, Ending Child Labour, Forced Labour and Human Trafficking in Global Supply Chains, ILO, OECD, IOM and UNICEF, Geneva, 2019, <www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-/-ed_norm/-/-ipec/documents/publication/wcms_716930.pdf>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
 79. United Nations and United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights, Guiding Principles on Business and Human Rights: Implementing the United Nations 'Protect, Respect and Remedy' Framework, United Nations, New York and Geneva, 2011, <www.ohchr.org/documents/publications/guidingprinciplesbusinesshr_en.pdf>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.

80. Ending Child Labour, Forced Labour and Human Trafficking.
81. United Nations Children's Fund, UNICEF Humanitarian Action for Children 2017, UNICEF, New York, 2017, <www.unicef.org/reports/humanitarian-action-children-2017-overview>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
82. ILO tarafından yapılan bir çalışmaya göre, silahlı çatışma durumlarında çocuk işçiliği dünya ortalamasından %77 daha yüksektir. Bkz. International Labour Organization, 'Global Estimates of Child Labour: Results and trends 2012-2016', International Labour Office, Geneva, 2017, <www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-dgreports/-dcomm/documents/publication/wcms_575499.pdf>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
83. United Nations Children's Fund, 'Education in Emergencies: Education is a lifeline for children in crisis', <www.unicef.org/education/emergencies#:~:text=UNICEF%27s%20work%20to%20deliver%20education,displaced%20children%2C%20refugees%20and%20migrants>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
84. Alliance for Child Protection in Humanitarian Action, 'Minimum Standards for Child Protection in Humanitarian Action', 2nd ed., Alliance for Child Protection in Humanitarian Action, 2019, <https://alliancecpa.org/en/CPMS_home>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
85. Alliance for Child Protection in Humanitarian Action, Inter-Agency Toolkit: Preventing and responding to child labour in humanitarian action, Alliance for Child Protection in Humanitarian Action, 2020, <https://alliancecpa.org/en/system/tdf/library/attachments/child_labour_toolkit_1.pdf?file=1&type=node&id=42551>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
86. 11 Mayıs 2021 tarihi itibarıyla, Amerika Birleşik Devletleri dışında tüm Birleşmiş Milletler üye devletleri dahil olmak üzere 196 ülke bu sözleşmeye taraftır.
87. International Labour Organization, 'NORMLEX: Information system on international labour statistics', ILO, Geneva, <www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:1:0>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
88. Kapoor, Sony, 'Frontloading Finance Can Save Lives, Tackle Climate Change and Generate Real Impact', OECD Development Matters, OECD, Paris, 28 April 2021, <<https://oecd-development-matters.org/2021/04/28/frontloading-finance-can-save-lives-tackle-climate-change-and-generate-real-impact>>, erişim tarihi 24 Mayıs
89. World Vision International, et al., Counting Pennies 2: A review of official development assistance to end violence against children, World Vision International, Uxbridge, United Kingdom, 2021, <<https://reliefweb.int/report/world/counting-pennies-2-analysis-official-development-assistance-end-violence-against>>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
90. Alliance 8.7, 'Partners', 2018, <www.alliance87.org/partners/#tab-2>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
91. Alliance 8.7, 'Pathfinder Countries: Leading the way to achieve target 8.7', 2018, <www.alliance87.org/pathfinder-countries>, erişim tarihi 24 Mayıs 2021.
92. Uluslararası Gıda, Tarım, Otel, Lokanta, Yemek Hizmeti, Tütün ve Bağlantılı İşçiler Sendikası.
93. Küresel çocuk işçiliği tahminleri amacıyla belirlenen tehlikeli meslekler, 313, 322, 323, 516, 614, 615, 711-713, 721-724, 731, 732, 811-816, 821-823, 825-829, 832-834, 911, 912, 915, 916, 921, 931 ve 933 ISCO-88 kodlarında tanımlanan mesleklerdir. Çok sayıda ülke tarafından yeni ISCO-08 sınıflandırma sistemi kullanılmaya başlandığından, bu ISCO-88 kodları şu üç ve dört basamaklı ISCO-08 kodlarına dönüştürülmüştür. ISCO-08'e yönelik liste şunları içerir: 223, 224, 226, 312, 313, 321-322, 324-325, 352, 541, 621-622, 711-712, 721-723, 731, 741, 742, 754, 811-818, 821, 832-835, 921, 931, 933, 951, 961, 962, 2230, 2240, 2264-2267, 2269, 3121-3123, 3131-3135, 3211, 3213, 3214, 3221, 3222, 3240, 3251, 3253-3257, 3259, 3431, 3521, 5212, 5243, 5244, 5411-5414, 5419, 6210, 6221-6224, 7111-7115, 7119, 7121-7127, 7211-7215, 7221-7224, 7231-7234, 7311-7316, 7411-7413, 7421, 7422, 7541, 7542, 7549, 8111-8114, 8121, 8122, 8131, 8141-8143, 8151, 8153-8157, 8159, 8160, 8171, 8172, 8181-8183, 8189, 8211, 8212, 8219, 8321, 8322, 8331, 8332, 8341-8344, 8350, 9211-9216, 9311-9313, 9331-9334, 9510, 9520, 9611-9613, 9621-9624 ve 9629. International Labour Organization, 'International Standard Classification of Occupations', ILO, Geneva, <<https://ilostat.ilo.org/resources/concepts-and-definitions/classification-occupation>>, erişim tarihi 5 Haziran 2021.
94. Yalnızca ulusal düzeyde veriler mevcut olduğundan, ev işçiliği oranında bölgeye göre dağılımlar gösterilmemiştir.

Uluslararası
Çalışma
Örgütü

unicef
her çocuk için

ISBN 978-92-2-034879-6

9 789220 348796